

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

**Οι παθογένειες της Ελληνικής Οικονομίας και
πολιτικές για να βγει από το οικονομικό αδιέξοδο που
βρίσκεται σήμερα**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΒΕΝΙΑΝΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΡΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΣΗΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2011

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

– ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ –

**Οι παθογένειες της Ελληνικής Οικονομίας και
πολιτικές για να βγει από το οικονομικό
αδιέξοδο που βρίσκεται σήμερα**

**ΒΕΝΙΑΝΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ (Α. Μ. 3250)
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΡΗΣ (Α. Μ. 3249)**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΣΗΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

-ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	8
Πρόλογος.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	
1. Οικονομική κρίση.....	10
1.1 Τι είναι Οικονομική Κρίση- Ορισμός .	10
1.1.1 Χαρακτηριστικά της κρίσης.....	10
1.1.2 Στάδια ζωής μιας οικονομικής κρίσης	10-11
1.1.3 Επιπτώσεις.....	11
1.2 Οι φάσεις του οικονομικού κύκλου.....	12-13
1.2.1 Παράγοντες που οδηγούν την οικονομία από την ύφεση στην ανάκαμψη	13-14
1.2.2 Παράγοντες που οδηγούν την οικονομία από την υπερθέρμανση στην κάμψη	14
1.2.3 Χαρακτηριστικά των φάσεων του οικονομικού κύκλου	15-16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο : ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
2.1 Η Διεθνής Οικονομική Κρίση	17
2.1.1 Πως ξεκίνησε η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση το 2007.....	17-18
2.1.2 Οι λόγοι για τους οποίους η κρίση επεκτάθηκε σε μεγάλο βαθμό.....	18-19
2.2 Το Ελληνικό Οικονομικό Αδιέξοδο	19
2.2.1 Πως εμφανίστηκε στην Ελλάδα η διεθνής οικονομική κρίση.....	19-20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^Ο: ΟΙ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
3.1 Δημόσιο Χρέος.....	21
3.1.1 Πως διογκώθηκε το δημόσιο χρέος.....	21-22
3.1.2 Πως επηρεάστηκε η οικονομία από το δημόσιο χρέος.....	22-23
3.1.3 Γιατί είναι η Ελλάδα υπερχρεωμένοι σε ξένους.....	23-26
3.1.4 Άλλοι λόγοι που αύξησαν το δημόσιο χρέος σε αυτές τις τέσσερις δεκαετίες.....	27
3.1.5 Προτάσεις αναπτυξιακής στρατηγικής ώστε να μειωθεί το δημόσιο έλλειμμα και χρέος.....	27-32
3.2 Φοροδιαφυγή.....	33
3.2.1 Τρόποι φοροδιαφυγής	33-34
3.2.2 Συνέπειες φοροδιαφυγής	34-35

3.2.3 Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.....	35-37
3.2.4 Φοροδιαφυγή σε επιλεγμένες χώρες τις Ε.Ε	37-40
3.2.5 Προτάσεις κατά της φοροδιαφυγής.....	40-43
3.3 Ασφαλιστικό.....	44
3.3.1 Ασφαλιστικά συστήματα.....	44
3.3.2 Πως εμφανίστηκαν τα προβλήματα	44-47
3.3.3 Εισφοροδιαφυγή.....	48-49
3.3.4 Προτάσεις για αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος	49-53
3.4 Ανεργία.....	54-55
3.4.1 Ατομικά προβλήματα ανέργων	55
3.4.2 Προβλήματα που δημιουργούνται στην κοινωνία.....	55-56
3.4.3 Μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας	57-62
3.4.4 Συνοπτική έκθεση εγγεγραμμένων στο μητρώο του ΟΑΕΔ Νοέμβριος 2010.....	63-68
3.5 Καταναλωτισμός	69
3.5.1 Οι αιτίες που δημιουργούν την καταναλωτική νοοτροπία	69
3.5.2 Οι επιπτώσεις του καταναλωτισμού.....	69-70
3.5.3 Ο καταναλωτισμός παγκοσμίως σε νούμερα	70-71
3.5.4 Προτάσεις για μείωση της καταναλωτικής μανίας.....	72
3.6 Τουρισμός.....	73
3.6.1 Ο τουρισμός στο μεγάλο κραχ του 2008.....	74-76
3.6.2 Τα μέτρα που εξάγγειλε η κυβέρνηση για την στήριξη του ελληνικού τουρισμού.....	76-78
3.7 Περιβάλλον.....	79
3.7.1 Πράσινες επενδύσεις κατά της οικονομικής κρίσης.....	80
3.7.2 Αιολική ενέργεια	80-81
3.7.2. Αιολική Ενέργεια στην Ελλάδα	81-82
3.7.3 Το παράδειγμα της Σητείας	82-83
3.8 Εγκληματικότητα	84
3.8.1 Εγκληματικότητα 2009-2010	84-85
3.8.2 Οικονομική κρίση και εγκληματικότητα.....	85
3.8.3 Αναγκαία η αντιμετώπιση του φαινομένου.....	85-86
Παράρτημα 1	
«Η οικονομική κρίση με τα μάτια των νέων»	87
1 Ταυτότητα έρευνας.....	87

2 Συνοπτικά για την έρευνα	87-88
3 Αποτελέσματα – Γραφήματα	89-105
4 Συνοπτικό ερωτηματολόγιο.....	106
Ανακεφαλαίωση	107-108
Επίλογος.....	109
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ	110-111
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	112-113

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας περιεχομένων πινάκων και διαγραμμάτων

Σχήμα 1.1.2.1 Στάδια της οικονομικής κρίσης.....	11
Σχήμα 1.2.1 Επίπεδη απεικόνιση των φάσεων του οικ. κύκλου	12
Σχήμα 1.2.2 Πραγματική απεικόνιση των φάσεων του οικ. κύκλου	13
Πίνακας 3.1.1.1 Το δημόσιο έλλειμμα ως τις % επί του ΑΕΠ στις δεκαετίες	22
Πίνακας 3.1.1.2 Το δημόσιο χρέος ως τις % επί του ΑΕΠ στις δεκαετίες.....	22
Πίνακας 3.1.2.1 Κατανάλωση και επένδυση ως τις % επί του ΑΕΠ στις δεκαετίες...22	
Πίνακας 3.1.3.1 Εμπορικό ισοζύγιο και καθαρός δανεισμός ως τις % επί του ΑΕΠ στις δεκαετίες.....	24
Διάγραμμα 3.1.3.2 Δημόσιο χρέος και ΑΕΠ Ελλάδας 1995-2009.....	25
Πίνακας 3.1.3.3 Στοιχεία χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης	25
Διάγραμμα 3.1.3.4 Σύνδεση χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης.....	26
Πίνακας 3.1.3.5 Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης ως προς την υπολειπόμενη φυσική διάρκεια (ποσά σε εκατ. ευρώ)	26
Πίνακας 3.2.3.1 Στατιστικό δελτίο φορολογικών δεδομένων οικονομικού έτους 2007.....	35
Πίνακας 3.2.4.1 Φοροδιαφυγή σε 10 χώρες της Ε.Ε	37
Διάγραμμα 3.2.4.2 Η εξέλιξη του φορολογικού κενού στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1960-1997.....	38
Πίνακας 3.2.4.3 Έλεγχοι για φοροδιαφυγή το 2008.....	39
Πίνακας 3.2.4.4 Έλεγχοι στις περιφέρειες της Ελλάδας	40
Πίνακας 3.3.2.1 Διαχείριση της περιουσίας των ταμείων κατά την περίοδο 2003-2008	45
Πίνακας 3.3.2.2 Τοποθετήσεις σε μετοχές κατά την περίοδο 2007-2009	46
Πίνακας 3.3.2.3 Τοποθετήσεις σε αμοιβαία κεφάλαια κατά την περίοδο 2007-2009	46
Πίνακας 3.3.2.4 Βασικές ενδεικτικές τιμές ανά μετοχή κατά την περίοδο 2007-2009	46
Διάγραμμα 3.3.2.5 Η πορεία του πληθυσμού έως το 2003	47
Πίνακας 3.4.4.1 Εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ.....	63
Πίνακας 3.4.4.2 Κατανομή ανέργων αναζητούντων εργασία ανά περιφέρεια.....	64

Διάγραμμα 3.4.4.3 Ποσοστιαία κατανομή ανέργων αναζητούντων εργασία ανά περιφέρεια	65
Πίνακας 3.4.4.4 Μεταβολή αριθμού ανέργων αναζητούντων εργασία	66
Διάγραμμα 3.4.4.5 Ποσοστιαία μεταβολή αριθμού ανέργων αναζητούντων εργασία	66
Πίνακας 3.4.4.6 Μεταβολές αριθμού μακροχρόνια ανέργων αναζητούντων εργασία	67
Διάγραμμα 3.4.4.7 Ποσοστιαία μεταβολή αριθμού μακροχρόνια ανέργων αναζητούντων εργασία	67
Πίνακας 3.6.1 Πλεονεκτήματα-Μειονεκτήματα ελληνικού τουρισμού	73

Ευχαριστίες

Όταν φτάνει κανείς στο τέλος της «Ιθάκης» του, θα ήταν παράλειψη μεγάλη να μην ευχαριστήσει αυτούς που στάθηκαν πολύτιμοι βοηθοί στον αγώνα του για απόκτηση όλο και περισσότερης γνώσης, ιδιαίτερα όταν αυτό το ταξίδι αφορά γνώση που θα στηρίζει την επαγγελματική του σταδιοδρομία.

Θα θέλαμε πάνω από όλα να ευχαριστήσουμε τους γονείς μας για τη στήριξη που μας παρείχαν στις προσπάθειες μας κατά τη διάρκεια της φοιτητικής μας σταδιοδρομίας.

Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας κ. Σηφάκη για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση που μας έδωσε ώστε να ολοκληρωθεί η παρούσα εργασία.

**Βενιανάκης Μιχαήλ
Δημήτρης Άρης**

Εισαγωγή

Έπειτα από την οικονομική κρίση που έπληξε την Αμερική, το φαινόμενο του οικονομικού ντόμιμου και της εξάπλωσης της σε όλο τον κόσμο, η επίδραση της στην ελληνική οικονομία, εμφάνισε το πόσο αδύνατη και γεμάτη παθογένειες είναι.

Αρχικά, πρέπει να εντοπιστούν αυτές οι παθογένειες και να αναλυθούν διότι, για να αντιμετωπιστούμε ένα πρόβλημα, πρέπει αρχικά να γίνει η αναγνώριση του και έπειτα να δοθούν διάφορες προτάσεις για αντιμετώπιση του.

Έτσι, στόχος της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η παρουσίαση μιας όσο τον δυνατόν καλύτερης εικόνας της κατάστασης της ελληνικής οικονομίας και η διατύπωση προτάσεων για να βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας.

Στο πρώτο και δεύτερο κεφάλαιο, δίνονται διάφοροι ορισμοί της οικονομικής κρίσης και η πορεία της οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε στην Αμερική το 2008 και πως έφτασε στην Ελλάδα, αντίστοιχα.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται το δημόσιο χρέος της Ελλάδας, το οποίο αποτελεί την σημαντικότερη παθογένεια της οικονομίας μας. Επίσης, σημαντικό μερίδιο για την κατάσταση της οικονομίας μας, έχει η φοροδιαφυγή που παρατηρείται στην Ελλάδα και η κατάσταση των ασφαλιστικών ταμείων σήμερα.

Επίσης, αναλύεται το φαινόμενο της ανεργίας στην Ελλάδα, που αποτελεί σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα. Η ανεργία θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως αιτία παθογένειας αλλά και ως αποτέλεσμα της παθογένειας της οικονομίας μας. Σε κάθε περίπτωση όμως, αποτελεί πρόβλημα το οποίο απαιτεί άμεση λύση.

Επιπλέον, παρουσιάζονται τα προβλήματα που απορρέουν από το φαινόμενο του καταναλωτισμού, τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί στον τουρισμό αλλά και τα προβλήματα από την εγκληματικότητα και την κακή διαχείριση των φυσικών πόρων από το περιβάλλον της Ελλάδας.

Μετά την ανάλυση των παθογενειών, δίνονται διάφορες προτάσεις ώστε να αντιμετωπιστούν αυτά τα προβλήματα και να βγει η Ελλάδα από το αδιέξοδο που φαντάζει να είναι σήμερα .

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έρευνα που έκανε η Pulse Research and Consulting και αφορούσε την συλλογή στοιχείων για τις απόψεις των νέων σχετικά με την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, καθώς και για θέματα που τους απασχολούν γενικότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1. Οικονομική κρίση

1.1 Τι είναι Οικονομική Κρίση- Ορισμός.

Είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας (μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας όπως απασχόληση, εθνικό προϊόν, τιμές επενδύσεις κτλ.). Ο βασικότερος δείκτης της οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες, όταν αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν μαζί τους και τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη.

Εν τούτοις, η έννοια της οικονομικής κρίσης, ως πολυδιάστατη που είναι, έχει αποδοθεί ποικιλοτρόπως, για να περιγράψουν με μια λέξη ότι αντιμετωπίζουν ένα δύσκολο οικονομικό πρόβλημα, ότι διανύουν περίοδο οικονομικής ανωμαλίας ή βρίσκονται σε δύσκολη οικονομική φάση. Δηλαδή, περιγράφει συνήθως, μια απρόβλεπτη οικονομική κατάσταση, η οποία χαρακτηρίζεται από ένταση, αφηνδιασμό και ανασφάλεια. Μπορεί να αφορά μια επιχείρηση ή και περισσότερες, ένα ολόκληρο κράτος καθώς επίσης να επηρεάσει τις οικονομικές συνθήκες περισσότερων κρατών ταυτόχρονα και πιθανολογείται ότι θα επιφέρει δυσμενή αποτελέσματα.

1.1.1 Χαρακτηριστικά της κρίσης.

Κάθε κρίση, ανεξάρτητα από την μορφή της, το κράτος ή υπηρεσία ή τον οργανισμό στον οποίο ανακύπτει, χαρακτηρίζεται από τα εξής:

- Είναι κλιμακούμενη σε ένταση.
- Επικρατεί υψηλό αίσθημα ανασφάλειας και κινδύνου.
- Επηρεάζονται οι συνήθειες λειτουργίες και ρυθμοί.
- Διακινδυνεύει να πληγεί η δημόσια/διεθνής εικόνα της μονάδας/χώρας.
- Θα καταλήξει σε έλεγχο από τα αρμόδια κρατικά-διακρατικά όργανα ή και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.).

1.1.2 Στάδια ζωής μιας οικονομικής κρίσης.

- Στάδιο διαμόρφωσης της κατάστασης ή Προδρόμων συμπτωμάτων.

Συνήθως, πριν οδηγηθούμε στην οικονομική κρίση, ορισμένες καταστάσεις ή επισημάνσεις, για τις οποίες δε ληφθούν μέτρα, ενέργειες ή παραλήψεις και μια ασυνήθης δραστηριότητα μπορεί να συμβαίνουν. Όλα τα παραπάνω που ενδεχόμενα να οδηγήσουν σε εκδήλωση οικονομικής κρίσης, καλούνται πρόδρομα συμπτώματα. Κάθε δραστηριότητα έχει τα δικά της πρόδρομα συμπτώματα.

- Στάδιο εκδήλωσης-κορύφωσης της κρίσης.

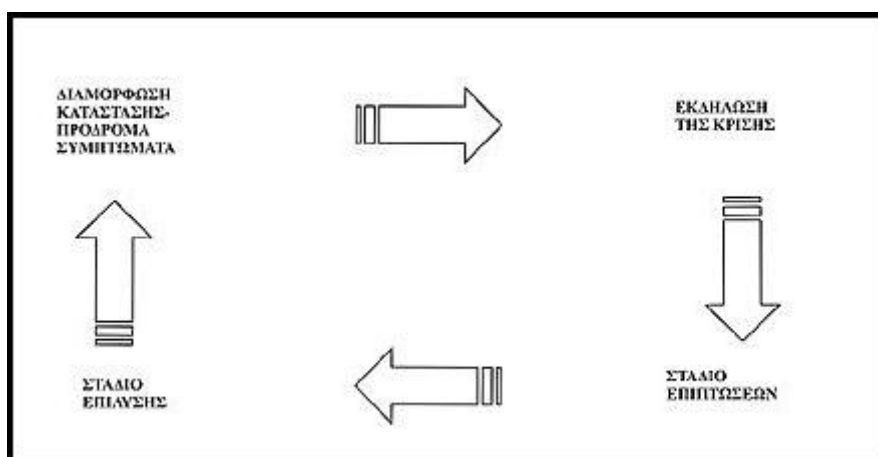
Η περίοδος κατά την οποία εκδηλώνεται και κορυφώνεται μια οικονομική κρίση. Διαρκεί όσο χρόνο τα χαρακτηριστικά της οικονομικής κρίσης εκδηλώνονται.

- Στάδιο επιπτώσεων.

Η περίοδος κατά την οποία οι επιπτώσεις από την οικονομική κρίση εκδηλώνονται και οι συνέπειες είναι ορατές.

- Στάδιο επίλυσης –ομαλοποίησης.

Η τελευταία φάση της οικονομικής κρίσης κατά την οποία το «σύστημα» αρχίζει να ανακτά τους κανονικούς προ κρίσης ρυθμούς.

Σχήμα 1.1.2.1 Στάδια της οικονομική κρίσης

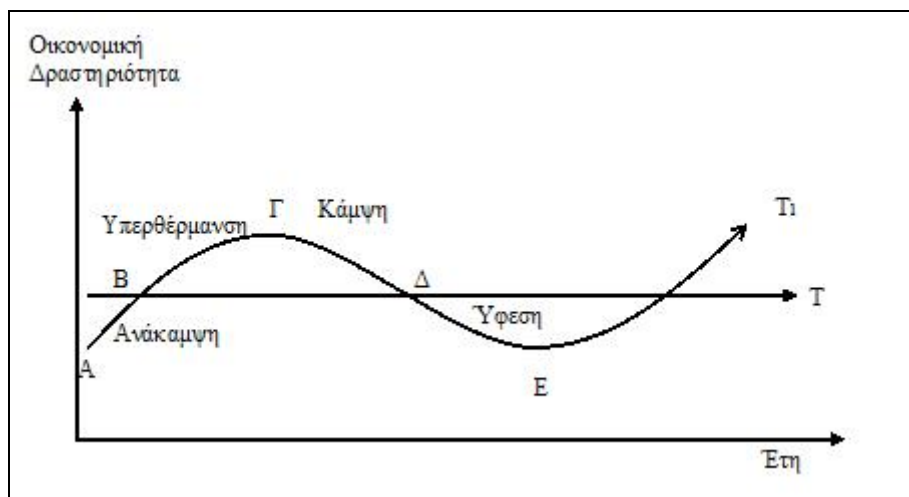
1.1.3 Επιπτώσεις.

Μια οικονομική κρίση έχει καταστροφικές επιπτώσεις τόσο στον ανεπτυγμένο, όσο και στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Οι επιπτώσεις μπορούν να:

- Επηρεάσουν το διεθνές εμπόριο.
- Επηρεάσουν τα προσωπικά εισοδήματα.
- Δημιουργήσουν μείωση των τιμών και κερδών των επιχειρήσεων.
- Προκαλέσουν μείωση στην αγροτο-κτηνοτροφική παραγωγή και στην βιομηχανία.
- Προκαλέσουν αύξηση της ανεργίας.
- Προκαλέσουν πτώχευση τραπεζών, εταιριών και επιχειρήσεων.
- Προκαλέσουν μείωση ρευστότητας των τραπεζών.

1.2 Οι φάσεις του οικονομικού κύκλου.

Στο παρακάτω διάγραμμα (για πιο εύκολη κατανόηση) παρουσιάζονται οι φάσεις του οικονομικού κύκλου σχηματικά. Όπως βλέπουμε και στο σχήμα ο οικονομικός κύκλος (ΑΕ) αποτελείται από 2 μέρη, την άνοδο ή οικονομική άνθηση (ΑΓ) και την κάθοδο ή οικονομική κρίση. Τόσο η άνοδος όσο και η κάθοδος αποτελούνται από δύο επιμέρους φάσεις. Η άνοδος αποτελείται από την ανάκαμψη (ΑΒ) και την υπερθέρμανση (η αλλιώς κρίση) (ΒΓ), ενώ η κάθοδος από την κάμψη (ΓΔ) και την ύφεση (ΔΕ).

Σχήμα 1.2.1 Επίπεδη απεικόνιση των φάσεων του οικονομικού κύκλου

Παρατηρήσεις:

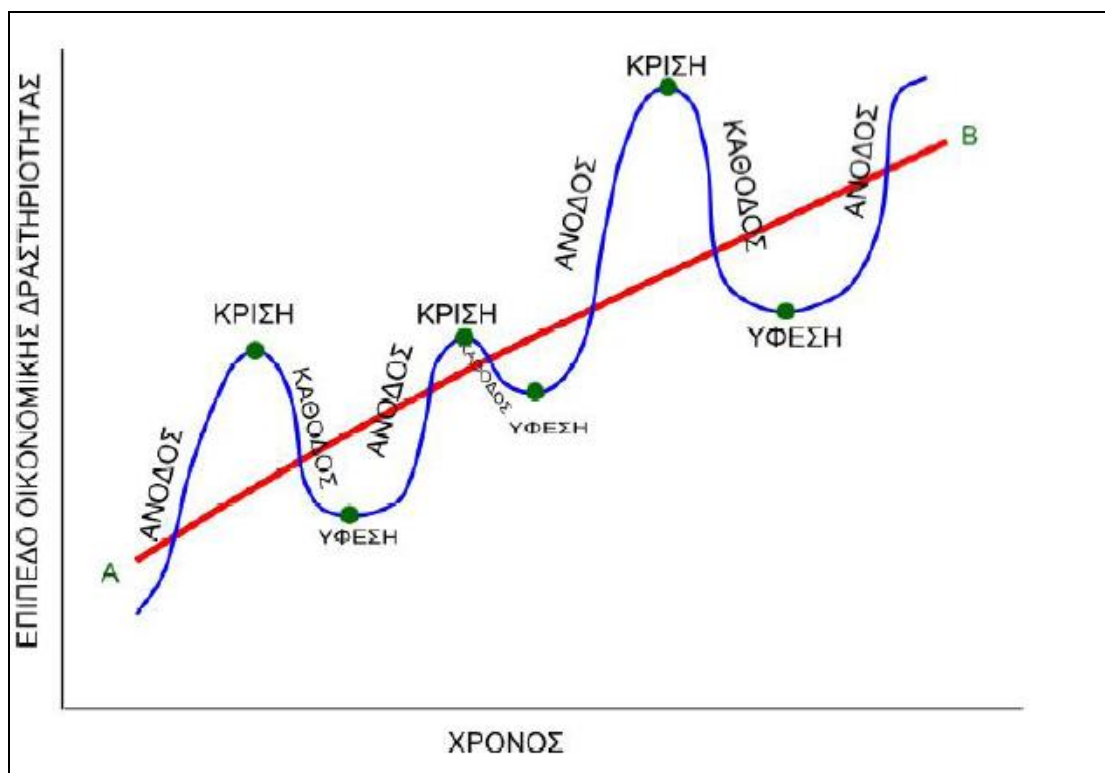
α. Η γραμμή T δείχνει τη μακροχρόνια εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας της οικονομίας αν δεν υπήρχαν οικονομικές διακυμάνσεις. **β.** Η γραμμή T1 δείχνει την πραγματική εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας της οικονομίας.

(Σχηματικά φαίνεται η κάθε φάση διαρκεί το ίδιο χρονικό διάστημα αλλά δεν ισχύει, κάθε φάση διαφέρει στην χρονική διάρκεια και δεν υπολογίζεται ο χρόνος που θα διαρκέσει κάθε φάση, παρά μόνο όταν τελειώσει.)

γ. Κατά την άνοδο ΑΓ όλα τα οικονομικά μεγέθη εκτός της ανεργίας και των αποθεμάτων, αυξάνονται. Στην αρχή (ανάκαμψη) με αργό ρυθμό και στην συνέχεια (υπερθέρμανση) με γρηγορότερο.

δ. Κατά την κάθοδο ΓΕ όλα τα οικονομικά μεγέθη εκτός της ανεργίας και των αποθεμάτων μειώνονται. Στην αρχή (κάμψη) με γρήγορο ρυθμό και στη συνέχεια (ύφεση) με πιο αργό ρυθμό.

Εδώ βλέπουμε πως πραγματικά απεικονίζεται ο οικονομικός κύκλος μέσα στον χρόνο.

Σχήμα 1.2.2 Πραγματική απεικόνιση των φάσεων του οικονομικού κύκλου

1.2.1 Παράγοντες που οδηγούν την οικονομία από την ύφεση στην ανάκαμψη.

- Η ανισοσκέλεια που παρατηρείται μεταξύ της συνολικής προσφοράς και συνολικής ζήτησης προϊόντων υπέρ της πρώτης.

Αυτό δε συμβαίνει, γιατί η μείωση της προσφοράς προϊόντων στη περίοδο της ύφεσης είναι τόσο μεγάλη, ώστε ανατρέπεται το ισοζύγιο εις βάρος της προσφοράς και υπέρ της ζήτησης. Η υπερβάλλουσα ζήτηση οδηγεί σε αύξηση των επενδύσεων, οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, πράγμα που μεταφράζεται σε νέα αύξηση της ζήτησης εξαιτίας των μισθών που χορηγούνται στους εργαζόμενους, που με τη σειρά της αυξάνει πάλι τις επενδύσεις κοκ. Αυτή λοιπόν η συνεχής αυξητική αλληλεπίδραση της συνολικής ζήτησης και της συνολικής επένδυσης, δημιουργεί τα λεγόμενα πολλαπλασιαστικά και επιταχυντικά φαινόμενα, τα οποία αυξάνουν συνεχώς την οικονομική δραστηριότητα εντός της οικονομίας.

- Η τεχνολογία και οι καινοτομίες.

Πολλές φορές στην ιστορία της οικονομικής εξέλιξης, τα πιο πάνω αναφερθέντα πολλαπλασιαστικά και επιταχυντικά φαινόμενα, προήλθαν όχι από μια υπερβάλλουσα ζήτηση αλλά από μία αρχική αύξηση των επενδύσεων εξαιτίας της εξέλιξης της τεχνολογίας και των καινοτομιών. Τέτοιες ωθήσεις στις επενδύσεις είχαμε το 19^ο αιώνα με την είσοδο της μηχανής στην παραγωγική διαδικασία και

στον 20^ο αιώνα με την είσοδο των ηλεκτρονικών υπολογιστών και κυρίως με τη διάδοση του Ιντερνέτ.

- Η επεκτατική πολιτική του κράτους.

Πολλές φορές, ιδιαίτερα αν η οικονομική ύφεση δεν είναι ιδιαίτερα έντονη, η οικονομία ενδέχεται να οδηγηθεί στην ανάκαμψη από παρεμβατικά μέτρα του κράτους τα οποία γίνονται με σκοπό την ενίσχυση είτε των επενδύσεων (π.χ. δημόσια έργα, μείωση του επιτοκίου), είτε της ζήτησης (π.χ. μείωση των φόρων).

- Τυχαία γεγονότα.

Πολύ σπάνια-τυχαία γεγονότα είναι δυνατόν να οδηγήσουν την οικονομία στην ανάκαμψη όπως π.χ. ένας μαζικός επαναπατρισμός πληθυσμού ή μια μαζική είσοδος ξένων επενδύσεων.

1.2.2 Παράγοντες που οδηγούν την οικονομία από την υπερθέρμανση στην κάμψη.

- Η ανισοσκέλεια που παρατηρείται μεταξύ της συνολικής προσφοράς και της συνολικής ζήτησης προϊόντων εις βάρος της δεύτερης.

Η υπερβολική αύξηση των επενδύσεων κατά την περίοδο της υπερθέρμανσης, δημιουργεί μια υπερπροσφορά προϊόντων η οποία, αφού δε μπορεί να απορροφηθεί, έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση των επενδύσεων. Η μείωση των επενδύσεων προκαλεί ανεργία, που μεταφράζεται σε μείωση των μισθών άρα και της συνολικής ζήτησης. Σ' αυτή την περίπτωση, τα πολλαπλασιαστικά και επιταχυντικά φαινόμενα λειτουργούν προς την αντίθετη κατεύθυνση έτσι ώστε να σπρώχνουν την οικονομική δραστηριότητα συνεχώς προς τα κάτω.

- Η περιοριστική πολιτική του κράτους.

Πολλές φορές το κράτος, στην προσπάθεια του να καταπολεμήσει τον πληθωρισμό που παρατηρείται στην περίοδο της υπερθέρμανσης της οικονομίας με μέτρα όπως π.χ. η αύξηση του επιτοκίου, η αύξηση των φόρων κ.λπ. , οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων σπρώχνοντας έτσι την οικονομία γρηγορότερα στην κρίση.

- Τυχαία γεγονότα.

Πολύ σπάνια-τυχαία γεγονότα είναι δυνατόν να οδηγήσουν την οικονομία στην κάμψη όπως π.χ. μια μαζική μετανάστευση πληθυσμού, μια μαζική έξοδος επενδύσεων από τη χώρα λόγω πολιτικής αστάθειας .

1.2.3 Χαρακτηριστικά των φάσεων του οικονομικού κύκλου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα τρία βασικότερα οικονομικά μεγέθη της οικονομίας που είναι οι επενδύσεις, οι τιμές (πληθωρισμός) και η απασχόληση (ανεργία), τα κυριότερα χαρακτηριστικά των φάσεων είναι:

A. Ανάκαμψη.

- Αύξηση των επενδύσεων.

Επειδή στο στάδιο της ύφεσης, η προσφορά προϊόντων μειώνεται τόσο πολύ, έρχεται ένα χρονικό σημείο όπου η συνολική ζήτηση υπερβαίνει τη συνολική προσφορά. Αυτό οδηγεί σε μία αύξηση των επενδύσεων, η οποία με τη σειρά της οδηγεί σε μία νέα αύξηση της ζήτησης λόγω της αύξησης των μισθών.

- Μείωση της ανεργίας.

Η μείωση της ανεργίας έρχεται σα φυσικό επακόλουθο της αύξησης των επενδύσεων.

- Φυσιολογικός πληθωρισμός.

Μια μικρή αύξηση των τιμών αποτελεί επίσης φυσικό επακόλουθο της αύξησης της ζήτησης. Όταν μιλάμε για φυσιολογικό πληθωρισμό εννοούμε μια αύξηση των τιμών της τάξεως μέχρι και 2%. Παλαιότερα το όριο έφτανε μέχρι και το 3%. Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι και τα τρία προαναφερθέντα μεγέθη αυξάνονται συγkraτημένα εξαιτίας της επιφυλακτικότητας που επικρατεί στην ψυχολογία τόσο των επενδυτών όσο και των καταναλωτών αφού είχαν άσχημες εμπειρίες στην περίοδο της ύφεσης.

B. Υπερθέρμανση.

- Υπερβολική αύξηση των επενδύσεων (υπερεπενδύσεις).

Τα πολλαπλασιαστικά φαινόμενα, που δημιουργούνται εντός της οικονομίας, οδηγούν σε υπεραισιοδοξία τους επιχειρηματίες οι οποίοι προβαίνουν σε αλόγιστες επενδύσεις.

- Φυσιολογική ανεργία.

Εξαιτίας των υπερεπενδύσεων η οικονομία πλησιάζει ή και φτάνει στη πλήρη απασχόληση. Η κυκλική ανεργία τείνει να μηδενιστεί και η μόνη μορφή ανεργίας που υπάρχει είναι αυτή που δεν εξαρτάται από τις επενδύσεις αλλά από άλλους παράγοντες όπως π.χ. η ανεργία τριβής, η εποχιακή και η τεχνολογική.

- Έντονος πληθωρισμός.

Το γεγονός ότι η ανεργία μειώνεται στο ελάχιστο και ο συντελεστής εργασία σπανίζει, οδηγεί σε μεγάλες αυξήσεις στους μισθούς, με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται έντονα πληθωριστικά φαινόμενα.

Γ. Κάμψη.

- Μείωση των επενδύσεων.

Η υπερβολική αύξηση των επενδύσεων κατά την περίοδο της υπερθέρμανσης, όπως αναφέραμε και πιο πάνω, δημιουργεί μια υπερπροσφορά προϊόντων η οποία, αφού δε μπορεί να απορροφηθεί, έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση των επενδύσεων.

- Εμφάνιση της κυκλικής ανεργίας.

Φυσικό επακόλουθο της μείωσης των επενδύσεων είναι η εμφάνιση της κυκλικής, όπως αποκαλείται ανεργίας.

- Πτώση των τιμών των προϊόντων.

Εξαιτίας της ανεργίας προκύπτει μείωση των μισθών, η συνολική αγοραστική δύναμη της οικονομίας μειώνεται, πράγμα που οδηγεί σε μείωση των τιμών.

Δ. Ύφεση.

- Περαιτέρω μείωση των επενδύσεων.

Εξαιτίας των πιο πάνω εξελίξεων έρχεται η χρονική στιγμή όπου η οικονομία εισέρχεται πλέον και επίσημα στο στάδιο της ύφεσης, πράγμα που οδηγεί σε περαιτέρω συρρίκνωση των επενδύσεων.

- Εκτεταμένη ανεργία.

Η συρρίκνωση των επενδύσεων έχει σαν φυσικό επακόλουθο την αύξηση της ήδη υπάρχουσας ανεργίας.

- Περαιτέρω πτώση των τιμών.

Η ανεπαρκής ζήτηση αγαθών εξαιτίας της εκτεταμένης ανεργίας οδηγεί σε νέα πτώση των τιμών. Αυτό θα γίνεται μέχρι του σημείου που η συνολική πλέον προσφορά προϊόντων θα έχει μειωθεί τόσο πολύ ώστε να ανατραπεί το ισοζύγιο εις βάρος της προσφοράς και υπέρ της ζήτησης. Η υπερβάλλουσα αυτή σε σχέση με την προσφορά ζήτηση, θα οδηγήσει την οικονομία στην ανάκαμψη έτσι ώστε να ξεκινήσει ένας νέος οικονομικός κύκλος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

2.1 Η Διεθνής Οικονομική Κρίση

2.1.1 Πως ξεκίνησε η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση το 2007.

Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2007 είναι μια παγκόσμια κατάσταση ύφεσης στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα με γενεσιουργό χώρα τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Πρόκειται για ένα "φαινόμενο ντόμινο", κατάρρευσης των μεγάλων τραπεζών παγκοσμίως και προσπάθειας τόνωσης της ρευστότητάς τους από τις Κεντρικές Τράπεζες, παράλληλα με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής διεθνώς.

Η κρίση αυτή έρχεται μετά από 78 χρόνια από την τελευταία μεγάλη κρίση του 1929, αλλά και παλαιότερες πετρελαϊκές κρίσεις. Χαρακτηριστικά αυτής της γενικευμένης κατάστασης είναι ο κίνδυνος κατάρρευσης τραπεζών από φημολογία, πώληση άλλων σε ιδιαίτερα χαμηλό τίμημα, αλλά κυρίως άσκηση νομισματικής πολιτικής από ΗΠΑ και Ευρωπαϊκή Ένωση, με σκοπό τη διάσωση του χρηματοοικονομικού συστήματος και όχι για διασφάλιση των τιμών, όπως παραδοσιακά οφείλουν να πράττουν.

Η σημερινή κρίση ξεκίνησε από την ταυτόχρονη συνύπαρξη των ακόλουθων τριών παραγόντων:

- Η φούσκα στις τιμές των ακινήτων σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ.

Η οποία διευκόλυνε την υπέρ-κατανάλωση (μέσω δανεισμού βασισμένου στην υπεραξία των ακινήτων, το αποκαλούμενο mortgage equity withdrawal), με αποτέλεσμα την υπέρ-θέρμανση της οικονομίας και την αύξηση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, όπως πολλές φορές συμβαίνει σε παρόμοιες κρίσεις. Στη χρονική περίοδο 2000-2006, οι τιμές των κατοικιών αυξήθηκαν πάνω από 100%, αλλά έκτοτε έχουν σταθεροποιηθεί και από το 2007 μειωθεί κατά περίπου 13%, ενώ η πτώση συνεχίζεται.

- Η ραγδαία εξάπλωση των στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου (subprime).

Από 9% των συνολικών στεγαστικών δανείων το 2003, σε 24% το 2007, δηλαδή μια αχαλίνωτη πιστωτική επέκταση σε κατηγορίες νοικοκυριών που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να έχουν δανειοδοτηθεί. Κύριες αιτίες ανόδου των subprime είναι: η άνοδος των επιτοκίων το διάστημα 5/2004 – 6/2006, όταν το επιτόκιο παρέμβασης της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed Funds Rate) αναρριχήθηκε από το πολύ χαμηλό ύψος του 1,00% στο 5,25%, με αποτέλεσμα τα νοικοκυριά που είχαν δανειστεί με κυμαινόμενο επιτόκιο, να αντιμετωπίζουν όλο και μεγαλύτερες μηνιαίες δόσεις και πολλά από αυτά να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Δεύτερη αιτία υπήρξε η πίεση του ανταγωνισμού, που ώθησε τις τράπεζες να χορηγούν δάνεια σε νοικοκυριά με γνωστό προβληματικό παρελθόν στην αποπληρωμή, έχοντας ως ασφαλιστική δικλείδα τη μελλοντική ανατίμηση της

κατοικίας. Οι τράπεζες αυτές αναλάμβαναν το χρέος με την αρχική τράπεζα, παρέχοντας έτσι δάνεια υψηλού κινδύνου και στηρίζοντας τα νοικοκυριά με χαμηλά ή και μηδενικά επιτόκια για ένα μικρό αρχικό χρονικό διάστημα. Τρίτη αιτία ήταν η δυνατότητα μεταφοράς του υψηλού πιστωτικού κινδύνου εκτός ισολογισμού, σε τρίτους επενδυτές, μέσω τιτλοποιήσεων, γεγονός που έκανε τις τράπεζες αδιάστακτες στη χορήγηση δανείων υψηλού πιστωτικού κινδύνου. Οι τράπεζες παρείχαν δάνεια με μόνη εγγύηση την αναμενόμενη αύξηση στην τιμή της κατοικίας, ενώ διευκόλυναν τα νοικοκυριά με ελκυστικά χαμηλά επιτόκια στα πρώτα χρόνια, τα οποία όμως θα αναπροσαρμοζόταν στη συνέχεια. Πολλές φορές οι τράπεζες αναλάμβαναν να πληρώσουν το δάνειο του νοικοκυριού από άλλη τράπεζα, επειδή το νοικοκυριό είχε πρόβλημα αποπληρωμής! Και είχε πρόβλημα αποπληρωμής, καθώς με την άνοδο των επιτοκίων της περιόδου 5/2004 - 6/2006, οι μηνιαίες δόσεις αυξάνονταν. Η έντονη αναζήτηση νέων πελατών από τις τράπεζες, φαίνεται και από το γεγονός ότι τα περιθώρια επιτοκίων για τα μη φερέγγυα νοικοκυριά διαρκώς μειώνονταν.

- Η μεταφορά του ρίσκου από τους ισολογισμούς των τραπεζών στο κοινό και τους επενδυτές μέσω τιτλοποιήσεων.

Πολλοί από τους οποίους αγνοούσαν το ύψος του κινδύνου και υπήρξαν επιρρεπείς στις τότε υψηλές αποδόσεις. Η μεταφορά αυτή του ρίσκου επέτρεπε στις τράπεζες να δανείζουν άφοβα σε μη φερέγγυους δανειολήπτες και στη συνέχεια να αποκτούν ρευστότητα για επιπλέον δανειοδοτήσεις, χωρίς να χρειάζεται να βρουν νέους καταθέτες. Οι τιτλοποιήσεις έγιναν μηχανές παραγωγής χρήματος! Μάλιστα, όλο και μεγαλύτερα ποσοστά των στεγαστικών δανείων άρχισαν να διεκπεραιώνονται μέσω τιτλοποιήσεων από μη παραδοσιακούς οργανισμούς, οι οποίοι δεν είχαν την εγγύηση του αμερικανικού δημοσίου (30% το 2002, 54% το 2006).

Οι τιτλοποιήσεις έδωσαν τη δυνατότητα στις τράπεζες να ξεφορτώνονται το ρίσκο και να αποκτούν ρευστότητα για νέα δάνεια. Οι τράπεζες παίζουν πλέον απλό διαμεσολαβητικό ρόλο στα στεγαστικά δάνεια, ενώ με τις τιτλοποιήσεις προάγουν αυτόνομα την πιστωτική επέκταση και αυξάνουν την ποσότητα χρήματος στην οικονομία. Οι τιτλοποιήσεις παράγουν οικονομική αξία, αφού προσφέρουν το ύψος εκείνο του ρίσκου που ο κάθε επενδυτής επιθυμεί να απορροφήσει. Οι τιτλοποιήσεις δεν είναι κάτι νέο στην αμερικανική αγορά, έχουν ξεκινήσει από το 1939 στις ΗΠΑ στην προσπάθεια της αμερικανικής κυβέρνησης να πριμοδοτήσει την ιδιοκατοίκηση, διευκολύνοντας τη χρηματοδότηση των στεγαστικών δανείων.

2.1.2 Οι λόγοι για τους οποίους η κρίση επεκτάθηκε σε μεγάλο βαθμό.

- Τα σύνθετα αυτά ομόλογα ήταν διασκορπισμένα σε όλο το χρηματοοικονομικό σύστημα, στα hedge funds, στις ασφαλιστικές εταιρείες, στις επενδυτικές τράπεζες εντός και εκτός των ΗΠΑ. Μάλιστα φαίνεται ότι οι φορείς αυτοί παρακρατούσαν και το τμήμα του τίτλου με το μεγαλύτερο ρίσκο, το αποκαλούμενο equity portion, προφανώς για να απολαμβάνουν τις υψηλότερες αποδόσεις.
- Τα σύνθετα ή δομημένα ομόλογα ήταν τόσο πολύπλοκα ώστε στην περίπτωση χρεοκοπίας, κανείς δεν γνώριζε με σαφήνεια την ακριβή κατανομή των απωλειών. Κατά συνέπεια υπήρχε δισταγμός στο δανεισμό αντισυμβαλλομένων τραπεζών, ιδιαίτερα για μακρά χρονικά διαστήματα,

επειδή υπήρχε έλλειμμα πληροφορίας για την έκθεσή του στα ομόλογα αυτά. Η ρευστότητα στη διατραπεζική αγορά περιορίστηκε και σχεδόν μηδενίστηκε. Η έλλειψη ρευστότητας οδήγησε τις κεντρικές τράπεζες σε παρεμβάσεις παροχής ρευστότητας.

- Οι τίτλοι αυτοί χρησιμοποιούνταν και ως ενέχυρο για περαιτέρω δανεισμό. Όταν η αξία του ενέχυρου μειώνεται, ο δανειζόμενος καλείται να αναπληρώσει την απώλεια (margin call) με την καταβολή μετρητών. Εμφανίστηκε έντονη η ανάγκη μετρητών, ιδιαίτερα επειδή οι παραπάνω χρηματοοικονομικοί ενδιαμέσοι είχαν υψηλούς συντελεστές μόχλευσης. Η έλλειψη μετρητού οδηγεί στην αναγκαστική πώληση των θέσεων των επενδυτών, γεγονός που πιέζει τις τιμές προς τα κάτω. Ορισμένοι οργανισμοί εμφάνισαν και θέματα όχι απλώς ρευστότητας, αλλά και φερεγγυότητας, π.χ. Bear-Stearns.
- Στη συνέχεια, οι αξιολογικοί οίκοι αισθάνθηκαν την πίεση για την αστοχία τους στις προηγούμενες αξιολογήσεις, και έγιναν ελαφρώς αυστηρότεροι, υποβαθμίζοντας ορισμένα προϊόντα και επιτείνοντας την πτώση των τιμών.
- Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα επιβάλλουν στις τράπεζες την αποτίμηση του ισολογισμού τους με τιμές αγοράς, γεγονός που επιδεινώνει την εικόνα τους προς τους επενδυτές και οδηγεί σε περαιτέρω πωλήσεις των μετοχών τους.

2.2 Το Ελληνικό Οικονομικό Αδιέξοδο

2.2.1 Πως εμφανίστηκε στην Ελλάδα η διεθνής οικονομική κρίση.

Η παγκοσμιοποίηση έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ραγδαία εξάπλωση της οικονομικής κρίσης από την Αμερική στον υπόλοιπο κόσμο και ακόλουθα στην Ελλάδα. Η οικονομική κατάσταση που επικρατούσε παγκοσμίως, με το τραπεζικό σύστημα να καταρρέει, με μείωση της ανάπτυξης, τα επιτόκια να ανεβαίνουν κτλ, επηρέασαν την προβληματική ελληνική οικονομία. Η ελληνική κυβέρνηση δανείζεται κάθε χρόνο για να καλύψει της ανάγκες του δημοσίου αλλά και τους τόκους του εξωτερικού χρέους. Έτσι, σε μια περίοδο όπου οι πιστώσεις έχουν σταματήσει, είναι δύσκολο για να βρει η ελληνική κυβέρνηση τα δανεικά που χρειάζεται ή τα βρίσκει με πολύ δυσβάστακτο επιτόκιο.

Οι ελληνικές τράπεζες, επίσης, δε βρίσκουν εύκολα δανεικά από το διεθνές σύστημα, με αποτέλεσμα να αυξήσουν τα επιτόκια και να μειώσει (ως και να σταματήσει) τα δάνεια της σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα νοικοκυριά να αδυνατούν να πληρώνουν τις δόσεις τους. Οι τράπεζες αρχίζουν τις κατασχέσεις σε σπίτια-αυτοκίνητα, και τα νοικοκυριά περιορίζουν την κατανάλωση τους γιατί δεν έχουν χρήματα. Οι επιχειρήσεις δυσκολεύονται να πληρώσουν και κάνουν απολύσεις ή μείωση μισθών, ενώ άλλες κλείνουν. Όσοι έχουν υποστεί μείωση μισθών ή έχουν χάσει τις δουλειές τους, δεν έχουν εισόδημα ή έχουν μειωμένο με αποτέλεσμα να μη μπορούν να πληρώνουν τις δόσεις και να μη καταναλώνουν. Έτσι, πέρασε η διεθνής οικονομική κρίση στην Ελλάδα και τις τράπεζες, στην πραγματική οικονομία και τα νοικοκυριά.

Αυτή η οικονομική κρίση ήταν η αφορμή ή η αιτία να παρουσιαστούν και να διογκωθούν οι παθογένειες της ελληνικής οικονομίας. Οι παθογένειες αυτές παρουσιάζονται στα εξής :

- **Δημόσιο χρέος.**
- **Φοροδιαφυγή.**
- **Η κατάρρευση των ασφαλιστικών ταμείων.**
- **Ανεργία.**
- **Καταναλωτισμός.**
- **Τουρισμός.**
- **Περιβάλλον**
- **Εγκληματικότητα.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΟΙ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.

3.1 Δημόσιο Χρέος

Το πόσο δανείζεται μια χώρα, μπορεί να μας δείξει το πόσο καλά πάει ή όχι η οικονομία της. Σημείο αναφοράς αποτελεί το ΑΕΠ, καθώς χρησιμοποιείται ως βάση για να καθορίσουμε το πόσο του δημοσίου χρέους. Για παράδειγμα το 2009 το ποσοστό του δημοσίου χρέους ήταν 114,6 τις εκατό, με νούμερα αυτό απεικονίζεται ως εξής: το ΑΕΠ της χώρας μας ήταν 237.508 εκατ. ευρώ και το δημόσιο χρέος ήταν 272.300 εκατ. ευρώ. Δηλαδή η Ελλάδα χρεωστάει το ΑΕΠ του 2009 συν 14,6% επιπλέον.

Πρώτου κάνουμε λόγο για το δημόσιο χρέος πρέπει να αναλύσουμε πως δημιουργείται το έλλειμμα και το χρέος.

- **Έλλειμμα** είναι η διάφορα συνολικών εσόδων-εξόδων σε μια χρονική περίοδο (ένα χρόνο).
- **Δημόσιο Χρέος** είναι το σύνολο της οφειλής σε χρηματικές μονάδες του ευρύτερου δημοσίου τομέα (Γενικής κυβέρνησης, που είναι η κεντρική κυβέρνηση, η τοπική αυτοδιοίκηση και οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης). Δημιουργείται από τα πρωτογενή ελλείμματα και τους τόκους που πληρώνει το κράτος που δανείζεται. Αυξάνεται από έτος σε έτος κατά το ποσό που ο ετήσιος προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα και μειώνεται κατά το πόσο που παρουσιάζει πλεόνασμα.

Η σχέση μεταξύ ελλείμματος και χρέους είναι αμφίδρομη: το έλλειμμα σε ένα δεδομένο έτος αυξάνει το χρέος που έχει συσσωρευτεί από τα προηγούμενα έτη, αλλά και το συσσωρευμένο χρέος των προηγούμενων ετών αυξάνει το έλλειμμα στο τρέχον έτος. Το δεύτερο συμβαίνει επειδή οι πληρωμές τόκων που αφορούν το χρέος, το οποίο έχει συσσωρευτεί από προηγούμενα έτη, αποτελούν δαπάνη κατά το τρέχον έτος και προστίθεται στο έλλειμμα αυτού του έτους.

3.1.1 Πως διογκώθηκε το δημόσιο χρέος.

Το δημόσιο χρέος άρχισε να δημιουργείται και να αυξάνεται την δεκαετία του 80 και συνέχισε να αυξάνεται και στην δεκαετία του 90 ,20 μέχρι και σήμερα.

Στον Πίνακα 3.3.1.1 βλέπουμε την πορεία του ελλείμματος στην Ελλάδα ανά δεκαετία από το 1960 έως το 2009. Το έλλειμμα εκφράζεται ως ποσοστό του μεγέθους της ελληνικής οικονομίας και υπολογίζεται κατά μέσο όρο στο διάστημα των δέκα ετών. Το μέγεθος της οικονομίας υπολογίζεται με βάση το ΑΕΠ, δηλαδή το σύνολο της αξίας των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην Ελλάδα.

Πηγή ΟΟΣΑ

Δεκαετία	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009
Δημόσιο έλλειμμα ως τις % επί του ΑΕΠ	-0,6	1,2	8,1	8,4	5,9

Πίνακας 3.1.1.1 Το Δημόσιο έλλειμμα ως τις % επί του ΑΕΠ στις δεκαετίες

Στις δεκαετίες 1960 και 1970, το έλλειμμα της Ελλάδας ήταν σε χαμηλά επίπεδα και ουσιαστικά τα έσοδα με τα έξοδα ήταν ισοσκελισμένα. Όμως, όπως βλέπουμε από τον πίνακα την δεκαετία του 1980, το έλλειμμα αυξήθηκε δραματικά καθώς τα έξοδα υπερέβησαν τον εσόδων κατά 8,1 % ΑΕΠ κατά μέσο όρο, κάθε χρόνο κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης δεκαετίας. Επίσης και στις επόμενες δεκαετίες το έλλειμμα θα παραμείνει σε υψηλή επίπεδα.

Ως αποτέλεσμα αυτής της συνεχόμενης αύξησης του ελλείμματος είχαμε την διόγκωση του συνολικού χρέους. Το πώς έγινε αυτό, απεικονίζεται με νούμερα στον πίνακα 3.3.1.2 .

Πηγή ΟΟΣΑ

Δεκαετία	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009
Δημόσιο χρέος ως ποσοστό % του ΑΕΠ	26	71	101,5	115,1

Πίνακας 3.1.1.2 Το Δημόσιο χρέος ως τις % επί του ΑΕΠ στις δεκαετίες

Τα υψηλά ελλείμματα στην δεκαετία του 1980 οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση του χρέους. Το 1980 είχε φτάσει στο ύψος του 26% του ΑΕΠ, το 1990 στο 71% του ΑΕΠ, το 2000 ξεπέρασε το 100% καθώς άγγιξε το 101,5% επί του ΑΕΠ. Στα τέλη της δεκαετίας του 2000-2009, το δημόσιο χρέος αγγίζει το ποσοστό του 115,1% επί του ΑΕΠ.

3.1.2 Πως επηρεάστηκε η οικονομία από το δημόσιο χρέος.

Στον πίνακα 3.1.2.1 παρουσιάζεται κατά μέσο όρο η κατανάλωση και η επένδυση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ για κάθε δεκαετία.

Πηγή ΟΟΣΑ

Δεκαετία	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009
Κατανάλωση ως επί τις % του ΑΕΠ	77,2	85,1	90,1	88,8
Επένδυση ως επί τις % του ΑΕΠ	30,7	23	29,6	22,6

Πίνακας 3.1.2.1 Κατανάλωση και επένδυση ως επί τις % του ΑΕΠ στις δεκαετίες

Την δεκαετία του 1980, αυξήθηκε σημαντικά η κατανάλωση σε σχέση με την δεκαετία του 1970. Ενώ οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά το ίδιο περίπου ποσοστό. Αυτό σημαίνει ότι οι Έλληνες πολίτες καταναλώνουν περισσότερο, ενώ μικρότερο ποσοστό δαπανούνταν για παραγωγικές επενδύσεις, όπως η κατασκευή εργοστασίων αυτοκινητόδρομων κτλ. Τα δυο αυτά φαινόμενα οφειλόταν κατά μεγάλο ποσοστό στην αύξηση του δημόσιου χρέους και τον τρόπο που οι εκάστοτε κυβερνήσεις δαπανούσαν τα χρήματα τα οποία δανείστηκαν. Το ποσοστό των χρημάτων που επενδύθηκαν σε έργα υποδομής άγγιξε το 25% του συνόλου. Το μεγαλύτερο ποσοστό δαπανήθηκε για αύξηση μισθοδοσίας στον δημόσιο τομέα και συνταξιοδοτικών δαπανών. Έτσι είχαμε ως αποτέλεσμα, περισσότερους δημόσιους υπαλλήλους με υψηλότερους μισθούς και περισσότερους συνταξιούχους με υψηλότερη σύνταξη. Η αύξηση της κατανάλωσης οφειλόταν στο γεγονός ότι οι παραλήπτες του κρατικού χρήματος λόγω της αύξησης του εισοδήματός τους, καταναλώναν περισσότερο. **Οι επενδύσεις μειώθηκαν επειδή υπήρχαν λιγότερα ιδιωτικά κεφάλαια για τη χρηματοδότηση τους.** Η κυβέρνηση δανειζόταν πουλώντας ομόλογα στους Έλληνες πολίτες, οι οποίοι ουσιαστικά διαμοιραζόταν τις αποταμιεύσεις τους μεταξύ κρατικών ομολόγων και ομολόγων ιδιωτικών επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, σημειώθηκε μείωση των διαθέσιμων αποταμιεύσεων για τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Και δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων που αντλούσε η κυβέρνηση από έκδοση ομολόγων, δεν δαπανούνταν σε δημόσια έργα υποδομής, το σύνολο των παραγωγικών επενδύσεων του κρατικού και ιδιωτικού τομέα μειώθηκε.

3.1.3 Γιατί είναι η Ελλάδα υπερχρεωμένη σε ξένους.

Το εξωτερικό χρέος της Ελλάδας, το οποίο ορίζεται ως το ποσό που χρωστάει στους ξένους, ανερχόταν το 2009 σε ποσοστό 82,5% επί του ΑΕΠ. Μια χώρα συσσωρεύει εξωτερικό χρέος όταν η κυβέρνηση της ή ο ιδιωτικός της τομέας (ιδιωτικές επιχειρήσεις και πολίτες) δανείζονται από ξένους. Για παράδειγμα στην Ισπανία, που το εξωτερικό χρέος κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με της Ελλάδας, την ευθύνη για ένα μεγάλο μέρος φέρνει ο ιδιωτικός τομέας. Οι ισπανικές τράπεζες δανείζονταν από τράπεζες του εξωτερικού για να παρέχουν δάνεια στους Ισπανούς πολίτες, οι οποίοι έπειτα, αγόραζαν σπίτια σε μεγαλύτερη τιμή από την πραγματική της. Στην περίπτωση της Ελλάδας, την ευθύνη για το εξωτερικό της χρέος βαρύνει τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Ο ιδιωτικός τομέας δεν δανείστηκε από το εξωτερικό καθώς οι αποταμιεύσεις των Ελλήνων πολιτών επαρκούσαν για τον δανεισμό του ιδιωτικού τομέα. Το εξωτερικό δημόσιο χρέος της Ελλάδας, που ορίζεται ως ένα μέρος του εξωτερικού χρέους, ανήλθε το 2009 στο 89% επί του ΑΕΠ. Ποσοστό πολύ μεγάλο και ως εκ τούτου, το εξωτερικό χρέος της Ελλάδας ταυτίζεται με το εξωτερικό δημόσιο χρέος της.

Όταν μια χώρα δανείζεται από το εξωτερικό, καταναλώνει περισσότερο από ότι παράγει. Η επιπλέον αυτή κατανάλωση προέρχεται από εισαγωγές, τις οποίες μπορεί να κάνει η χώρα από ξένους, χρησιμοποιώντας τα χρήματα οποία δανείστηκε από αυτούς. Οι Έλληνες πολίτες καταναλώναν εισαγόμενα αγαθά με χρήματα που δανειζόταν η κυβέρνηση τους από το εξωτερικό. Τα χρήματα αυτά διοχετεύονταν στους Έλληνες πολίτες μέσω των μισθών των δημόσιων υπαλλήλων, των πληρωμών των προμηθευτών του κράτους, των συντάξεων, των διάφορων επιδομάτων κτλ. **Έτσι λόγω των υψηλότερων εισοδημάτων, οι Έλληνες πολίτες καταναλώναν περισσότερο και στο σύνολο της η Ελλάδα καταναλώνει περισσότερο από ότι παράγει.**

Με την βοήθεια του πίνακα 3.1.2.1 και του πίνακα 3.1.3.1 θα έχουμε μια πιο σαφή εικόνα της εξέλιξης του εξωτερικού χρέους κατά τις δυο τελευταίες δεκαετίες.

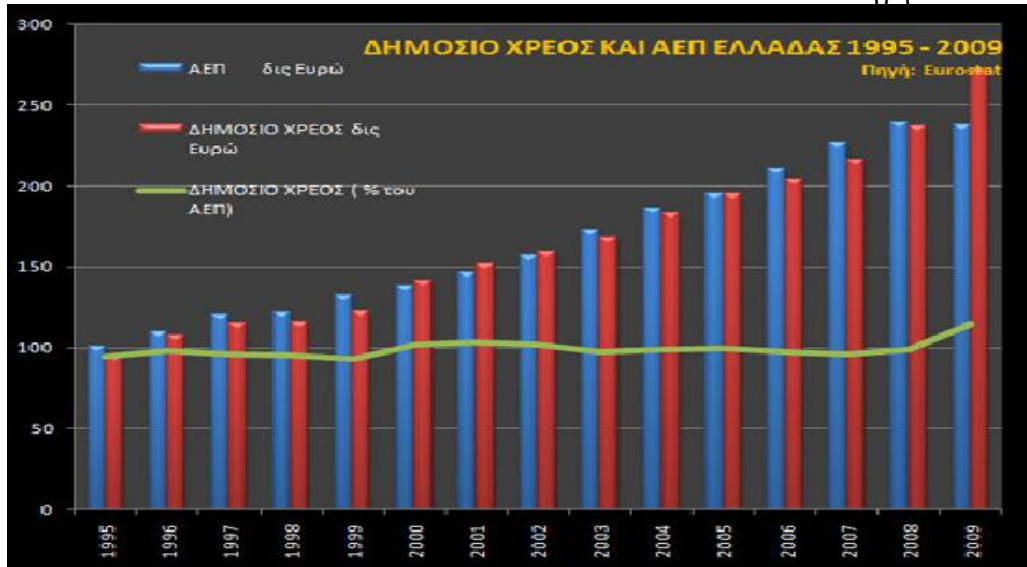
Πηγή ΟΟΣΑ		
Δεκαετία	1990-1999	2000-2009
Εμπορικό ισοζύγιο (εξαγωγές μείον εισαγωγές) ως % επί του ΑΕΠ	-10,7	-11,4
Καθαρός δανεισμός ως % επί του ΑΕΠ	4,1	10,2

Πίνακας 3.1.3.1 Εμπορικό ισοζύγιο και καθαρός δανεισμός ως % επί του ΑΕΠ

Η πρώτη σειρά στον πίνακα 3.1.3.1 αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο προκύπτει, αφαιρώντας τις εισαγωγές από τις εξαγωγές. Κατά τις τελευταίες δυο δεκαετίες (παλιότερα σε μικρότερο βαθμό) το εμπορικό ισοζύγιο ήταν αρνητικό, δηλαδή οι εισαγωγές ήταν περισσότερες από τις εξαγωγές. Αυτό σημαίνει επίσης ότι **η Ελλάδα καταναλώνει και επένδυε περισσότερο από ότι παράγει**. Η επιπλέον κατανάλωση και επενδύσεις προέρχονταν από εισαγωγές, οι οποίες ξεπερνούσαν τις εξαγωγές (Πράγματι, το άθροισμα της κατανάλωσης και των επενδύσεων μείον το ΑΕΠ ισούται με το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο).

Η Ελλάδα ήταν σε θέση να εισάγει περισσότερο από ότι εξήγαγε εξαιτίας του εξωτερικού δανεισμού της. Κατά την διάρκεια του 1990, το ετήσιο ποσοστό δανεισμού ανερχόταν κατά μέσο όρο σε 4,1% επί του ΑΕΠ. Αν και αυτό το ποσοστό είναι υψηλό, αυξήθηκε ακόμη περισσότερο, αγγίζοντας το 10,2% κατά την δεκαετία του 2000. Και όπως ήταν φυσικό το εξωτερικό χρέος αυξήθηκε ραγδαία, από 42,7% που ήταν το 2000 σε 82,5% το 2009.

Επίσης, **η Ελλάδα χρεώθηκε ακόμα περισσότερο την δεκαετία του 2000 διότι εισήγαγε ακόμη περισσότερα σε σχέση με τις εξαγωγές της παρότι ήταν ήδη χρεωμένη**. Αξίζει να σημειωθεί ότι δυο ήταν οι λόγοι που την δεκαετία του 2000 αυξήθηκε ραγδαία το εξωτερικό χρέος. Ο πρώτος λόγος ήταν η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων και ο δεύτερος η απροθυμία των Ελλήνων πολιτών για αποταμίευση, καθώς τα επιτόκια ήταν πολύ χαμηλά. Έτσι οι αποταμιεύσεις επαρκούσαν στο να δανειστεί ο ιδιωτικός τομέας (επιχειρήσεις-νοικοκυριά) και όχι στο να δανειστεί και το κράτος μέσω των κρατικών ομολόγων. Επομένως η κυβέρνηση στράφηκε στην λύση του εξωτερικού για να ικανοποιήσει τις οικονομικές ανάγκες της. Έτσι διογκώθηκε δραματικά το εξωτερικό χρέος την δεκαετία του 2000.

Διάγραμμα 3.1.3.2 Δημόσιο χρέος και ΑΕΠ Ελλάδας 1995-2009

Το χρέος με νούμερα το 2010.

Α. Στοιχεία Χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης⁵

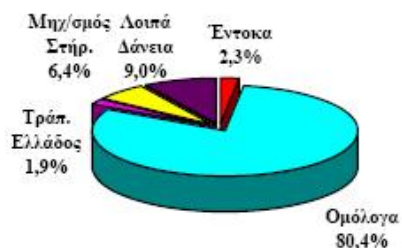
Σύνθεση Χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. Ευρώ)*		
	31/03/2010 1	31/06/2010 1
Ύψος Χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης	310.384,06	316.954,67
Α. Σταθερού Επιτοκίου^{2,3}	75,8%	70,1%
Κυμαινόμενου Επιτοκίου^{3,4}	24,2%	29,9%
Β. Διαπραγματεύσιμο	95,1%	89,0%
Μη Διαπραγματεύσιμο	4,9%	11,0%
Γ. Σε Ευρώ	99,6%	98,7%
Σε Νομίσματα εκτός ζώνης Ευρώ⁶	0,4%	1,3%
Ταμειακά Διαθέσιμα του Ε. Δ (σε εκατ. Ευρώ)	7.159,8	7.465,3

Πίνακας 3.1.3.3. Στοιχεία Χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης

1. Περιλαμβάνονται τιτλοποιήσεις
2. Περιλαμβάνεται ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός
3. Από 1/1/2004 η σχέση/ κυμαινόμενου επιτοκίου συμπεριλαμβάνει τις πράξεις swap επιτοκίου.
4. Λόγω αλλαγής στη μεθοδολογία, τα τιμαριθμοποιημένα ομόλογα περιλαμβάνονται στα κυμαινόμενα ομόλογα
5. Το Χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης διαφέρει από το Χρέος της Γενικής Κυβέρνησης (Χρέος κατά Μάαστριχτ)
6. Συμπεριλαμβάνονται τα δάνεια σε SDR μολονότι, μέσω swap, έχουν μετατραπεί σε υποχρέωση σε ευρώ.

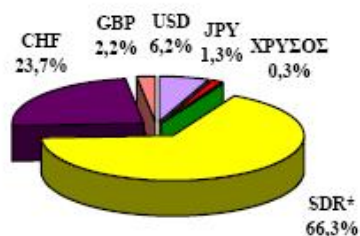
Το δημόσιο χρέος μέχρι το δεύτερο εξάμηνο του 2010 αγγίζει το ποσό των 316.954,67 εκ. ευρώ ή το 115,1% επί του ΑΕΠ και το έλλειμμα το 13,6% επί του ΑΕΠ.

Σύνθεση χρέους σε ευρώ της Κεντρικής Κυβέρνησης την 30/06/2010*

*Προσωρινά στοιχεία

Σύνθεση χρέους νομισμάτων εκτός ζώνης ευρώ της Κεντρικής Κυβέρνησης την 30/06/2010*

* Τα δάνεια του ΔΝΤ σε SDR, μετά από πράξεις swap, έχουν μετατραπεί σε υποχρέωση σε Ευρώ.

** Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 3.1.3.4 Σύνθεση χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης

Το 80,4% της σύνδεσης του δημόσιο χρέος σε ευρώ, είναι σε ομόλογα, το 9,0% σε λοιπά δάνεια, το 6,4% στον μηχανισμό στήριξης ενώ το 2,3% και 1,9% έντοκα γραμμάτια και στην τράπεζα Ελλάδος αντίστοιχα.

	31/3/2010	%	30/06/2010	%
Συνολικό ποσό	310.384,06	100%	316.954,67	100%
εκ των οποίων βραχυπρόθεσμο (μέχρι 1 έτος)	37.067,90	11,90%	27.218,12	8,60%
μεσοπρόθεσμο (1έως 5 έτη)	110.397,46	35,60%	126.737,22	40,00%
μακροπρόθεσμο(άνω των 5 ετών)	162.918,70	52,50%	162.999,33	51,40%

Πίνακας 3.1.3.5 Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης ως προς την υπολειπόμενη φυσική διάρκεια (ποσά σε εκατ. ευρώ)

Ως προς την υπολειπόμενη φυσική διάρκεια το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης το δεύτερο τρίμηνο του 2010 αποτελείται, το 51,4% του χρέους σε μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, ενώ το 40,0% και το 8,6 % του χρέους σε μεσοπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

(« Δελτίο Δημόσιου Χρέους ». Ανακτήθηκε : 22 Οκτωβρίου 2010, από http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/cb/9f/e1/cb9fe18249b0ea1510cf35bbf6d5d60a167a60a6/application/pdf/100819_debt_gr.pdf)

3.1.4 Άλλοι λόγοι που αύξησαν το δημόσιο χρέος σε αυτές τις τέσσερις δεκαετίες.

Οι υπόλοιποι λόγοι που αύξησαν το έλλειμμα και κατά συνέπεια το δημόσιο χρέος είναι :

- Φοροδιαφυγή (θα κάνουμε λόγο αναλυτικά σε επόμενο κεφαλαίο).
- Τεράστια ποσά για αμυντικές δαπάνες.

Η Ελλάδα, αν και χώρα της Ε.Ε. , ξοδεύει τεράστια ποσά για αμυντικές δαπάνες, οι οποίες δεν συνεισφέρουν στην αύξηση της εγχώριας παραγωγής. Οι δαπάνες της Ελλάδας για άμυνα φτάνουν στο 4,3% του ΑΕΠ της.

- Ζημιογόνοι και πολλοί κρατικοί οργανισμοί.
- Διαφθορά στο δημόσιο.

Τα στοιχεία είναι τρανταχτά: η διαφθορά είναι απανταχού στην δημόσια διοίκηση και χειροτερεύει συνεχώς. Η Παγκόσμια Τράπεζα κατατάσσει την Ελλάδα 81^η από 202 χώρες στην πάταξη της διαφθοράς. Η Διεθνής Διαφάνεια την ταξινομεί σαν χειρότερη μεταξύ των ΕΕ-27 το 2009, με δείκτη 3,8 (και άριστα το 10). Η Κύπρος το 2009 είχε 6,6 και η Ελλάδα το 1997 είχε 5,3!

Οι συνέπειες για την Ελληνική οικονομία είναι καταστρεπτικές. Σύμφωνα με μελέτες της Διεθνούς Τράπεζας και από τους Mauro (1995) και Kaufmann (2010), η διαφθορά διπλασιάζει το δημοσιονομικό έλλειμμα, επιτρέπει το 25% των φόρων να διαφεύγει, αποθαρρύνει τις επενδύσεις, αυξάνει την ανισότητα, και επιβραδύνει την οικονομική ανάπτυξη. Παραδείγματος χάριν, εάν ο δημόσιος τομέας ήταν τα τελευταία 10 χρόνια όσο παραγωγικός είναι σήμερα αυτός της Κύπρου, τότε το μέσο οικογενειακό εισόδημα θα ήταν 13% μεγαλύτερο. Εάν η διαφθορά είχε μείνει στο επίπεδο του 1997, τα εισοδήματα σήμερα θα ήταν 8% μεγαλύτερα. Εκτιμάται ότι ο ετήσιος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης θα αυξανόταν κατά 1% εάν η Ελλάδα καταπολεμούσε την διαφθορά όσο η Κύπρος. Οι ωφέλειες από καλύτερη διοίκηση θα είναι μεγαλύτερες εάν μειωθεί η απασχόληση στον δημόσιο τομέα. Ο δημόσιος τομέας σε οικονομίες που έχουν επιδείξει ταχύρρυθμη ανάπτυξη, απασχολεί μικρότερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού, π.χ., Βραζιλία και Τουρκία 11%, Ισπανία και Κύπρος 15%, και Ιρλανδία 22%, έναντι 25% στην Ελλάδα.

- Συνταξιοδοτικό σύστημα (θα κάνουμε λόγο αναλυτικά σε επόμενο κεφαλαίο).

3.1.5 Προτάσεις αναπτυξιακής στρατηγικής ώστε να μειωθεί το δημόσιο έλλειμμα και χρέος.

Τα μέτρα αυτά θα έχουν διπλό αποτέλεσμα. Πρώτον, όταν ολοκληρωθούν, θα αυξήσουν τον ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης κατά τουλάχιστον 4% τον χρόνο, επιτρέποντας έτσι στην Ελλάδα όχι μόνο να ικανοποιήσει τις δανειακές της υποχρεώσεις, αλλά κάνοντας βαθιές και πρωτάκουστες τομές, να βελτιώσει σημαντικά την παραγωγικότητα και την διεθνή ανταγωνιστικότητα της και να μπει σε σταθερή τροχιά ευημερίας. Και δεύτερον, όντας πιστευτά θα αντιστρέψουν τις

προσδοκίες και του Ελληνικού λαού και της διεθνούς κοινής γνώμης για το μέλλον της χώρας.

Η πλέον κραυγαλέα από τις αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας είναι ότι το 2009 οι Έλληνες κατανάλωσαν 12% πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, ενώ το εισόδημα τους ήταν 5% κάτω του μέσου όρου, η παραγωγικότητα της εργασίας 20% χαμηλότερη, και μόνο το 39% των κατοίκων εργάζονταν σε αντίθεση με 43% στην ΕΕ. Ελλειμματικά ισοζύγια, μεταβιβάσεις από την ΕΕ καθώς και εξωτερικά δάνεια χρηματοδοτούσαν την υψηλή κατανάλωση μέχρι που στέρεψαν. Η δραματική ύφεση που ακολούθησε χαμηλώνει τα εισοδήματα των Ελλήνων από 22 χιλ. ευρώ κατά κεφαλή σε 17-18 χιλ., στο επίπεδο δηλαδή που αναλογεί στην παραγωγικότητα και απασχόληση της χώρας. Μισθοί και συντάξεις θα μειωθούν κατά 25%. Η απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα θα μειωθεί κατά 800.000. Χωρίς δραστικά αναπτυξιακά μέτρα, τα εισοδήματα θα κατέβουν από 95% της ΕΕ-27 σε περίπου 72%.

Τόσο βαθιές αδυναμίες μπορούν να αντιμετωπισθούν μόνον με βαθιές καινοτομίες στην οργάνωση της παραγωγής, την διοίκηση και την κοινωνική δομή, οι οποίες θα μεταφέρουν το κύριο βάρος της οικονομικής ανάπτυξης από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα, θα περιορίσουν τα μονοπωλιακά προνόμια, θα καταργήσουν τις πολιτικές δυναστείες και θα περιορίσουν την εξουσία των εργατικών συνδικάτων.

Η κεντρική κυβέρνηση θα παραμείνει υπεύθυνη μόνο στους χώρους της δικαιοσύνης, άμυνας και προστασίας του πολίτη, υποδομών, ισότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Οι προτάσεις είναι ριζοσπαστικές (μερικές απαιτούν συνταγματική αναθεώρηση), και φυσικά θα τύχουν ηχηρών αντιδράσεων από πλήθος οργανωμένων συμφερόντων.

Οι αλλαγές αυτές στοχεύουν, μέσα σε μία δεκαετία από την εφαρμογή τους, να αυξηθεί η παραγωγικότητα της εργασίας από το 80% στο 120% της μέσης παραγωγικότητας στην ΕΕ-27, δηλαδή στο επίπεδο των εύπορων μελών της Ένωσης, ν' ανεβάσουν το εθνικό εισόδημα από 220 σε 425 δις. ευρώ, και να δημιουργήσουν 1,2 εκατομμύρια νέων θέσεων εργασίας στο ιδιωτικό τομέα, απασχολώντας 800 χιλιάδες νέους και απορροφώντας 400 χιλιάδες πλεονάζοντες εργαζόμενους από τον δημόσιο τομέα. Τέτοια βελτίωση της παραγωγικότητας απαιτεί μαζικές παρεμβάσεις σε τέσσερες στυλοβάτες της εθνικής οικονομίας: (α) διαφθορά και δημόσια διοίκηση (πρόταση 4-7) (β) υποδομές και ανθρώπινοι πόροι (πρόταση 8-10) (γ) αγορές και ανταγωνισμός (πρόταση 11-12) και (δ) ασφαλιστικό, φορολογία και δημόσιο χρέος(13-17).

Αναλυτικά οι προτάσεις:

- Πρόταση 1:

Μετά από συνολική θητεία δώδεκα ετών, οι βουλευτές συνταξιοδοτούνται αναγκαστικά και στην συνέχεια αποκλείονται από οποιοδήποτε αξίωμα ή μισθωτή εργασία στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Η πρόταση αυτή επιδιώκει να αποθαρρύνει την πολιτική σαν διά βίου σταδιοδρομία και να ενισχύσει την συνεχή ανανέωση του πολιτικού κόσμου.

- Πρόταση 2:

Κοινοπραξίες κατασκευαστικών εταιρειών, ιδιωτών επενδυτών και άλλων αναλαμβάνουν εκτέλεση και συντήρηση συγχρόνων δικτύων αυτοκινητοδρόμων,

λιμένων, αεροδρομίων, σταθμών και λιμένων αναψυχής. Καταβάλλουν το κόστος κατασκευής έναντι αποκλειστικής και αφορολόγητης εκμετάλλευσης για 30 χρόνια.

- Πρόταση 3:

Σφετερισμοί, δωροδοκίες και άλλες σοβαρές καταχρήσεις δημοσίων πόρων χαρακτηρίζονται ως ιδιώνυμα αδικήματα για πολιτικούς, ηγέτες εργατικών σωματείων και επιχειρήσεων, και υψηλά ισταμένους δημόσιους λειτουργούς. Η δίωξη τέτοιων αδικημάτων δεν παραγράφεται και εκδικάζεται μέσα σε ένα χρόνο από ειδικά διοικητικά δικαστήρια. Οι ένοχοι τιμωρούνται με σοβαρά πρόστιμα, στέρηση σύνταξης και φυλάκιση.

- Πρόταση 4:

Επιλέγονται, με ανοιχτές διαδικασίες, εταιρείες λογισμικού οι οποίες αναλαμβάνουν να εκσυγχρονίσουν όλες τις δημόσιες υπηρεσίες το τάχιστα δυνατό και να τις συμβουλεύουν για πέντε χρόνια. Εκτιμάται ότι το κόστος αυτής της πρότασης είναι 5 δις. ευρώ.

- Πρόταση 5:

Η απασχόληση στον γενικό δημόσιο τομέα μειώνεται διαδοχικά από 1100 σε 700 χιλιάδες με πώληση όλων των δημοσίων επιχειρήσεων και κατανέμεται με ορθολογικά κριτήρια. Δημόσιοι υπάλληλοι που πλεονάζουν παίρνουν αναγκαστική άδεια με 80% των αποδοχών τους για 3 χρόνια, 60% για τα επόμενα δύο, καθώς και τις αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές. Άτομα άνω των 55 ετών υπόκεινται σε ειδική μεταχείριση. Εκτιμάται ότι έτσι, οι αμοιβές στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, που αντιστοιχούν σε 13,9% το ΑΕΠ, δηλ. 33,5 δις. ευρώ, θα μειωθούν στο 12,7% στο διάστημα 2011-2013, 10,8% στο 2014-15 και 10,3% στο 2016 και μετέπειτα. Συνολικά, οι ετήσιες αμοιβές στο δημόσιο θα μειωθούν κατά 8,6 δις. Ευρώ, επιτρέποντας έτσι στην κυβέρνηση να αυξήσει τους μισθούς αυτών που παραμένουν.

- Πρόταση 6:

Προαγωγές στο δημόσιο γίνονται αξιοκρατικά, και επιβλέπονται από επιτροπές προϊσταμένων και τον Γενικό Επιθεωρητή Διοίκησης. Οι απολαβές των κατωτέρων υπαλλήλων αυξάνονται κατά 50% πάνω από τον πληθωρισμό σε 5 χρόνια. Οι απολαβές των υψηλά ισταμένων υπαλλήλων που emπίπτουν στις διατάξεις της Πρότασης 3, διπλασιάζονται μέχρι το 2015.

- Πρόταση 7:

Το γραφείο του Γενικού Επιθεωρητή Διοίκησης επιβλέπει και αξιολογεί το έργο όλων των κρατικών υπηρεσιών και λογοδοτεί στο κοινό. Εκτιμάται ότι οι αυξήσεις απολαβών θα κοστίζουν 10,8 δις. ετησίως μέχρι το 2015, οπότε οι συνολικές αμοιβές των 700 χιλ. δημοσίων υπαλλήλων θα έχουν φθάσει στα 40 δις., δηλαδή 6,5 δις. περισσότερο από σήμερα.

- Πρόταση 8:

Ανακαλούνται όλοι οι νόμοι που απαγορεύουν τα ιδιωτικά πανεπιστήμια και την αστυνομική παρουσία στους πανεπιστημιακούς χώρους. Η χρηματοδότηση και επίβλεψη των δημοσίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μεταφέρεται από το Υπουργείο Παιδείας σε περιφερειακές κυβερνήσεις. Νομοθετείται σύστημα διαπίστευσης (accreditation) όλων των πανεπιστημίων που διοικείται από ανεξάρτητη αρχή, και το Υπουργείο Παιδείας αποκτά επιτελικό χαρακτήρα.

- Πρόταση 9:

Για περίοδο δύο ετών (2011-2013), αίρεται προσωρινά η αυτοδιαχείριση των τριτοβαθμίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (όπως στην πρώην Ανατολική Γερμανία στην δεκαετία του 1990), και ανατίθενται σε επιτροπές διακεκριμένων πανεπιστημιακών, Ελλήνων και ξένων που αξιολογούν όλα τα μέλη ΔΕΠ, το διοικητικού προσωπικού και τους σπουδαστές σύμφωνα με διεθνή κριτήρια. Πλεονάζον προσωπικό κάθε βαθμίδας απομακρύνεται σύμφωνα με την Πρόταση 5. Σπουδαστές που απορρίπτονται απομακρύνονται και προετοιμάζονται για την αγορά εργασίας. Μετά την πάροδο δύο ετών, τα ιδρύματα ανακτούν αυτοδιοίκηση και αυτοδιαχείριση (όπως στην Μ. Βρετανία) με πλήρη εξουσία στην οικονομική διαχείριση, πρόσληψη προσωπικού, καθορισμό αμοιβών και διδάκτρων και αριθμού εισερχομένων σπουδαστών.

- Πρόταση 10:

Όλα τα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα αξιολογούνται το 2013-14 από επιτροπές Ελλήνων πανεπιστημιακών. Ο αριθμός των διδασκόντων μειώνεται στον μέσο όρο της ΕΕ, και οι απολαβές τους αυξάνονται σύμφωνα με την Πρόταση 6. Εκτιμάται ότι με την συνδυασμένη εφαρμογή των Προτάσεων 7-9 θα διπλασιαστεί ο ρυθμός απόδοσης στην εκπαίδευση φθάνοντας στο 7% συμβάλλοντας στην αύξηση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης κατά 0,9%.

- Πρόταση 11:

Νομοθετείται χρονοδιάγραμμα απελευθέρωσης μέχρι το 2015 όλων των αγορών εργασίας, αγαθών και υπηρεσιών καθώς και όλων των κλειστών επαγγελματιών. Ακυρώνονται όλοι οι νόμοι που ρυθμίζουν περιθώρια κέρδους, τιμές και ελάχιστο ωρομίσθιο. Αίρεται κάθε περιορισμός δημιουργίας ή λειτουργίας συγκοινωνιακών επιχειρήσεων. Μία ανεξάρτητη και επαρκώς στελεχωμένη Επιτροπή Ανταγωνισμού αναλαμβάνει την επίβλεψη όλων των αγορών, προσβάλλει μέσω της δικαιοσύνης κάθε είδος μονοπωλιακές πρακτικές, και εγγυάται απρόσκοπτη είσοδο και αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

- Πρόταση 12:

Αναδιοργανώνεται το εθνικό πλαίσιο συλλογικών συμβάσεων εργασίας ώστε να επιτρέπονται για μεμονωμένες επιχειρήσεις και βιομηχανικούς κλάδους, αλλά να έχουν συμβουλευτικό χαρακτήρα σε εθνικό επίπεδο. Οι συμβάσεις ρυθμίζουν αμοιβές και όρους εργασίας, καθώς και αποζημίωση για απολυόμενους. Νόμοι που περιορίζουν απολύσεις τροποποιούνται. Απεργιακές αποφάσεις σωματείων απαιτούν

πλειοψηφεία των μελών τους σε μυστικές ψηφοφορίες που επιβλέπονται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ή από δικαστικούς αντιπροσώπους.

- Πρόταση 13:

Η συνταξιοδότηση γίνεται σε ηλικία 63 ετών, κατά μέσο όρο με τις συντάξεις στο 65% των αποδοχών. Προσωπικές επιλογές για ΑΣΛ (ατομικοί συνταξιοδοτικοί λογαριασμοί) επιτρέπουν επαύξηση αυτού του ποσού.

Εκτιμάται ότι η συμβολή των δημοσίων οικονομικών στο ασφαλιστικό σύστημα θα μειωθεί κατά 6% του ΑΕΠ, από το 13,4% που είναι τώρα, στο 7% του ΑΕΠ, εξοικονομώντας περίπου 20 δις. ευρώ για το κράτος.

- Πρόταση 14:

Συντάξεις και κοινωνική ασφάλιση οργανώνονται σε σύστημα εν μέρει βασιζόμενο σε ατομικούς συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς, και οι αντίστοιχοι πόροι επενδύονται σε κάθε μορφής χρηματιστηριακές και τραπεζικές αξίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ένας μικρός φόρος θα απαιτηθεί για να εξασφαλισθεί αξιοπρεπής ελάχιστη σύνταξη για όλους.

Εκτιμάται ότι σε μία δεκαετία, 5% του ΑΕΠ θα τοποθετηθεί σε ΑΣΛ, αυξάνοντας έτσι και την εθνική αποταμίευση και επιφέροντας αύξηση 0,8% στο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης. Η μεταβατική περίοδος θα επιβαρύνει τους εργαζομένους και συνεπώς απαιτεί έντεχνη εκτέλεση.

- Πρόταση 15:

Η σοβαρή φοροδιαφυγή είναι αδίκημα τιμωρητέο με πρόστιμα και φυλάκιση. Οι φορολογικές δηλώσεις εύπορων και ελευθέρων επαγγελματιών ελέγχονται συστηματικά και ανώνυμα. Οι εκπώσεις που διεκδικούν φορολογούμενοι αγοραστές/πωλητές διασταυρώνονται αυτόματα με τις δηλώσεις των υπολοίπων συναλλασσόμενων. Εκτιμάται ότι μέτρα τέτοιου είδους θα περιορίσουν την διαφυγή εμμέσων και αμέσων φόρων στο μισό και θα αυξήσουν την συλλογή νομίμων φόρων κατά 2,5% του ΑΕΠ, δηλαδή άνω των 8 δις. το 2015.

- Πρόταση 16:

Τα δημόσια νοσοκομεία οργανώνονται ως αυτοτελή ιδρύματα που περιθάλπουν ασθενείς και αποζημιώνονται από ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες μέσω ενός συστήματος υποχρεωτικής ασφάλισης υγείας υπό την επίβλεψη του κράτους. Είναι δύσκολο να εκτιμηθούν οι οικονομικές επιπτώσεις της πρότασης αυτής δεδομένης επίσης και της συνεχιζόμενης γήρανσης του Ελληνικού πληθυσμού. Αλλά τέτοια συστήματα λειτουργούν επιτυχώς σε άλλες χώρες της Ευρώπης που επίσης γηράσκουν. Οι ξένες επενδύσεις ωθούν την οικονομική ανάπτυξη παντού. Για να φθάσει η Ελλάδα τουλάχιστον το μέσο επίπεδο της ΕΕ, προτείνεται δραστική μείωση των φόρων για άτομα και επιχειρήσεις με παράλληλη μέριμνα για τα οικονομικά αδύνατα στρώματα και τους συνταξιούχους. Η ανισότητα και η φτώχεια το 2008 φέρνουν την Ελλάδα στην τρίτη χειρότερη θέση της ΕΕ.

- Πρόταση 17:

Όλοι οι άμεσοι φόροι στις επιχειρήσεις μειώνονται στο 10%, όπως στην Κύπρο· οι κρατήσεις για κοινωνική ασφάλιση μειώνονται βαθμιαία μέχρι το 2015 κατά το ένα τρίτο. Το φορολογικό σύστημα αναμορφώνεται, με τους φόρους εισοδήματος μειούμενους κατά το μισό και συνδυάζεται με σύγχρονο ασφαλιστικό σύστημα του τύπου αρνητικού φόρου που εγγυάται ελάχιστο εισόδημα για εργαζομένους και συνταξιούχους. Ακόμα και χωρίς αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, εκτιμάται ότι το άμεσο κόστος της πρότασης αυτής δεν θα υπερβεί το 4% του ΑΕΠ (10 δις. ευρώ) το 2011, και θα ανέλθει στο 9,5% (24 δις.) το 2015. Επιπλέον, θα απαιτηθούν 4 δις. για οικονομική υποστήριξη των ασθενέστερων στρεμμάτων και 6,5 δις. για την βελτίωση αποδοχών δημοσίων υπαλλήλων (σύμφωνα με την Πρόταση 5). Μείωση των φόρων, αύξηση αποδοχών δημοσίων υπαλλήλων και κοινωνικές δαπάνες θα φθάσουν το 2015 να κοστίζουν συνολικά 34,5 δις. τον χρόνο. Το ποσό αυτό θα εξοικονομηθεί από μείωση δαπανών για συντάξεις (κατά 20 δις. σύμφωνα με την Πρόταση 13) και μείωση της φοροδιαφυγής (κατά 6 δις. σύμφωνα με την Πρόταση 15). Ακόμα 8 δις. θα προκύψουν από την αύξηση της φορολογήσιμης ύλης (λόγω της μείωσης φόρων) που προβλέπουμε ότι θα φθάσει 75 δις. τα επόμενα πέντε χρόνια. Επίσης, η καταπολέμηση της διαφθοράς, Πρόταση 3, θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα και στην ανισότητα, μειώνοντας έτσι και την οικονομική επιβάρυνση στο ασφαλιστικό σύστημα πρόνοιας.

Εάν όλες οι προτάσεις γίνουν αποδεκτές από την Ελληνική κοινωνία, τότε η συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη από την πάταξη της διαφθοράς, την βελτίωση των υποδομών και της εκπαίδευσης, την μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος και την αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων συνολικά ανυψώνουν το ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης κατά σχεδόν 4% πάνω από το 2-3% των προηγούμενων ετών. Και εάν συνυπολογισθεί ο πληθωρισμός σε 2%, τότε το ονομαστικό εισόδημα μπορεί να αυξάνεται με ρυθμό 8-9%, αρκετά ταχύτερα από την αύξηση του χρέους, απομακρύνοντας έτσι το φάσμα της χρεοκοπίας. Αυτό αρκεί όχι μόνο για να εξαλείψει τους φόβους της διεθνούς οικονομικής κοινότητας, αλλά και να μετατρέψει μέχρι το 2020 την Ελλάδα σε μεσογειακό «τίγρη» με βιοτικό επίπεδο σαν αυτό της Ολλανδίας σήμερα. Απαιτείται, με άλλα λόγια, τολμηρό μεταρρυθμιστικό πνεύμα, αντίστοιχο εκείνου που επέτρεψε στον Ελευθέριο Βενιζέλο στις αρχές του εικοστού αιώνα να αλλάξει την πορεία της Ελλάδας.

(«Ανάπτυξη είναι η μόνη λύση: Δεκαεπτά προτάσεις για μία νέα αναπτυξιακή στρατηγική». Ανακτήθηκε: 18 Ιανουαρίου 2011, από <http://greekeconomistsforreform.com>)

3.2 Φοροδιαφυγή

Με τον όρο φοροδιαφυγή νοείται κάθε παράνομη πράξη ή παράβλεψη του υποκειμένου στον φόρο (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), που έχει ως σκοπό την μείωση της φορολογικής υποχρέωσης και την αποφυγή πληρωμής του φόρου. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με δύο τρόπους:

- **Αποκρύπτοντας εισοδήματα από διάφορες πηγές με σκοπό την πληρωμή πιο χαμηλού φόρου.**
- **Εμφανίζοντας υπερβολικές ή πλαστές δαπάνες ώστε να επωφεληθούν από εκπτώσεις φόρου.**

Για να μην υπάρχει φοροδιαφυγή, οι φορολογούμενοι θα πρέπει να δηλώνουν ολόκληρη την φορολογητέα τους ύλη, εθελοντικά και εμπρόθεσμα.

3.2.1 Τρόποι φοροδιαφυγής.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι ώστε να φοροδιαφύγει κάποιος. Ο πιο «δημοφιλής» φόρος που παρατηρείται φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, είναι ο φόρος εισοδήματος (φυσικών και νομικών προσώπων) . Επίσης παρατηρείται φοροδιαφυγή σε τομείς όπως: στον τομέα του αυτοκινήτου, του κατασκευαστικού τομέα, στην κληρονομιά-δωρεές , στην ακίνητη περιουσία και στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης υγρών καυσίμων, οινοπνεύματος και καπνοβιομηχανικών προϊόντων.

- Φοροδιαφυγή στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, η λήψη αμοιβής σε είδος η οποία δε δηλώνεται πουθενά και είναι δύσκολο να εντοπιστεί. Επίσης, η δεύτερη ή παράλληλη εργασία η οποία δε δηλώνεται. Τέλος η απόκρυψη της εργασίας ώστε να μη χαθεί το επίδομα ανεργίας.

Εισόδημα από ενοίκια. Η φοροδιαφυγή εδώ πραγματοποιείται με την απόκρυψη της ενοικίασης κάποιου ακινήτου ή δήλωση μικρότερου ποσού ενοικίου από το πραγματικό.

Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις. Η φοροδιαφυγή εδώ πραγματοποιείται με την πώληση αγροτικών προϊόντων χωρίς παραστατικά ή αναγράφοντας ποσότητες μικρότερες από τις πραγματικές. Τέλος, με την λήψη εικονικών τιμολογίων δαπανών ζητούν αυξημένη επιστροφή ΦΠΑ.

Εισόδημα από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος. Η συχνότερη μέθοδος φοροδιαφυγής της περίπτωσης είναι η μη έκδοση δελτίου παροχής υπηρεσιών ή η έκδοση με ποσό πολύ μικρότερο από το πραγματικό.

- Φοροδιαφυγή στην φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων.

Οι πλέον συνηθισμένες μέθοδοι φοροδιαφυγής είναι: υπερτιμολόγηση των εισαγωγών και ‘υποτιμολόγηση’ των εξαγωγών, η υποτίμηση της αξίας των απογραφέντων αγαθών της εταιρείας, η διόγκωση διαφημιστικών ή άλλων δαπανών.

- Φοροδιαφυγή στον τομέα του αυτοκινήτου.

Η κυριότερη μορφή φοροδιαφυγής της περίπτωσης αυτής εστιάζεται στον τομέα επισκευών και συντηρήσεων των αυτοκινήτων με την μη έκδοση παραστατικών στοιχείων.

- Φοροδιαφυγή στον κατασκευαστικό τομέα.

Σε αυτόν τον τομέα υπάρχει η μεγαλύτερη δυνατότητα φοροδιαφυγής. Οι τεχνικές εταιρείες λαμβάνουν εικονικά τιμολόγια για την διόγκωση των δαπανών τους. Γίνονται μετακινήσεις τιμολογίων υλικών και εργασίας από την μία οικοδομή στην άλλη προκειμένου να μην πληρωθεί ο ΦΠΑ. Επίσης οι μηχανικοί δηλώνουν ως κόστος εργασίας αυτό που προβλέπεται από το ελάχιστο κόστος οικοδομής, ενώ η αμοιβή τους είναι πολλαπλάσια.

- Φοροδιαφυγή στην φορολογία κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών.

Στον φόρο παρουσιάζεται φοροδιαφυγή σε υψηλά επίπεδα όταν πρόκειται για κινητά περιουσιακά στοιχεία ή χρήματα διότι αυτά τα στοιχεία μεταβιβάζονται εύκολα χωρίς να απαιτείται πάντοτε η τήρηση κάποιων νομικών διαδικασιών.

- Φοροδιαφυγή στον φόρο μεγάλης ακίνητης περιουσίας.

Είναι από τις πιο απλές μορφές φοροδιαφυγής και πραγματοποιείται είτε με την μη υποβολή της δήλωσης ή με την υποβολή δήλωσης με μειωμένη αξία των ακινήτων.

- Φοροδιαφυγή στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης υγρών καυσίμων, οινοπνεύματος, καπνοβιομηχανικών προϊόντων.

Εξαιτίας της μεγάλης φορολόγησης που υφίστανται τα παραπάνω προϊόντα, η φοροδιαφυγή εδώ είναι εκτεταμένη. Οι κυριότεροι μέθοδοι είναι η νοθεία και η λαθρεμπορία. Στα καύσιμα η φοροδιαφυγή εντοπίζεται κυρίως στο πετρέλαιο. Έχουμε χρησιμοποίηση πετρελαίου θέρμανσης για κίνηση και πετρέλαιο που προοριζόταν για καράβια να κινείται στην αγορά. Στο αλκοόλ η φοροδιαφυγή συντελείται με την παράνομη εισαγωγή και διάθεση, όπου εκτός από τον ειδικό φόρο δεν καταβάλλεται και ο φόρος πολυτελείας. Επίσης παρατηρείται και η διακίνηση ποτών από μικρές ποτοποιίες χωρίς έκδοση παραστατικών. Τέλος, στα καπνικά προϊόντα η φοροδιαφυγή συντελείται κυρίως μέσω της λαθραίας εισαγωγής και διάθεσης τους.

3.2.2 Συνέπειες φοροδιαφυγής.

Η φοροδιαφυγή θεωρείται ως μια αντικοινωνική συμπεριφορά, όμως μέσα από αυτή δημιουργούνται διάφορα προβλήματα στην οικονομία όπως :

- Μειώνονται τα φορολογικά έσοδα του κράτους με αποτέλεσμα να μειώνονται οι δυνατότητες χρηματοδότησης των δαπανών του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα

να οδηγεί τον προϋπολογισμό του κράτους σε χρόνια έλλειμμα, αύξηση του δημόσιου δανεισμού και αποσταθεροποίηση του Εθνικού εισοδήματος.

- Μειώνει την αποτελεσματικότητα των φορολογικών μέτρων για την επίτευξη των στόχων της οικονομική πολιτικής.
- Διαταράσσει του όρους ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Αυτό γιατί, οι επιχειρήσεις που φοροδιαφεύγουν έχουν μικρότερο κόστος και επομένως αποκτούν πλεονέκτημα έναντι εκείνων που δε φοροδιαφεύγουν.
- Επηρεάζεται η φορολογική συνείδηση των φορολογουμένων που είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους, με αποτέλεσμα την διεύρυνση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.
- Η φοροδιαφυγή είναι πιο εύκολη στους άμεσους φόρους (π.χ. μη δήλωση φορολογητέου εισοδήματος) , το κράτος δίνει μεγαλύτερη έμφαση στους έμμεσους φόρους. Η πρακτική αυτή έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση των μεσαίων και χαμηλών εισοδημάτων.

3.2.3 Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.

Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής είναι στην Ελλάδα είναι πολύ διαδεδομένο. Σύμφωνα με έρευνες, η φοροδιαφυγή πλησιάζει τα 30 δισ. ευρώ τον χρόνο, ποσό που υπερβαίνει το έλλειμμα του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης με βάση τις μελέτες οργανισμών όπως ο ΟΟΣΑ, το ΔΝΤ, η Τράπεζα της Ελλάδας, το ΚΕΠΕ, το ΙΟΒΕ ,ΣΕΒ .

Πηγή Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων

ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ									
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΛΩΣΕΩΝ	%	ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΣΕ ΕΥΡΩ)	%	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ	%	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΜΕΣΟΣ ΦΟΡΟΣ	ΦΟΡΟΣ % ΕΙΣ/ΜΑΤΟΣ
Έως 12.000	3.008.908	54,41	18.434.000.882	21,34	33.188.539	0,40	6.126	11	0,18
12.000 - 30.000	1.830.203	33,09	34.202.227.796	39,59	2.087.015.250	25,09	18.688	1.140	6,10
Έως 30.000	4.839.111	87,50	52.636.228.678	60,92	2.120.203.789	25,49	10.877	438	4,03
30.000 και άνω	691.316	12,50	33.759.986.889	39,08	6.198.127.918	74,51	48.834	8.966	18,36
30.000 - 60.000	577.270	10,44	23.349.162.873	27,03	3.391.328.688	40,77	40.448	5.875	14,52
60.000 και άνω	114.046	2,06	10.410.824.016	12,05	2.806.799.230	33,74	91.286	24.611	26,96
Σύνολο	5.530.427	100,00	86.396.215.567	100,00	8.318.331.707	100,00	15.622	1.504	9,63

ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ						
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΚΕΡΔΗ	ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ	ΠΟΣΟ ΓΙΑ ΒΕΒΑΙΩΣΗ	ΦΟΡΟΣ ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΦΟΡΟΣ ΚΕΡΔΩΝ	% ΦΟΡΟΥ ΠΟΥ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΕ
999	1.568.721.258	455.407.407	431.581.494	432.014	2751	9,7
482	10.469.693.592	2.984.506.304	2.779.048.809	5.765.661	26,54	62,5
1.481 μεγάλες	12.038.414.850	3.439.913.711	3.210.630.303	2.167.880	26,67	72,2
202.418 μικρές	4.950.865.709	1.306.985.421	1.234.678.554	6.100	24,94	27,8
84.803	0	0	35.603.808	420	-	0,8
58.553	379.635.461	89.244.455	75.914.982	1.297	20,00	1,7
59.062	4.571.230.248	1.217.740.966	1.123.159.764	19.017	24,57	25,3
Σύνολο 203.899	16.989.280.559	4.746.899.132	4.445.308.857	2.173.980	26,17	100,0

Πίνακας 3.2.3.1 Στατιστικό δελτίο φορολογικών δεδομένων οικονομικού έτους 2007

Φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες στη χώρα μας εμφανίζονται να δηλώνουν μόλις το 4% του εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι το 74%! Το 99,5% των επιχειρήσεων που παρακολουθεί η εφορία, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 202.418 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν ως 5 άτομα, πληρώνουν κατά μέσον όρο ετησίως φόρο 6.100 ευρώ, όσο δηλαδή ένας μισθωτός υπάλληλος φορολογητέων αποδοχών 2.000 ευρώ μηνιαίως.

Οι 1.500 μεγαλύτερες ελληνικές επιχειρήσεις μέσης απασχόλησης 350 ατόμων πληρώνουν το 72,2% του συνολικού φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων, καταβάλλοντας η κάθε μία μέσο ετήσιο φόρο εισοδήματος 2,2 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΓΓΠΣ η μεγάλη πλειοψηφία των αυτοαπασχολουμένων και των αγροτών δηλώνει εισόδημα στο όριο των 12.000 ευρώ.

Από τα στοιχεία της γενικής γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων προκύπτει ακόμα όσον αφορά τις επιχειρήσεις ότι γύρω στις 200.000 εταιρείες, με μέση απασχόληση 5 άτομα, καλύπτουν το υπόλοιπο 28% των εσόδων από τη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων.

Ο φόρος και των δύο κατηγοριών, εκφραζόμενος ως ποσοστό επί των κερδών είναι περίπου ο ίδιος, 27% για τις 1.500 μεγάλες επιχειρήσεις και 25% για τις 200.000, οι οποίες σε απόλυτους αριθμούς καταβάλουν η κάθε μία κατά μέσον όρο 2,2 εκατ. ευρώ και 6.100 ευρώ αντίστοιχα, ετησίως.

Οικογένειες.

Από τα στοιχεία για τη φορολογία των φυσικών προσώπων προκύπτει ότι το 54,4% των ελληνικών οικογενειών δηλώνουν εισοδήματα κάτω από το ατομικό αφορολόγητο όριο των 12.000 ετησίως και έτσι δεν πληρώνουν καθόλου φόρο εισοδήματος. Ο μέσος όρος εισοδημάτων της κατηγορίας αυτής δεν ξεπερνά τα 6.000 ευρώ ετησίως, δηλαδή εμφανίζουν μέσο εισόδημα 500 ευρώ τον μήνα. Το 33% των νοικοκυριών δηλώνει ετήσιο εισόδημα από 12.000 ως 30.000 ευρώ.

Ο μέσος όρος εισοδημάτων της κατηγορίας αυτής είναι 19.000 ευρώ ετησίως, δηλαδή μέσο μηνιαίο εισόδημα μικρότερο των 1.600 ευρώ, στο οποίο αντιστοιχεί μέσος φόρος 1.140 ευρώ τον χρόνο. Το 90% των δηλώσεων των φυσικών προσώπων είναι κάτω των 30.000 ευρώ ετησίως, έχει μέσο συντελεστή 4% και πληρώνει το 25% του συνολικού φόρου των φυσικών προσώπων.

Το 75% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων καταβάλλεται από το 10% των φορολογουμένων. Μόνον το 2% των οικογενειών δηλώνει ετήσια εισοδήματα άνω των 60.000 ευρώ. Αυτές καταβάλλουν το 34% του συνολικού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Τρία εκατομμύρια δεν καταβάλλουν κανένα φόρο.

Σε σύνολο 5,5 εκατ. δηλώσεων τα 3 εκατομμύρια δεν καταβάλλουν κανένα φόρο. Πρόκειται για τα εισοδήματα που δηλώνονται ως κατώτερα των 12.000 ευρώ. Τα 1,8 εκατ. δηλώσεων αφορούν εισοδήματα από 12.000 ως 30.000 ευρώ. Καταβάλλουν το 25% των συνολικών εσόδων από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Από την επεξεργασία των στοιχείων της γενικής γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων προκύπτει ακόμα ότι, το 87,5% των φυσικών

προσώπων/νοικοκυριών καλύπτει το 25,5% των συνολικών εσόδων από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και καταβάλλει ως φόρο το 4% του εισοδήματός του.

Οι 577.000 οικογένειες που δηλώνουν εισόδημα από 30.000 ως 60.000 ευρώ, καλύπτουν το 41% του συνολικού φόρου. Κάθε νοικοκυριό της κατηγορίας αυτής καταβάλλει το 14,5% του εισοδήματός του ως μέσο ετήσιο φόρο .

Τέλος 114.000 οικογένειες που δηλώνουν εισόδημα πάνω από 60.000 ευρώ αποτελούν το 2% του συνόλου και καλύπτουν το 34% του συνόλου του φορολογικού εσόδου από εισόδημα φυσικών προσώπων. Καταβάλλουν το 27% του εισοδήματός τους σε φόρο.

(«Στα 30 δις. ευρώ η φοροδιαφυγή. Τι φόρους πληρώνουν πολίτες και επιχειρήσεις».

Ανακτήθηκε : 6 Δεκεμβρίου 2010, από

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12336&subid=2&pubid=20559140>)

3.2.4 Φοροδιαφυγή σε επιλεγμένες χώρες τις Ε.Ε.

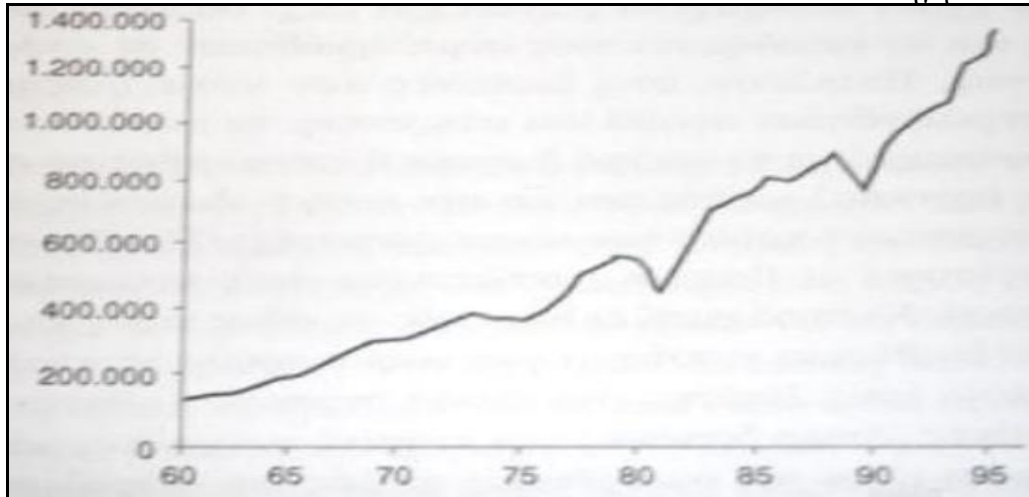
Πηγή Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών

Κράτη μέλη	Κατασκευές επισκευές	Κέντρα ψυχαγωγίας	Εργασίες Φασόν	Μεταφορές	Σύμβουλοι κομμωτήρια	Κοσμήματα	Επισκευή αυτοκινήτων	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Λαχανικά
Βέλγιο	+	-	+	+	++	-	-	-	-	-
Γαλλία	++	+	+	-	+	+	+	+	+	+
Γερμανία	-	++	+	+	++	-	-	-	-	-
Δανία	++	+	-	-	+	-	-	-	-	-
Ιρλανδία	-	+	+	-	++	-	-	-	-	-
Ιταλία		+	++	+	+	+	+	+	+	+
Λουξεμβούργο	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Μεγάλη Βρετανία	+	++	-	-	++	+	+	+	+	+
Ολλανδία	++	+	-	-	++	-	-	-	-	-
Ελλάδα	++	++	+	+	++	+	++	+	+	+

Πίνακας 3.2.4.1 Φοροδιαφυγή σε 10 χώρες της Ε.Ε.

- : Δεν υπάρχουν στοιχεία
- + : Φοροδιαφυγή
- ++ : Φοροδιαφυγή σε ένταση

Στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής συμμετέχουν σχεδόν όλοι οι κλάδοι της παραγωγικής δομής μιας οικονομίας. Στην Ελλάδα όλοι οι κλάδοι φοροδιαφεύγουν ή ακόμα βρίσκονται σε κατάσταση φοροδιαφυγής σε ένταση.

Διάγραμμα 3.2.4.2 Η εξέλιξη του «φορολογικού κενού» στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1960-1997

Η φοροδιαφυγή δε μπορεί να μετρηθεί αλλά σύμφωνα με έρευνες διαφόρων μελετητών μπορεί να εκτιμηθεί. Υπάρχουν πολλές έρευνες πάνω στην φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας της Παγκόσμιας Τράπεζας και του IFC (INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION), οι ελληνικές επιχειρήσεις δηλώνουν μόνο το 89% του εισοδήματός τους, ενώ το ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα ανέρχεται στο 26% του ΑΕΠ, το οποίο αντιστοιχεί περίπου σε πενήντα πέντε δισεκατομμύρια ευρώ. (Ελευθεροτυπία 23/3/2005).

Σύμφωνα με μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) η φοροδιαφυγή, για το έτος 1997, ανέρχεται στο 14,6% του ΑΕΠ.(Πίνακας Νο 3.2.3.2).

Έλεγχοι για φοροδιαφυγή το 2008.

Πηγή ΥΠΠΕΕ

Έλεγχοι έτους 2008 στα φορολογικά αντικείμενα				
Γενικές Κατηγορίες Ελέγχων (Κλάδοι Δραστηριότητας)	Αριθμός Ελέγχων	Παραβάτες	Παραβάσεις	Παραβατικότητα (Ποσοστό)
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΘΗΡΑ, ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	408	193	947	47
ΑΛΙΕΙΑ, ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ, ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΟΝΟΥ, ΣΥΝΑΦ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	16	8	2.769	50
ΛΟΙΠΑ ΟΡΥΧΕΙΑ, ΛΑΤΟΜΕΙΑ (ΛΙΘΟΙ, ΑΜΜΟΣ, ΟΡΥΚΤΑ ΧΗΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜ.)	49	23	92	47
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	798	325	23.320	41
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΞΥΛΟΥ	152	50	1.440	33
ΕΚΔΟΣΕΙΣ, ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΕΓΓΡ. ΜΕΣΩΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ	296	129	1.867	44
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ, ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ, ΠΑΙΧΝΙΔ., Μ.ΟΡΓΑΝΩΝ, ΑΘΛ. ΕΙΔΩΝ	296	98	2.061	33
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ (ΕΡΓΟΤΑΞΙΑ, ΚΤΙΡΙΑ, ΕΓΚΑΤ. ΠΑΡΟΧΩΝ, ΚΑΤΕΔΑΦΙΣΕΙΣ)	1.563	750	5.016	48
ΠΩΛΗΣΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΥΚΛ., ΚΑΥΣΙΜΑ	2.765	1.302	22.070	47
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, (ΕΚΤΟΣ ΑΥΤΟΚ., ΜΟΤΟ.)	5.507	1.978	140.865	36
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ & ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	7.468	2.999	155.906	40
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	14.271	6.156	76.313	43
ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	369	178	7.955	48
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΜΕ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑΞΙΩΤΙΚΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ	366	154	1.595	42
Γενικές Κατηγορίες Ελέγχων (Κλάδοι Δραστηριότητας)	Αριθμός Ελέγχων	Παραβάτες	Παραβάσεις	Παραβατικότητα (Ποσοστό)
ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΜΗΧΑΝ., ΕΞΟΠΛΙΣ. ΧΩΡΙΣ ΧΕΙΡΙΣΤΗ, ΕΙΔΩΝ ΟΙΚ. ΧΡΗΣΗΣ	194	85	4.192	44
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	63	25	93	40
ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΧ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (ΝΟΜΙΚΕΣ, ΛΟΓΙΣΤ., ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ, κλπ)	1.366	567	9.456	41
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	417	152	1.363	36
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	776	376	3.002	48
ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	236	109	19.952	46
ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	699	284	7.309	41
ΛΟΙΠΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	2.595	1.051	23.187	41
ΣΥΝΟΛΑ	40.670	16.992	510.770	42

Πίνακας 3.2.4.3 Έλεγχοι για φοροδιαφυγή το 2008

Το 2008 εντοπίστηκαν 44.550 περιπτώσεις χρήσεις πλαστών και εικονικών τιμολογίων συνολικής αξίας 946.000.000 ευρώ.

A/A	Περιφερειακές Δ/νσεις Υπ.Ε.Ε.	Γενικό Σύνολο Ελέγχων	Παραβάτες	Ποσοστό Παραβ/τητας
1	Αν.Μακεδονίας-Θράκης	1266	104	8,2%
2	Αττικής	328	44	13,4%
3	Βορείου Αιγαίου	871	25	2,9%
4	Δυτ. Ελλάδος	938	68	7,2%
5	Δυτ. Μακεδονίας	2107	138	6,5%
6	Ηπείρου	1053	55	5,2%
7	Θεσσαλίας	1840	226	12,3%
8	Ιονίων Νήσων	86	9	10,5%
9	Κεν. Μακεδονίας	1824	129	7,1%
10	Κρήτης	927	78	8,4%
11	Νοτίου Αιγαίου	166	27	16,3%
12	Πελοποννήσου	426	120	28,2%
13	Στερεάς Ελλάδος	108	0	0%
	ΣΥΝΟΛΑ	11.940	1.023	

Πίνακας 3.2.4.4 Έλεγχοι στις περιφέρειες της Ελλάδας

3.2.5 Προτάσεις κατά της φοροδιαφυγής.

- Επιβολή χαμηλότερων ποινών, αν οι φορολογούμενοι δηλώσουν οι ίδιοι, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας από την ενημέρωσή τους ότι επίκειται έλεγχος, τις παραβάσεις τους ή τις ενέργειές τους για τις οποίες δεν είναι απόλυτα βέβαιοι ότι είναι σύννομες από τις ποινές που θα επιβάλλονταν, αν οι παραβάσεις αυτές αποκαλύπτονταν μετά τον έλεγχο (κίνητρο για δήλωση παραβάσεων ή πιθανών παραβάσεων).
- Ταμειακές μηχανές παντού. Όλες ανεξαιρέτως οι επιχειρήσεις και οι επιτηδευματίες οφείλουν να εκδίδουν αποδείξεις μέσω πιστοποιημένων ταμειακών μηχανών. Στο κανόνα αυτό υπάγονται, χωρίς εξαιρέσεις, και τα πρατήρια καυσίμων, τα περίπτερα, τα ταξί, οι πωλητές των λαϊκών αγορών κλπ.
- Ο ρόλος των φορολογικών ελεγκτών να είναι πρωτίστως συμβουλευτικός στους νέους επιτηδευματίες (π.χ. τα πρώτα δυο χρόνια), όπου έτσι κι αλλιώς τα όποια κέρδη είναι μικρά και να μην επιβάλλονται ποινές ή να επιβάλλονται χαμηλές ποινές. Εξαίρεση φυσικά θα αποτελούν οι περιπτώσεις όπου είναι σαφές ότι υπάρχει δόλος (π.χ. διπλά βιβλία, πλαστά στοιχεία κ.λπ.).
- Για να μη λιμνάζουν οι υποθέσεις στις ΔΟΥ και να αντιληφθούν οι πάντες ότι «το σύστημα δουλεύει», τα αποτελέσματα από τις διασταυρώσεις των στοιχείων να στέλνονται απευθείας από τη ΓΓΠΣ (Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων) στους φορολογούμενους. Με την ειδοποίηση θα καλούνται οι φορολογούμενοι, αν συμφωνούν με το αποτέλεσμα της διασταύρωσης, να υποβάλουν μέσα στις επόμενες ημέρες συμπληρωματική

δήλωση και θα ενημερώνονται για τις προσαυξήσεις που θα «τρέχουν». Αν διαφωνούν, να ενημερώνουν σχετικά με ένα επισυναπτόμενο συνταξιοδότησή τους (π.χ. τριετία). στην ειδοποίηση έντυπο την αρμόδια ΔΟΥ.

- Φυλλάδιο με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν οι φορολογούμενοι και οι φορολογικοί ελεγκτές κατά τον έλεγχο, αλλά και κάποιες άλλες πληροφορίες όσον αφορά τον σκοπό του ελέγχου, τις διαδικασίες που ακολουθούνται και αυτές που έπονται.
- Καταχώριση στην ιστοσελίδα του υπουργείου, απαντήσεων σε συνήθη ερωτήματα των φορολογουμένων για ζητήματα που άπτονται των φορολογικών ελέγχων, των ποινών κ.λπ.
- Ουσιαστικός έλεγχος του «πόθεν έσχες» των εργαζομένων σε «ευαίσθητες» υπηρεσίες του υπουργείου.
- Παροχή κινήτρων στους φορολογούμενους για την αποκάλυψη φαινομένων διαφθοράς (π.χ. μια μορφή «φορολογικού ασύλου» για μια τριετία).
- Επανεξέταση βήμα προς βήμα όλων των λειτουργιών των ΔΟΥ με στόχο την αποδέσμευση προσωπικού από γραφειοκρατικές διαδικασίες και τη διοχέτευσή του στους ελέγχους και στις επαληθεύσεις.
- Διενέργεια συχνότερων ελέγχων σε όσους έχουν εντοπισθεί ότι φοροδιαφεύγουν ως μέτρο όχι απλώς κατασταλακτικό αλλά πρωτίστως προληπτικό.
- Έμμεσος τρόπος προσδιορισμού του εισοδήματος, όταν το ύψος του δηλωθέντος εισοδήματος δεν συνάδει με την κοινή λογική ή κάποιες εξωτερικές ενδείξεις.
- Ενιαία στο μέγιστο βαθμό φορολογική αντιμετώπιση όλων των εισοδημάτων. Το σημερινό σύστημα με την επιβολή διαφορετικών φορολογικών συντελεστών σε Α.Ε., Ο.Ε. και Ε.Ε., φυσικά πρόσωπα και τους ειδικούς τρόπους φορολόγησης (π.χ. τεχνικές εταιρείες) οδηγεί σε εκτεταμένες «μεταφορές» εισοδημάτων.
- Περιορισμοί (κατά τα πρότυπα άλλων χωρών) στην απασχόληση ή συνεργασία συνταξιούχων εφοριακών με φορείς του ιδιωτικού τομέα, αν δεν παρέλθει ένα χρονικό διάστημα από τη συνταξιοδότησή τους (π.χ. τριετία).
- Όταν προχωράει η διοίκηση στην κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων να ορίζεται και η ημέρα του πλειστηριασμού, γιατί σήμερα η ημερομηνία πλειστηριασμού αφήνεται να οριστεί κάποια στιγμή στο μέλλον, με συνέπεια το μέτρο να χάνει την αξία του ως μέσο πίεσης.
- Με την ίδια πράξη που γίνεται κατάσχεση ενός περιουσιακού στοιχείου για φορολογική οφειλή να κατάσχεται και το εισόδημα που αποδίδει αυτό. Επίσης, να παρέχεται δυνατότητα κατάσχεσης μόνο των μισθωμάτων, αν αυτό

ικανοποιεί τις απαιτήσεις του Δημοσίου και όχι κατ' ανάγκη του περιουσιακού στοιχείου.

- Διαφημιστική καμπάνια για τις δυσμενείς συνέπειες της φοροδιαφυγής στην οικονομία, στους φορολογούμενους, τις ποινές που υπάρχουν κ.λπ.
- Δυνατότητα πρόσβασης των φορολογικών αρχών σε τραπεζικά στοιχεία και συναλλαγές που διενεργούνται μέσω τραπεζών κατά τα πρότυπα άλλων ευρωπαϊκών και μη χωρών.
- Δεκτή με προϋποθέσεις η δήλωση ιδιωτικών σκαφών αναψυχής ως «επαγγελματικών». Κατανομή των δαπανών και του αναλογούντος τεκμηρίου μεταξύ ιδιωτικής και «επαγγελματικής» χρήσης σύμφωνα με τις ημέρες απουσίας του σκάφους (και την επιβίβαση ή μη του ιδιοκτήτη) από τον χώρο ελλιμενισμού.
- Κατάργηση διατάξεων που παρέχουν άσυλο ή επιβραβεύουν τη φοροδιαφυγή.
- Ένταξη υπαλλήλων στο σώμα των ελεγκτών μετά από αξιολόγηση. Παραμονή σε αυτό με θητεία (π.χ. τριετή) και επαναξιολόγηση κατά τακτά διαστήματα με ανοικτές διαδικασίες (επαναπροκήρυξη θέσεων).
- Οι ελεγκτές να παύσουν να θεωρούνται ως ένα ενιαίο σύνολο, αλλά να υπάρξουν διαβαθμίσεις /εξειδικεύσεις με αντίστοιχη πιστοποίηση και διακριτικά τίτλου που να προσδίδουν κύρος και να δημιουργούν συνθήκες άμιλλας ανάμεσα στους εφοριακούς.
- Υποχρεωτική εκπαίδευση προσληφθέντων σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο.
- Καθιέρωση συστήματος μέτρησης της παραγωγικότητας των ΔΟΥ και των εργαζομένων σε αυτές με επιστημονικά κριτήρια και σύμφωνα με τα ισχύοντα διεθνώς.
- Ενίσχυση του δικαστικού τμήματος των ΔΟΥ, ώστε να μην παρατηρούνται φαινόμενα ελλιπούς εκπροσώπησης ή ανεπαρκούς προετοιμασίας και τεκμηρίωσης των υποθέσεων που συζητούνται στα δικαστήρια και απόρριψής τους λόγω παραλείψεων κάποιων διαδικαστικού και τυπικού χαρακτήρα ενεργειών, όπως συχνά συμβαίνει σήμερα.
- Κατηγοριοποίηση των φορολογικών παραβάσεων και θεσμοθέτηση συγκεκριμένων ποινών για κάθε κατηγορία, με στόχο το σύστημα να γίνει αντικειμενικό και να περιορισθούν τα περιθώρια αδικιών και αυθαιρεσιών.
- Το ύψος της ποινής να μην αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Αντικατάσταση του ισχύοντος συστήματος συμβιβασμού από συνδυασμό άλλων μέτρων που έχουν τα ίδια ή καλύτερα αποτελέσματα.

- Διαφοροποίηση του ύψους των ποινών σε περίπτωση υποτροπής (π.χ. μια μορφή εφαρμογής point system).
- Κυκλοφορία ενός φυλλαδίου με τις ποινές και λοιπές συνέπειες των μη σύννομων ενεργειών ώστε να ενημερωθούν οι φορολογούμενοι και καταστούν υπεύθυνοι των ενεργειών τους.

(« 51 Προτάσεις Κατά Της Φοροδιαφυγής ». Ανακτήθηκε: 16 Δεκεμβρίου 2010, από www.taxheaven.gr/news/news/view/id/2416/print/pdf)

Πηγή ΑΚΙΟΕ

3.3 Ασφαλιστικό

3.3.1 Ασφαλιστικά συστήματα.

Η λειτουργία του ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού συστήματος μπορεί να υλοποιηθεί με δυο τρόπους : με το αναδιανεμητικό και το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

- **Αναδιανεμητικό σύστημα.**

Χρησιμοποιώντας αυτό το σύστημα οι επόμενες γενιές πληρώνουν εισροές για να καταβληθεί σύνταξη στις προηγούμενες. Έχει κοινωνικό και συλλογικό χαρακτήρα . Αυτό το σύστημα είναι γνωστό ως σύστημα ΡΥΑΓΟ.

- **Κεφαλαιοποιητικό σύστημα.**

Χρησιμοποιώντας αυτό το σύστημα ο ασφαλισμένος πληρώνει εισροές για τον εαυτό του. Δηλαδή δημιουργεί την δική του σύνταξη.

Η Ελλάδα χρησιμοποιεί το αναδιανεμητικό σύστημα, καθώς όταν εμφανίστηκε η ανάγκη εφαρμογής ενός κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, οι εργαζόμενοι ήταν πολύ περισσότεροι από τους συνταξιούχους.

3.3.2 Πως εμφανίστηκαν τα προβλήματα.

Το αναδιανεμητικό σύστημα φέρνει μια ενδογενή αδυναμία, εσωτερικεύουν τις κρίσεις που συμβαίνουν έξω από αυτό. Έτσι, η δημογραφική και οικονομική , η ανεργία και η αποσταθεροποίηση της πλήρους απασχόλησης, η δημοσιονομική αστάθεια και η κατάρρευση των χρηματαγορών ασκούν σοβαρές πιέσεις και προβλήματα. Σήμερα, τα διανεμητικά συστήματα κατηγορούνται ως ένα «δαπανηρό σφάλμα» καθώς ένα μεγάλο κομμάτι του εθνικού πλούτου αφιερώνεται στις συντάξεις (κυμαίνεται από 10% ως 15% επί του ΑΕΠ κάθε χώρας).

Οι λόγοι που δημιούργησαν το ασφαλιστικό πρόβλημα στην Ελλάδα.

Οι αιτίες που διογκώθηκε το ασφαλιστικό πρόβλημα είναι οι εξής:

- Η κακοδιαχείριση των ασφαλιστικών αποθεματικών.
- Η υπογεννητικότητα και η δημογραφική εξέλιξη.
- Η εισφοροδιαφυγή.
- Οι πρόωροι συνταξιούχοι.
- Η αύξηση της ηλικίας των ηλικιωμένων.

Η κακοδιαχείριση των ασφαλιστικών αποθεματικών.

Το πρόβλημα της κακοδιαχείρισης των ασφαλιστικών αποθεματικών ξεκινά από τα μέσα της δεκαετίας του 1950, καθώς τότε οι περιορισμοί στο πλαίσιο της διαχείρισης (επένδυσης) των αποθεματικών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης ήταν ασφυκτικοί και είχαν ως αποτέλεσμα τη στέρηση των αποδόσεων των ταμείων σε σχέση με τον πληθωρισμό. Την ίδια περίοδο σειρά ρυθμίσεων είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των μελλοντικών υποχρεώσεων των ταμείων. Σαφώς η περίοδος 1950-1994, με τις πενιχρές αποδόσεις και τις αυξημένες υποχρεώσεις αποτέλεσε ένα πολύ σοβαρό αίτιο της σημερινής κρίσης των ασφαλιστικών ταμείων.

Την τελευταίες δεκαετία υπήρξαν αλλαγές στην διακυβέρνηση και στις επενδυτικές στρατηγικές. Με το Νόμο 3655/2008, οι φορείς ασφάλισης στη χώρα μας περιορίστηκαν από 133 σε 21(5 φορείς κύριας σύνταξης, 8 φορείς επικουρικής, 5 φορείς πρόνοιας και 3 υγείας/αλληλοβοήθειας), οι οποίοι διαχειρίζονται μόνοι τους την περιουσία τους.

Πηγή το ΒΗΜΑ online

ΕΤΗ	2003	2008	ΔΙΑΦΟΡΑ 2003-2008
ΙΚΑ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ 1,36 ΔΙΣ. €	ΕΤΗΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ 1,5 ΔΙΣ. €	ΑΠΩΛΕΙΑ 2,85 ΔΙΣ. €
ΟΑΕΕ (ΤΕΒΕ, ΤΣΑ, ΤΑΕ)	ΕΤΗΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ 35 ΕΚΑΤ. €	ΕΤΗΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ 600 ΕΚΑΤ. €	1614%
ΚΛΑΔΟΙ ΥΓΕΙΑΣ ΤΑΜΕΙΩΝ(ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΟΑΕΕ, ΟΠΑΔ)	ΕΤΗΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ 540 ΕΚΑΤ. €	ΕΤΗΣΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ 3,1 ΔΙΣ. €	474%
ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ	1,75 ΔΙΣ. €	3,85 ΔΙΣ. €	120%
ΟΦΕΙΛΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ(ΠΛΗΝ ΟΠΑΔ)	2,7 ΔΙΣ. €	11 ΔΙΣ. €	307%
ΟΦΕΙΛΕΣ ΤΑΜΕΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ(ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟ ΝΤΑΙ ΣΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΑΦΟΥ ΑΦΟΡΟΥΣΣΕ ΤΟΝ ΟΓΑ)	580 ΕΚΑΤ. €	3 ΔΙΣ. €	417%
ΕΙΣΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	2,5 ΔΙΣ. €	7 ΔΙΣ. €	180%
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΑΜΕΙΩΝ	ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ 40,7 %	ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΑΥΞΗΣΗ 1,1%	

Πίνακας 3.3.2.1 Διαχείριση της περιουσίας των ταμείων κατά την περίοδο 2003-2008

Σημ.: Η περιουσία των Ταμείων ήταν 4,3 δις ευρώ το 1993, 21,8 δις. ευρώ το 2003 και σύμφωνα με εκτιμήσεις, 23 δις. το 2008. Στην πραγματικότητα έχουμε μείωση της περιουσίας σε πολλούς φορείς.

Τοποθετήσεις σε μετοχές (εκατ. ευρώ)

Πηγή το ΒΗΜΑ online

	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009
Σύνολο Ταμείων	4920	1080
ΙΚΑ	316	71
ΟΓΑ	235	51
ΟΑΕΕ	242	52
ΤΣΜΕΔΕ	402	94
ΤΣΑΥ	381	86
Ταμείο Αρωγής ΟΤΕ	207	42
ΤΕΑΔΥ	252	61
Επικουρικό Εθνικής Τράπεζας	264	64
Κύριας σύνταξης Εθνικής Τράπεζας	342	71

Πίνακας 3.3.2.2 Τοποθετήσεις σε μετοχές κατά την περίοδο 2007-2009

* Πρόκειται για τα εννέα Ταμεία που είχαν τοποθετήσεις σε μετοχές ύψους άνω των 200 εκατ. ευρώ.

Τοποθετήσεις σε αμοιβαία κεφάλαια(σε εκατ. ευρώ).

Πηγή το ΒΗΜΑ online

	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009
Μερίδια αμοιβών	141500%	96220%
Δομημένα ομόλογα	730	425

Πίνακας 3.3.2.3 Τοποθετήσεις σε αμοιβαία κεφάλαια κατά την περίοδο 2007-2009

Βασικές ενδεικτικές τιμές ανά μετοχή (σε ευρώ).

Πηγή το ΒΗΜΑ online

	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009
Εμπορική	2032%	452%
Εθνική	45,12	10,86
ALPHA BANK	2490%	508%

Πίνακας 3.3.2.4 Βασικές ενδεικτικές τιμές ανά μετοχή κατά την περίοδο 2007-2009

Η υπογεννητικότητα και η δημογραφική εξέλιξη.

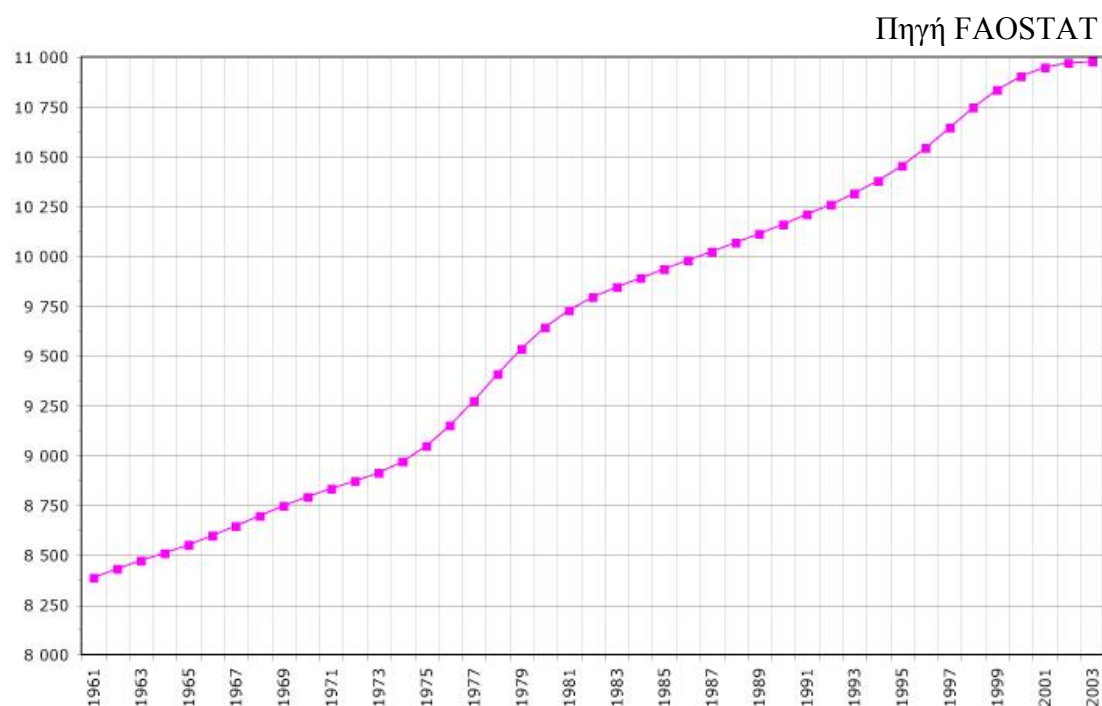
Ένα σταθερό χαρακτηριστικό της ελληνικής κοινωνίας είναι η υπογεννητικότητα σε συνδυασμό με την γήρανση του πληθυσμού της, οδηγούν τη σχέση εργαζομένων προς συνταξιούχους υπέρ των συνταξιούχων. Κάθε χρόνο γεννιούνται και εργάζονται πολλοί λιγότεροι Έλληνες από αυτούς που πεθαίνουν ή βγαίνουν στην σύνταξη. Αυτό καθιστά αδύνατη την απαραίτητη ισορροπία που

χρειάζεται το αναδιανεμητικό σύστημα ώστε να λειτουργήσει σωστά. Η απαιτούμενη αποδεκτή σχέση ασφαλισμένων-εργαζόμενων προς συνταξιούχους, για να μπορεί να λειτουργήσει σωστά το σύστημα είναι 4 ασφαλισμένοι προς 1 συνταξιούχο. **Η σημερινή αναλογία κατά μέσο όρο των ασφαλιστικών ταμείων είναι 2 ασφαλισμένοι προς 1 συνταξιούχο.**

Το έτος 2000 ο πληθυσμός κατανεμόταν ως εξής: το 22% του πληθυσμού ήταν κάτω από 20 ετών, το 61% ήταν μεταξύ 20-65 ετών και το 17% άνω των 65 ετών. Η εκτίμηση για την κατανομή του πληθυσμού το έτος 2040 είναι: 18% κάτω των 20 ετών, 54% μεταξύ 20-65 και το 28% άνω των 65 ετών.

Δηλαδή θα έχουμε μια αύξηση των ανθρώπων που θα ανήκουν στην κατηγορία πάνω των 65 χρόνων το οποίο σημαίνει αύξηση των συνταξιούχων και θα έχουμε μια πληθυσμιακή μείωση των ατόμων που θα είναι σε ηλικία την οποία μπορούν να εργαστούν(20-65).

Η πορεία του πληθυσμού μέχρι το 2003.

Διάγραμμα 3.3.2.5 Η πορεία του πληθυσμού έως το 2003

Σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT για τον πληθυσμό της Ελλάδας έχουμε:

Προσδόκιμο ζωής για τους άνδρες στα 78,2 έτη και για τις γυναίκες στα 81,9 έτη.

Δείκτης διακόμενης πληθυσμού :0,475%

Δείκτης θανάτων: 9,3%

Δείκτης γεννήσεων: 9,8%

Δείκτης βρεφικής θνησιμότητας: 3,8

Δείκτης γονιμότητας: 1,39 ανά γυναίκα

Ηλικία μητέρας κατά την πρώτη γέννηση: 29,87 έτη

3.3.3 Εισφοροδιαφυγή.

Με τον όρο εισφοροδιαφυγή νοείται το ύψος των εισφορών που δεν καταβάλλονται στο ΙΚΑ- ΕΤΑΜ και αφορούν εργαζόμενους οι οποίοι είτε δε δηλώνονται στο ΙΚΑ, είτε ασφαλιζονται για λιγότερες ημέρες ασφάλισης, είτε ασφαλιζονται επί χαμηλότερων αποδοχών από τις πραγματικά καταβαλλόμενες. Με την εισφοροδιαφυγή δημιουργούνται συνθήκες άνισου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που πληρώνουν και αυτών που δεν καταβάλλουν εισφορές. Η εισφοροδιαφυγή αυξήθηκε με υψηλούς ρυθμούς από χρόνο σε χρόνο. Βασικές αιτίες είναι τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, η απουσία έλεγχων και η έλλειψη κινήτρου ασφάλισης.

Επιπλέον, οι ρυθμίσεις εισφορών μέχρι σήμερα έχουν λειτουργήσει σε όφελος των εργοδοτών, οι οποίοι εκ συστήματος εισφοροδιαφεύγουν ή δεν καταβάλουν αυτές που οφείλουν, γνωρίζοντας ότι η Πολιτεία ανά τακτά χρονικά διαστήματα προβαίνει σε ευνοϊκή ρύθμιση εισφορών, στην οποία θα ενταχθούν προσωρινά, προκειμένου να πάρουν ασφαλιστική ενημερότητα. Αντίθετα οι συνεπείς εργοδότες, οι οποίοι προσωρινά βρίσκονται σε αδυναμία αποπληρωμής των οφειλόμενων, καλούνται να πληρώσουν σημαντικό ύψους επιβαρύνσεις και πρόστιμα, που καθιστούν δυσχερή την αποπληρωμή των οφειλών

Τα αποτελέσματα της εισφοροδιαφυγής είναι η σημαντική απώλεια εσόδων των Ασφαλιστικών Οργανισμών, οι οποίοι δυσκολεύονται απ' αυτό το λόγο να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, η αντίστοιχη οικονομική επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου, γιατί υποχρεώνεται ο Κρατικός Προϋπολογισμός να επιχορηγήσει τους ελλειμματικούς ασφαλιστικούς φορείς με μεγάλα ποσά, καθώς και η απώλεια παροχών για τους ασφαλισμένους.

Σύμφωνα με τον κ. Χρ. Κόκκαλη, πρόεδρο της ΠΟΣΕ, **ένας στους έξι εργαζόμενους παραμένει ανασφάλιστος και μια στους εφτά επιχειρήσεις είναι ανυπόγραφοι.** Σύμφωνα με τον Ειδικό Γραμματέα του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας(ΣΕΠΕ) Μ. Χάλαρη, το ποσοστό του εργατικού δυναμικού της χώρας που ασχολείται στην παραοικονομία και εργάζεται χωρίς να είναι ασφαλισμένοι, φθάνει το 26%. Αυτό με αριθμούς μεταφράζεται σε **1.100.000 και περισσότερους Έλληνες και αλλοδαποί που εργάζονται ανασφάλιστοι.** Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα ασφαλιστικά ταμεία και κυρίως το ΙΚΑ να έχουν απώλειες τουλάχιστον 6,5 δις. ευρώ. Εάν τα ποσά αυτά εισπράττονταν, θα μπορούσαν με αυτά να υπερκαλυφθούν όχι μόνο τα ελλείμματα της δημόσιας κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και να χρηματοδοτηθεί η ουσιαστική βελτίωση των συντάξεων, ιδιαίτερα των κατώτερων, αλλά και των ασφαλιστικών παροχών υγείας και πρόνοιας, που σήμερα είναι σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τις ασφαλιστικές εισφορές που δίνουν οι ασφαλισμένοι της χώρας, με τις σύγχρονες ανάγκες τους.

Το 25% αγγίζει η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα.

Περισσότεροι από 500.000 είναι οι ανασφάλιστοι εργαζόμενοι στη χώρα μας. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει, από την ανάλυση των αποτελεσμάτων των ελέγχων που διενήργησαν τα μικτά κλιμάκια Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε) και της Ειδικής Υπηρεσίας Ελέγχου και Ασφάλισης (Ε.ΥΠ.Ε.Α) κατά τη χρονική περίοδο από 1/2/2010 έως 31/12/2010.

Σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στοιχεία του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ελέγχθηκαν συνολικά 27.538 που αντιστοιχούν στο 3% των συνολικών επιχειρήσεων στη χώρα. Σε αυτές τις επιχειρήσεις, εργάζονταν συνολικά 77.666

εργαζόμενοι από τους οποίους οι 19.435, δεν βρέθηκαν καταχωρημένοι στα ειδικά βιβλία.

Παρ' ότι στο σύνολο των εργαζομένων των επιχειρήσεων αυτών, οι αλλοδαποί εργαζόμενοι είναι λιγότεροι και αντιπροσωπεύουν το 27,29% ή 21.199 εργαζόμενους, σε σχέση με τους ημεδαπούς που αντιπροσωπεύουν το 72,71% ή 56.467 εργαζόμενους, στα ποσοστά της αδήλωτης εργασίας η αναλογία ανατρέπεται.

Από τους 19.435 που εντοπίστηκαν να εργάζονται ανασφάλιστοι, οι 6.687 ή το 31,54% είναι αλλοδαποί και οι 12.748 ή το 22,58% ημεδαποί. Το μεγαλύτερο ποσοστό ανασφάλιστων εργαζομένων, εντοπίστηκε στην περιφέρεια Αττικής 26,29% και ακολουθούν η περιφέρεια Μακεδονίας με 36,25%, Θεσσαλίας με 24,66%, η περιφέρεια Ηπείρου με 19,21% και η περιφέρεια Κρήτης με 17,21%.

Κατά τη διάρκεια των ελέγχων που διενεργήθηκαν επιβλήθηκαν πρόστιμα 9.368.500 ευρώ. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται τα πρόστιμα που αφορούν αποκλειστικά στην αδήλωτη εργασία και δεν περιλαμβάνονται πρόστιμα που επιβλήθηκαν για άλλες παραβάσεις της Εργατικής νομοθεσίας.

(« Το 25% αγγίζει η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα ». Ανακτήθηκε: 19 Ιανουαρίου 2011, από <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/6951>)

3.3.4 Προτάσεις για αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος.

- Περιορισμός της εισφοροδιαφυγής.
- Καθιέρωση ενός παγίου τρόπου ρύθμισης των αφειρών προς τους ασφαλιστικούς φορείς.
- Βέλτιστη αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών ταμείων.
- Έλεγχος των ιατρικών δαπανών
- Εντατικοποίηση του ελέγχου των φαρμακευτικών δαπανών.
- Εκλογίκευση του συστήματος απονομής αναπηρικών συντάξεων.
- Διαχωρισμός του κλάδου υγείας από τη σύνταξη.
- Ουσιαστική και διοικητική ενοποίηση των ταμείων.
- Η αναγκαία βελτίωση της νομοθεσίας για τη διαδοχική ασφάλιση.

Περιορισμός της εισφοροδιαφυγής.

Μία από τις διαρκείς και ενδογενείς παθογένειες του ελληνικού συστήματος που εμποδίζει την ανάπτυξή του και κλονίζει τη βιωσιμότητά του είναι η αδυναμία είναι η εισφοροδιαφυγή. Το ύψος της εισφοροδιαφυγής υπολογίζεται σήμερα (2010) στα 8 δισ., τα οποία εμφανώς λείπουν από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Ας σημειωθεί ότι το ποσό αυτό αφορά τις καθυστερούμενες εισφορές και όχι αυτές που σχετίζονται με την ανασφάλιστη εργασία.

Επομένως για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου είναι αναγκαία η λήψη μέτρων: όπως εντατικοποίηση της άσκησης των ελέγχων, απλοποίηση των διαδικασιών ασφάλισης, απλούστευση της νομοθεσίας, ανάθεση της είσπραξης των εισφορών σε κοινό φορέα για όλους τους ασφαλιστικούς φορείς (ή ανάθεση σε φορολογικές αρχές), μηχανοργάνωση του συστήματος και γενικότερα στη χρήση των νέων τεχνολογιών, καθιέρωση συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών και διασταυρώσεων μεταξύ φορέων και ΔΟΥ, Επιθεώρησης Εργασίας, ΟΑΕΔ κλπ. ,

αποκατάσταση της αναλογικότητας των παροχών, νομιμοποίηση των παράνομων μεταναστών, μείωση των ασφαλιστικών εισφορών σε ορισμένες περιπτώσεις.

Καθιέρωση ενός παγίου τρόπου ρύθμισης των οφειλών προς τους ασφαλιστικούς φορείς.

Η μεγάλη συχνότητα των ευνοϊκών ρυθμίσεων των οφειλών δεν βοήθησαν μακροπρόθεσμα την είσπραξη των οφειλόμενων εισφορών. Πολλοί οφειλέτες, αφού αποκτούσαν ασφαλιστική ενημερότητα, σταματούσαν την καταβολή των δόσεων. Κατά βάση η συγκυριακή ρύθμιση κατέληξε να λειτουργεί ως κίνητρο εισφοροδιαφυγής. Η παροχή δυνατότητας τμηματικής εξόφλησης δεν θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που να θέτει τον οφειλέτη σε ευνοϊκότερη μοίρα από τον νομίμως και εμπροθέσμως εξοφλούντα στις ασφαλιστικές εισφορές, νοθεύοντας έτσι κάθε έννοια υγιούς ανταγωνισμού. Έτσι ούτε η προκαταβολή για ένταξη στη ρύθμιση θα πρέπει να είναι υπερβολικά χαμηλή, ούτε ο αριθμός των δόσεων υπέρογκος ούτε βεβαίως έκπτωση από τα πρόσθετα τέλη θα πρέπει να αναγνωρίζεται ή μη μόνο σε περίπτωση άμεσης εξόφλησης του συνόλου των οφειλών (μικρή έκπτωση - κίνητρο εξόφλησης). Η επανεξέταση σε απολεσθείσα ρύθμιση τμηματικής εξόφλησης θα πρέπει να γίνεται υπό προϋποθέσεις που δεν θα διευκολύνουν τον οφειλέτη να τη χρησιμοποιεί με επαναλαμβανόμενο τρόπο. **Απαραίτητη προϋπόθεση συνέχισης της ρύθμισης θα είναι η καταβολή των τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών.**

Βέλτιστη αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών ταμείων.

Για μια πετυχημένη δημόσια διαχείριση των αποθεματικών προτείνονται τα εξής:

- Η ανεξαρτητοποίηση της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων των ΦΚΑ από τις πολιτικές επιρροές, καθώς και η απόκτηση του καλύτερου αποτελέσματος με τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια.
- Η δραστική μείωση του αριθμού των φορέων διαχείρισης των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων. Προτείνεται είτε η δημιουργία μιας εταιρείας διαχείρισης του συνόλου των αποθεματικών του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (συμπεριλαμβανομένου και του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών) είτε η δημιουργία πολύ μικρού αριθμού τέτοιων εταιρειών. Η εταιρεία (ή εταιρείες) διαχείρισης θα εποπτεύεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και κύριοι μέτοχοί της θα είναι το κράτος και τα ασφαλιστικά ταμεία.
- Τα Διοικητικά Συμβούλια των ταμείων αποτελούνται από αντιπροσώπους του κράτους, των ασφαλισμένων και των εργοδοτών. Ασκούν επιτελικό και όχι διαχειριστικό έργο (καθορισμός, έλεγχος υλοποίησης και αποτίμηση της επενδυτικής στρατηγικής του ταμείου).
- Η ύπαρξη ανεξάρτητων συμβούλων επενδύσεων (ήδη προβλέπεται αλλά πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή), οι οποίοι όχι μόνο θα αποτελούν νομικό πρόσωπο ξεχωριστό με εκείνο που έχει αναλάβει τον ρόλο του διαχειριστή, αλλά δεν θα έχουν καμία άμεση ή έμμεση σχέση με οποιοδήποτε διαχειριστή

περιουσιακών στοιχείων, αναμένεται να προσδώσει την απαιτούμενη διαφάνεια και εγκυρότητα κάθε αλλαγής του θεσμικού πλαισίου εκμετάλλευσης των αποθεματικών των ΦΚΑ.

Έλεγχος των ιατρικών δαπανών.

Αποτελεί κοινή πλέον διαπίστωση ότι οι παθογένειες του συστήματος υγείας της χώρας μας με τα διαρκώς οξυνόμενα προβλήματα δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν μόνο με διοικητικού ή οργανωτικού τύπου ρυθμίσεις και παρεμβάσεις που θα αφορούν την παραγωγή υπηρεσιών υγείας, την πλευρά δηλαδή της προσφοράς. Αντίθετα σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές απαιτούνται και στην πλευρά της ζήτησης, της χρηματοδότησης και αποτελεσματικής χρήσης των πόρων που δαπανώνται στον τομέα της υγείας.

Για τον έλεγχο/περιορισμό των ιατρικών (νοσοκομειακές υπηρεσίες) προτείνονται τα εξής μέτρα:

- Ενιαίο πλαίσιο συμβάσεων με προμηθευτές νοσοκομειακών υπηρεσιών για τα ταμεία.
- Κωδικοποίηση και επανατιμολόγηση ειδικών υλικών,.
- Κεντρική ηλεκτρονική εκκαθάριση απαιτήσεων προμηθευτών.
- Εφαρμογή ιατρικών πρωτοκόλλων.
- Εφαρμογή σύγχρονης μεθόδου αποζημίωσης νοσηλίων με μορφή ομοιογενών διαγνωστικών κατηγοριών (DRG's).

Εντατικοποίηση του ελέγχου των φαρμακευτικών δαπανών.

Για τον έλεγχο των δαπανών από τα ταμεία η φαρμακευτική κάλυψη οφείλει να περιορίζεται σε λογικές ποσότητες σε αποτελεσματικά προϊόντα και σε λιγότερο δαπανηρά. Για τη μείωση των φαρμακευτικών δαπανών προτείνονται τα εξής μέτρα:

- Ενιαία ηλεκτρονική συνταγογράφηση σε όλα τα ταμεία συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτών συμβεβλημένων ιατρών.
- Εξέταση της παροχής δυνατότητας στα ασφαλιστικά ταμεία να διαπραγματεύονται τις τιμές των φαρμάκων,.
- Προώθηση της διανομής γενόσημων φαρμάκων.
- Επανεξέταση της αποζημίωσης και του ποσοστού κέρδους των φαρμακέμπορων και των φαρμακοποιών.
- Επανεξέταση των προτύπων συσκευασίας των φαρμάκων. Αυτό θα συνέβαλε στην αποφυγή σπατάλης στην κατανάλωση.
- Επανεξέταση της εισαγωγής θετικής ή αρνητικής λίστας φαρμάκων που να ισχύει για όλα τα ταμεία με περιορισμό των δυνατοτήτων παράκαμψής της.

Εκλογίκευση του συστήματος απονομής αναπηρικών συντάξεων.

Το ισχύον καθεστώς ασφάλισης αναπηρίας δεν μπορεί να παραμείνει ως έχει. Είναι ένα παθητικό σύστημα «παραγωγής» αναπήρων οι οποίοι σε αρκετές των

περιπτώσεων προσποιούνται ή υπερτονίζουν την πάθησή τους. Η αναμόρφωση θα πρέπει να κινηθεί σε δύο τομείς: τον έλεγχο (για την αποφυγή των καταχρήσεων) και την αναπροσαρμογή/αποκατάσταση (rehabilitation), δηλαδή τη διαδικασία που στοχεύει να βοηθήσει κάθε άτομο με ανατόμο-φυσιολογική βλάβη να φθάσει, από ψυχική, φυσική και κοινωνική άποψη στο καλύτερο δυνατό επίπεδο. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος, δεν θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αυστηροποίηση του συστήματος. Αντίθετα, ένας δυναμικός τρόπος προτάσσει την επαγγελματική αποκατάσταση και την πρόληψη. Ειδικότερα, προτείνονται τα εξής μέτρα:

- Η έκδοση νέου σύγχρονου Κανονισμού Εκτίμησης Βαθμού Αναπηρίας.
- Η χρήση του οποίου θα είναι υποχρεωτική για όλες τις υγειονομικές επιτροπές όλων των φορέων.
- Ο περιορισμός των άχρηστων υγειονομικών εξετάσεων είτε με τη μονιμοποίηση λόγω παρόδου χρόνου είτε λόγω της ύπαρξης ειδικής πάθησης.
- Η σύσταση Ενιαίου Εθνικού Φορέα Εκτίμησης Αναπηρίας, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ να αποτελέσει τη βάση του για λειτουργικούς και αποτελεσματικούς λόγους.

Διαχωρισμός του κλάδου υγείας από τη σύνταξη.

Ο διαχωρισμός του συνταξιοδοτικού συστήματος (κλάδου σύνταξης) από τον κλάδο υγείας μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικό περιορισμό των σημερινών υπέρογκων και ανεξέλεγκτων δαπανών. Η αποκοπή της ασφάλισης ασθένειας από το συνταξιοδοτικό κορμό θα πρέπει να συνοδευτεί από μια συνολική αναδιοργάνωσή της.

Απαραίτητο στοιχείο του πλάνου μετάβασης και αποτελεσματικής διαχείρισης του συνόλου των πόρων υγείας αποτελεί η δημιουργία ενός Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Υγείας (ΕΤΑΥ), άλλωστε παρόμοια μεταρρύθμιση με συναφές πλαίσιο προβλημάτων και στρεβλώσεων έχει υλοποιηθεί με επιτυχία και αλλού (π.χ. Γερμανία, Αυστρία).

Σταδιακά όλες οι υποδομές υγείας των Ταμείων θα περάσουν στο ΕΣΥ. Όμως ο ΕΤΑΥ θα εξακολουθήσει να υφίσταται ως μονοφωνιακός αγοραστής ο οποίος διαθέτει τα κατάλληλα εργαλεία κλινικό-οικονομικής αξιολόγησης και ελέγχου ποιότητας, ώστε να:

- Αγοράζει μετά από αξιολόγηση και δαπάνά τους πόρους του για τις υπηρεσίες που οι ασφαλισμένοι του λαμβάνουν από το ΕΣΥ στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια περίθαλψη.
- Πληρώνει τα φάρμακα των ασφαλισμένων του και αναπτύσσει μηχανισμό ελέγχου της συνταγογραφίας επεμβαίνοντας στις τιμές.
- Αγοράζει επίσης υπηρεσίες από τον ιδιωτικό τομέα, π.χ. συμβεβλημένους γιατρούς, διαγνωστικά κέντρα, ιδιωτικές κλινικές κλπ., ο οποίος λειτουργεί με όρους και προϋποθέσεις που ορίζει το υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Ουσιαστική και διοικητική ενοποίηση των ταμείων.

Επιτροπή τάσσεται υπέρ των ενοποιήσεων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης. Η ενοποίηση των ταμείων είναι μια ευκαιρία για εκλογίκευση της κοινωνικής ασφάλισης. Στόχος της ενοποίησης είναι η οργάνωση ευρύτερων σχημάτων αλληλεγγύης προς την κατεύθυνση της επαρκούς και δίκαιης προστασίας.

Η διοικητική ενοποίηση υπερβαίνει το αυστηρά θεσμικό πλαίσιο και συνοδεύεται από μια εναρμόνιση των χορηγούμενων παροχών στο πλαίσιο της αρχής της ισότητας.

Η διοικητική ενοποίηση (όπως του Ν. 3655/08) δημιουργεί γραφειοκρατία, πολυπλοκότητα, διαχέει τα προβλήματα μη βιώσιμων ή λιγότερο βιώσιμων ασφαλιστικών οργανισμών στους περισσότερο βιώσιμους (κάτι που θέτει και ζητήματα παραβίασης της αρχής της ισότητας), δεν αφορά στα ασφαλιστικά καθεστώτα και εν γένει δεν επιτυγχάνει τους στόχους του ανορθολογισμού, της απλοποίησης και της βελτιώσεως του ασφαλιστικού συστήματος. Οι ενιαίοι οργανισμοί είναι εξαιρετικά πολύπλοκοι και γραφειοκρατικοί με αποτέλεσμα και η καθημερινή εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων να έχει χειροτερεύσει. Το ασφαλιστικό σύστημα μετά τις διοικητικές ενοποιήσεις παραμένει εξίσου κατακερματισμένο και εξίσου αδιαφανές όσο ήταν και πριν από τις διοικητικές ενοποιήσεις. Παραμένει επίσης εξίσου κακά οργανωμένο, αφού δεν λειτουργεί ενιαίο μηχανογραφικό σύστημα και αποτελεσματικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί.

Εκείνο που χρειάζεται πρωτίστως είναι οι ουσιαστικές ενιαίες ρυθμίσεις. Αν οι κανόνες είναι ίδιοι για όλους τους ασφαλισμένους _ βλ. διαμόρφωση με ενιαίο τρόπο για όλους τους φορείς του σχήματος βασική-αναλογική σύνταξη, δεν θα υπάρχει λόγος ύπαρξης περισσότερων του ενός ταμείων. Κάθε ενοποιητική μεταρρυθμιστική απόπειρα οφείλει να συνοδεύεται από ενιαίες αρχές και ενιαίες προσεγγίσεις. Ενιαίες δομές χωρίς ενοποίηση σε επίπεδο ουσιαστικών ρυθμίσεων φαντάζει περισσότερο με γραφειοκρατική καρικατούρα.

Η αναγκαία βελτίωση της νομοθεσίας για τη διαδοχική ασφάλιση.

Η πραγματοποίηση της απλής ιδέας της μη απώλειας χρόνου ασφάλισης σε διαφορετικούς φορείς συνέχεται αναγκαστικά με δύο εξίσου σημαντικά αιτήματα: της ύπαρξης μιας απλοποιημένης και ταχείας διοικητικής διαδικασίας και της αποφυγής μιας δυσμενέστερης μεταχείρισης.

Ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος της τεράστιας καθυστέρησης στην απονομή σύνταξης με διαδοχική ασφάλιση θα υπάρξει μόνο όταν μηχανογραφηθεί το σύστημα και οι κατ' ιδίαν φορείς αποκτήσουν την παραίτηση τεχνική υποστήριξη. Ο χρόνος που απαιτήθηκε για τη μηχανοργάνωση του ΙΚΑ δείχνει ότι το απαραίτητο αυτό εγχείρημα δεν θα ολοκληρωθεί σύντομα.

Τις περιπτώσεις συντάξεων γήρατος, η αρμοδιότητα του φορέα με τον περισσότερο χρόνο φαίνεται κατ' αρχήν πιο δίκαια. Η επιλογή όμως συναρτάται αναμφίβολα και με τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης. Αν δηλαδή ο υπολογισμός γίνεται με προσθήκη αναλογικών συμμετοχών των λοιπών φορέων, η πιο συμβατή λύση αρμοδιότητας είναι του τελευταίου φορέα. Αν ο υπολογισμός γίνεται με βάση τις διατάξεις του απονέμοντα, τότε κοινωνικοασφαλιστικά, η πιο ορθόδοξη λύση είναι του φορέα με τον περισσότερο χρόνο, αφού έτσι «νομιμοποιείται» και ο μη αναλογικός υπολογισμός.

3.4 Ανεργία

Η πραγματικότητα της ανεργίας παραμένει σκληρή, ανεξαρτήτως των συζητήσεων και των καλών ή κακών προθέσεων. Στην Ελλάδα, το 1993, οι άνεργοι ήταν 176.000, ενώ στα μέσα του 1998 είχαν ανέλθει σε 276.000. Το 2005 ο αριθμός των ανέργων έφτασε τους 480.000 ενώ ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία αναμένεται να ξεπεράσει τους 630.000 ως το τέλος του 2010.

Ένα εκατομμύριο άτομα ζουν στα όρια της φτώχειας ή μέσα σ' αυτήν. Στην Ευρώπη που δεν λειτουργεί το άτυπο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, η κοινωνία των 2/3 αποτελεί πραγματικότητα. Δηλαδή να είναι έτσι φτιαγμένο το κοινωνικό σύστημα ώστε το 1/3 του υπολοίπου πληθυσμού που απομένει να ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. **Ένα σύστημα δηλαδή που διαχωρίζει το κοινωνικό σύνολο σε πλούσιους και φτωχούς και ξεπερνά τα όρια της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.** Για να μην εμφανιστεί και στη χώρα λοιπόν αυτό το φαινόμενο κρίνεται αναγκαία η αντιμετώπιση της ανεργίας και η ενίσχυση της απασχόλησης.

Το θέμα μπορούμε να το προσεγγίσουμε από την ακόλουθη σκοπιά:

- Ένα από τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως κοινωνία και οικονομία είναι να επανέλθουμε στην εποχή πλήρους απασχόλησης. Δηλαδή, σε ανεργία της τάξης του 2,5%- 3,0%, χωρίς απαιτήσεις για αμοιβή που θα αύξαναν το κόστος παραγωγής και θα οδηγούσαν σε υψηλό πληθωρισμό.
- Προσπαθώντας να προσεγγίσουν το πρόβλημα αυτό, οι περισσότεροι πολιτικοί οικονομολόγοι, τεχνοκράτες και επιχειρηματίες μιλούν για παιδεία και εκπαίδευση, για επενδύσεις σε πάγια και τεχνολογία, για μέτρα βελτίωσης της ποιότητας της εργασίας. Όλα αυτά είναι απαραίτητα και σημαντικά, αλλά δεν συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης: απλώς αυξάνουν την κατά κεφαλήν παραγωγή.
- Η ανεργία προκύπτει από σωρεία λόγων, αλλά κυριαρχεί η έλλειψη ανταγωνιστικότητας στην αγορά εργασίας. Η έλλειψη ανταγωνιστικότητας οφείλεται, μεταξύ των άλλων και στη συμπεριφορά των συνδικάτων τα οποία ενδιαφέρονται πρωταρχικά να προστατέψουν αυτούς που απασχολούνται (και είναι μέλη τους) παρά να συμβάλλουν στην εύρεση εργασίας ανέργων.

Ένα αίτιο, μεταξύ των άλλων, για τις στρεβλώσεις στην αγορά εργασίας είναι η γρήγορη τεχνολογική πρόοδος και η αδυναμία της χώρας μας να την ακολουθήσει. Επίσης δεν υπάρχει ευελιξία στην αγορά εργασίας και σε αντίθεση με άλλες χώρες της Ε.Ε δεν προωθούνται εναλλακτικές μορφές απασχόλησης (πχ μερική απασχόληση). Χρειάζεται ακόμα εκσυγχρονισμός και βελτίωση στη λειτουργία του ΟΑΕΔ έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις σημερινές απαιτήσεις της κοινωνίας.

Η λήψη μέτρων μικρό- οικονομικής είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση της ανεργίας, αλλά η αποτελεσματικότητά τους έχει σαφώς πεπερασμένα όρια. Πέραν του ορισμένου σημείου, χρειάζονται και μέτρα μακρό- οικονομικής πολιτικής ώστε να μειωθεί η ανεργία.

Στην Ελλάδα, όμως, δυστυχώς, τα ευρύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σε τομείς, όπως το δημοσιονομικό έλλειμμα, το δημόσιο χρέος και το ισοζύγιο πληρωμών, εμποδίζουν την εφαρμογή μέτρων σε μακροοικονομικό

επίπεδο. Αναπόφευκτο, λοιπόν είμαστε υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουμε την ανεργία, πρωτίστως, με μέτρα μικρό- οικονομικής πολιτικής. Η εμβέλεια και αποτελεσματικότητα, όμως των μέτρων αυτών είναι μικρής έκτασης.

Συνοπτικά:

1.Είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατον, να φθάσουμε σε επίπεδο ανεργίας της τάξης του 2%- 2,5%. Αυτά ήταν τα όνειρα της περιόδου 1945-1975, η οποία δεν φαίνεται πως θα ανακάμψει.

2.Η ανεργία σήμερα μειώνεται μόνο με την υιοθέτηση εκτεταμένων μέτρων, σε όλα τα επίπεδα -μικρό- και -μακρό-.

3.Η αγορά των δύο ταχυτήτων, ή της κοινωνίας των 2/3, είναι, ως εκ τούτου η πραγματικότητα. Προσωρινή πραγματικότητα μπορεί να είναι, αλλά τα προβλήματα που προκαλούνται και οι επιπτώσεις που προκύπτουν είναι αίτια ζωντανά και αναταράσσουν τον κοινωνικό ιστό ίσως με ανεπανόρθωτο τρόπο.

3.4.1 Ατομικά προβλήματα ανέργων.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε άνεργος απορρέουν από την εξαιρετική σημασία που κατέχει η εργασία στη δομή των σύγχρονων κοινωνιών. Η έλλειψη της συνεπάγεται την έλλειψη εισοδήματος και επομένως των μέσων απόκτησης αγαθών και υπηρεσιών για το άτομο και την οικογένεια του. Πέραν της απώλειας εισοδήματος, επιφέρει και την απώλεια κοινωνικής θέσης. Η επίπτωση της έλλειψης εισοδήματος από εργασία είναι προφανώς εντονότερη για τα άτομα των χαμηλότερων οικονομικών στρωμάτων, τα οποία συνήθως στερούνται εναλλακτικών πηγών εισοδήματος.

Πέραν αυτών, η κατάσταση της ανεργίας επηρεάζει και τη δυνατότητα μελλοντικής απόκτησης εισοδήματος λόγω της επαγγελματικής απαξίωσης που προκαλεί. Όσο μεγαλύτερο είναι το διάστημα ανεργίας, τόσο μεγαλύτερη είναι η απαξίωση της εργατικής δύναμης και συγκεκριμένα των γνώσεων, ικανοτήτων, πείρας κτλ και επομένως ο άνεργος εισέρχεται σε ένα φαύλο κύκλο ανεργίας και εμποδίων εύρεσης εργασίας με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό του από την αγορά εργασίας. Παράλληλα, και λόγω της εξέχουσας θέσης της εργασίας στη ζωή μας, ο **άνεργος υφίσταται μια γενικότερη διαδικασία φθοράς και περιθωριοποίησης, ευρισκόμενος σε έναν ευρύτερο φαύλο κύκλο χαμηλού εισοδήματος, κοινωνικής απομόνωσης, κοινωνικού στίγματος, χαμηλού ηθικού, απώλειας αυτοπεποίθησης, ανασφάλειας, αβεβαιότητας για το μέλλον και κινδύνου βλάβης της ψυχικής και σωματικής του υγείας.** Απειλείται, επομένως, όχι μόνο με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, αλλά και με κοινωνικό αποκλεισμό. Η περιθωριοποίηση αυτή αυξάνεται όσο αυξάνεται και το διάστημα ανεργίας. Η απώλεια εργασίας επηρεάζει καταλυτικά και την αυτοεκτίμησή των ατόμων.

3.4.2 Προβλήματα που δημιουργούνται στην κοινωνία.

Σε μια κοινωνία στην οποία ο αριθμός των ανέργων είναι μεγάλος, εξίσου μεγάλη είναι και η συχνότητα των προβλημάτων που μπορούν να δημιουργηθούν.

Ακόμα και το απλό άθροισμα αυτών των ατομικών προβλημάτων δίνει την εικόνα ενός συλλογικού προβλήματος.

Παρουσιάζεται, έτσι, η εικόνα μιας κοινωνίας στην οποία ένα μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού εμφανίζεται επαγγελματικά απαξιωμένο και επιβαρημένο με όλα τα άλλα προβλήματα που απορρέουν από την κατάσταση αυτή, λόγω του ότι η ανεργία πλήττει συγκεκριμένες ομάδες βαρύτερα από άλλες, δημιουργούνται θύλακες ανεργίας εντείνοντας τις κοινωνικές αυτές ανισότητες.

Σε μια κοινωνία με υψηλό ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται σημαντικό πρόβλημα φτώχειας. Παρουσιάζεται έντονο βιοποριστικό πρόβλημα λόγω της έλλειψης εργασίας και εισοδήματος σε σημαντική μερίδα του πληθυσμού, οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες που αφορούν όλους τους τομείς της ζωής (στέγαση, ένδυση, εκπαίδευση, ψυχαγωγία κλπ) αυξάνονται και η κοινωνική κινητικότητα (τουλάχιστον προς τα επάνω) μειώνεται. Επακόλουθο της κατάστασης αυτής είναι η αύξηση της κοινωνικής αντιπαλότητας, είτε αυτή εκδηλώνεται είτε όχι. Κοινωνία στην οποία ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού είναι άνεργο, με έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, αντιπαλότητες, δυσφορία και αβεβαιότητα για το μέλλον, παρουσιάζει έντονα φαινόμενα αλλοτρίωσης και ανομίας. Εμφανίζεται χαλάρωση της κοινωνικής συνοχής, αποδυνάμωση των κοινωνικών δεσμών και αντικατάσταση τους με μια διαδικασία αντιπαράθεσης και αποσύνθεσης. Ενώ η εργασία παραμένει στην κορυφή των κοινωνικών αξιών, η διαδικασία της κοινωνικοποίησης — σημαντικό τμήμα της οποίας συντελείται μέσω της εργασίας (εκτός της οικογένειας, της εκπαίδευσης, κλπ) — διαταράσσεται. Διακυβεύεται, επομένως, η διαδικασία ένταξης και ενσωμάτωσης του ατόμου στο σύνολο με συνέπεια τις προαναφερθείσες επιπτώσεις στο άτομο και στη κοινωνία λόγω της χαλάρωσης των κοινωνικών δεσμών.

Το θέμα της ανομίας στο ατομικό επίπεδο αναφέρθηκε στο προηγούμενο τμήμα. Στο επίπεδο της κοινωνίας, δεν ενδιαφέρει αν τα άτομα παρακινούνται από οικονομικούς λόγους και ακατάλληλες εργασιακές καταστάσεις να διαπράξουν παράνομες πράξεις, αλλά αν αυτές οι ακατάλληλες εργασιακές καταστάσεις προκαλούν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα που συνδέονται με υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας. Οι φτωχές εργασιακές προοπτικές προκαλούν ένα κλίμα ανομίας για τους εντός και τους εκτός του εργασιακού χώρου.

Στις κοινωνίες στις οποίες δεν είναι εύκολο να βρεις εργασία και οι υπάρχουσες θέσεις είναι ανασφαλείς, με χαμηλούς μισθούς και περιορισμένες πιθανότητες για επαγγελματική άνοδο, πιθανόν η εργασία να προσφέρει λιγότερα κίνητρα στους νέους ανθρώπους να ταυτιστούν με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής. Αυτές οι συνθήκες ενδέχεται να διευκολύνουν τη δημιουργία περιθωριακών ιδεολογιών καθώς διαφθείρουν παράλληλα και τις υπάρχουσες δομές και τους τρόπους κοινωνικού ελέγχου.

Όσο περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης παρουσιάζει η αγορά εργασίας νεαρών ατόμων, τόσο λιγότερο ευάλωτα είναι τα άτομα αυτά στον να πραγματοποιούν αλλά και να προτρέπουν συνομηλίκους τους να υιοθετήσουν παράνομες συμπεριφορές, αλλά και τόσο λιγότερο ελκυστικά καθίστανται τα παράνομα υποκατάστατα της αγοράς εργασίας.

3.4.3 Μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας

- **Κίνητρα για πρόσληψη νέων.**

Είναι γεγονός ότι η ανεργία συγκεντρώνεται κυρίως σε νέες ηλικίες. **Σχεδόν ο ένας στους τρεις άνεργους εντοπίζεται σε αυτούς που έχουν ηλικία 20-24 ετών.** Είναι ενδεικτικό ότι οι άνεργοι νέοι, αυτοί που δεν είχαν εργαστεί προηγουμένως το 1981 αποτελούν το 29% του συνόλου των ανέργων, ενώ αυτοί που δεν είχαν εργαστεί πριν το 1989 αποτελούν το 52,4%.

Το φαινόμενο αυτό συνδέεται και με το περιεχόμενο της εκπαίδευσης που παρέχεται και της σύνδεσης της με την παραγωγική διαδικασία, καταδεικνύει δε την σπατάλη των ανθρωπίνων πόρων και άρα την οικονομική καθυστέρηση. Πρέπει να ληφθούν μέτρα που να διευκολύνουν τη πρόσληψη νέων και να παρακινούν τις επιχειρήσεις να τις πραγματοποιούν:

- ο Απαλλαγή κατά τα πρώτα έτη της πρόσληψης (δύο έτη) από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.
- ο Πρακτική εξάσκηση των νέων σε επιχειρήσεις με ελάχιστη αμοιβή.
- ο Ενίσχυση της επιδότησης της απασχόλησης.
- ο Προώθηση της μερικής απασχόλησης.
- ο Θέσπιση ειδικής σύμβασης περιορισμένου χρόνου εργασίας και κατάρτισης.

- **Προώθηση της μερικής απασχόλησης.**

Με μερική απασχόληση εργάζονται στη χώρα μας 184.000 άτομα στην πλειοψηφία τους γυναίκες και το ποσοστό που ξεπερνά το 4% είναι το χαμηλότερο από κάθε Ευρωπαϊκή χώρα. Όμως όλα δείχνουν ότι αυτή η μορφή απασχόλησης βρίσκεται σε τροχιά εξέλιξης και θα παίξει σημαντικό ρόλο στη νέα ευέλικτη αγορά εργασίας τη νέα χιλιετία που ήδη έχει αρχίσει. Άλλωστε αποτελεί από τα μείζονα κεφάλαια προς συζήτηση στον κοινωνικό διάλογο. Και παρά τις επιφυλάξεις που διατυπώνουν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις -ότι η μερική απασχόληση δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως υποκατάστατο της πλήρους απασχόλησης, αλλά μόνο συμπληρωματικά — κατανοούν ότι αν τεθούν όρια, αυτή η μορφή απασχόλησης μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά κατά τη μείωση της ανεργίας.

Υπάρχει μεγάλο ποσοστό μη οικειοθελούς μερικής απασχόλησης στην Ελλάδα σε σχέση με τις άλλες χώρες, ενώ οι Έλληνες μερικώς απασχολούμενοι εργάζονται περισσότερες ώρες από τους άλλους Ευρωπαίους. Δηλαδή για τους περισσότερους είναι λύση ανάγκης αφού δεν βρίσκουν θέση πλήρους απασχόλησης.

Στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. 24 εκατομμύρια άνθρωποι εργάζονται σήμερα με καθεστώς μερικής απασχόλησης. Η ευέλικτη αυτή μορφή εργασίας δίνει το πλεονέκτημα στον εργαζόμενο να συνδυάσει την εργασία του με τις υπόλοιπες υποχρεώσεις τους, όπως σπουδές και οικογένεια. Την ίδια ώρα ο εργοδότης μπορεί να ικανοποιήσει τις μεταβαλλόμενες καταναλωτικές απαιτήσεις, κυρίως όσο αφορά τις υπηρεσίες.

Στη χώρα μας, στο πλαίσιο αναζήτησης ενός μοντέλου εργασίας, ο ρόλος της μερικής απασχόλησης στον Ιδιωτικό και Δημόσιο Τομέα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θέματα του Κοινωνικού Διαλόγου. Επιδιώκεται έτσι να συμπληρωθεί ο ν. 1892/90 (άρθρα 38,39) που κατοχυρώνει το «part time» στην ελληνική πραγματικότητα και να τεθούν όρια με στόχο την προστασία του εργαζόμενου.

Ο νόμος 1892/90 θέτει καταρχήν τις βάσεις της μερικής απασχόλησης: «με έγγραφη ατομική συμφωνία ο εργοδότης και ο μισθωτός κατά τη σύσταση της σχέσης εργασίας ή κατά τη διάρκεια της μπορούν να συμφωνήσουν για ορισμένο ή αόριστο χρόνο διάρκεια ημερήσιας ή εβδομαδιαίας εργασίας μικρότερη της κανονικής» (αρ. 38 παρ.1). Ορίζει ότι το ύψος των αποδοχών των μερικών απασχολούμενων δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκείνο των απασχολούμενων κατά το κανονικό ωράριο (βεβαίως για την ίδια εργασία και τις ίδιες ώρες απασχόλησης).

Προβλέπει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα τους για ετήσια άδεια και θέτει το πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισής τους. Σύμφωνα με το ν. 1892/90 ο εργοδότης δεν μπορεί να αξιώσει εργασία πέρα από τη συμφωνημένη, όταν ο μερικώς απασχολούμενος έχει και άλλη απασχόληση ή βαρύνεται με οικογενειακές υποχρεώσεις.

Αναζητείται έτσι με αυτόν τον τρόπο ένα νέο πρότυπο εργασίας που θα σημάνει το πέρασμα από την 'παραδοσιακή οργάνωση εργασίας' σε μια 'ευέλικτη' ανοικτή διαδικασία οργανωτικής ανάπτυξης, ικανό να οδηγήσει σε βελτίωση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας.

• **Ευελιξία στην αγορά εργασίας.**

Η έλλειψη ευελιξίας στην αγορά εργασίας αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες που επιβραδύνουν την πραγματοποίηση των απαιτούμενων διαρθρωτικών αλλαγών στην οικονομική δραστηριότητα για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και οδηγούν σε υψηλότερα επίπεδα την ανεργία. Εκτός των άλλων, η αναδιοργάνωση του χρόνου εργασίας αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την προσαρμογή της παραγωγικής δραστηριότητας στις διακυμάνσεις της ζήτησης και για την αριστοποίηση της λειτουργίας του παραγωγικού εξοπλισμού.

Το κυμαινόμενο ωράριο, η από κοινού κατοχή θέσης εργασίας, οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου και η μερική απασχόληση επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να γίνουν πιο παραγωγικές και να διατηρήσουν την ανεργία σε χαμηλότερα επίπεδα ενώ συγχρόνως στις περισσότερες περιπτώσεις καλύπτουν και τις προτιμήσεις των εργαζόμενων(γυναίκες, νέοι).

- Η εμπειρία των κρατών που προσφεύγουν στις ευέλικτες μορφές απασχόλησης δείχνει ότι:
- Έχουν χαμηλά ποσοστά ανεργίας.
- Ευνοούνται ειδικές ομάδες πληθυσμού που αναζητούν για αντικειμενικούς λόγους, μια μορφή ευελιξίας στην εργασιακή τους σχέση(γυναίκες με οικογενειακές υποχρεώσεις, φοιτητές κ.τ.λ.).
- Ευνοούνται επιχειρήσεις με εποχιακό χαρακτήρα.

- Δίνεται στους νέους που δεν κατορθώνουν να βρουν θέση εργασίας με πλήρη απασχόληση, η δυνατότητα να βελτιώσουν τα προσόντα τους και τις προοπτικές ένταξής τους στην αγορά εργασίας.
 - Δίνεται η δυνατότητα για καλύτερη κατανομή του όγκου της διαθέσιμης εργασίας.
 - Έχει αποδειχτεί ότι από τα είδη ελαστικών μορφών εργασίας, ιδιαίτερα η μερική απασχόληση προσφέρει σημαντικές δυνατότητες στη δημιουργία νέων και πρόσθετων θέσεων εργασίας.
- **Ηλικιωμένοι εργαζόμενοι-Σύστημα πρόωρης συνταξιοδότησης.**

Η Ελλάδα είναι η περισσότερο γερασμένη χώρα στα Βαλκάνια και η 5η κατά σειρά γήρανσης μεταξύ των 27 κρατών μελών της Ένωσης. Διάφοροι και σημαντικοί λόγοι οδήγησαν τη χώρα στην γήρανση του πληθυσμού(μείωση της γεννητικότητας, αυξημένη μετανάστευση κ.α.)με τελικό αποτέλεσμα την προοδευτική αύξηση της αναλογίας των ηλικιωμένων ατόμων στο σύνολο του πληθυσμού.

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι το ποσοστό της ανεργίας αλλά και ο αριθμός των ανέργων μειώνεται συστηματικά καθώς αυξάνεται η ηλικία σε αντίθεση με ότι συμβαίνει σε άλλες χώρες, γεγονός που σημαίνει ότι η ανεργία προέρχεται κυρίως από ανεπάρκεια προσλήψεων παρά από αύξηση απολύσεων και συγκεκριμένα απολύσεων των ηλικιωμένων εργαζομένων.

Προφανώς η επί μακρόν διατήρηση σε λειτουργία ζημιογόνων μονάδων, καθώς και η καθυστέρηση της οικονομικής αναδιάρθρωσης εξηγούν το παραπάνω φαινόμενο. Επίσης, το δεδομένο της μη απόλυσης των ηλικιωμένων εργαζομένων σχετίζεται με τις ελληνικές αντιλήψεις και παραδόσεις ως προς την αντιμετώπιση των ηλικιωμένων, καθώς και με την μορφή των ελληνικών επιχειρήσεων(οικογενειακού τύπου), χαρακτηριστικά που διαφέρουν από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόλα αυτά επειδή τα δημογραφικά στοιχεία δείχνουν ότι θα υπάρξει αύξηση του ποσοστού των ηλικιωμένων ατόμων στον πληθυσμό και η αποχώρηση ηλικιωμένων θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας στους νέους, πρέπει να αντιμετωπιστούν τα θέματα με συνδυασμένες λύσεις.

Μέτρα που μπορούν να ληφθούν

- Θέσπιση σχημάτων πρόωρης συνταξιοδότησης (πχ για εργαζόμενους ή ανέργους) άνω των 55 ετών, μειωμένη απασχόληση με αντίστοιχη μείωση των αποδοχών και επιδότηση του υπόλοιπου από το κράτος και για εξειδικευμένες περιπτώσεις από τον Ειδικό Κοινό Λογαριασμό της Ανεργίας. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι πολλά κράτη μέλη έχουν προσφύγει σε πολιτικές τέτοιου είδους, αφενός για την προστασία του ηλικιωμένου εργατικού δυναμικού και αφετέρου για την ελευθέρωση θέσεων εργασίας. Οι πολιτικές αυτές πρέπει να συνοδευτούν με ριζική αναμόρφωση του συνταξιοδοτικού ασφαλιστικού συστήματος, το οποίο είναι σύνθετο και με συσσωρευμένα ελλείμματα.
- Η ορθολογική αναμόρφωση του συνταξιοδοτικού συστήματος θα δώσει τη δυνατότητα να υπάρξει καλύτερη κατανομή και διαχείριση των πόρων του, περιορίζοντας τις παροχές προς ομάδες για τις οποίες δεν υπάρχει πλέον δικαιολογημένη βάση για τη συνέχισή τους. Με

αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί η ανακατανομή των πόρων υπέρ των ηλικιωμένων.

- ο Ανεξάρτητα από την παραπάνω ευρεία αντιμετώπιση του θέματος των ηλικιωμένων εργαζομένων πρέπει να ληφθούν μέτρα άμεσα για την ασφαλιστική υποστήριξη των ευρισκομένων στα πρόθυρα της συνταξιοδότησης ατόμων σε περιοχές σε κρίση, όπου η πρόσβαση στην απασχόληση είναι αδύνατη.

- **Εκσυγχρονισμός και αναμόρφωση στη λειτουργία του ΟΑΕΔ.**

Είναι φανερό ότι το σημερινό σύστημα κάλυψης της ανεργίας, του ελέγχου της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, που ασκείται από τον ΟΑΕΔ είναι απαρχαιωμένο και διαμορφώθηκε για να αντιμετωπίσει επίπεδα ανεργίας πολύ χαμηλά και μικρότερης διάρκειας, καθώς και προβλήματα εργασίας λιγότερο απαιτητικά από αυτά που διαμορφώνονται στην σημερινή πραγματικότητα, η οποία απαιτεί κατ' εξοχήν ευελιξία και γρήγορη πράξη.

Χρειάζεται ριζική αναμόρφωση του υφιστάμενου συστήματος καθώς και των νομικών πλαισίων. Διότι ο ΟΑΕΔ έχει αποδείξει την ικανότητα να διακρίνει την ανάγκη εκσυγχρονισμού ώστε να χειριστεί τις συνεχείς εξελίξεις και τα νέα δεδομένα.

Οι κατευθύνσεις που μπορούν να ακολουθηθούν είναι οι εξής :

- ο Βελτίωση του ελέγχου της ανεργίας και των προϋποθέσεων επιδότησης, ώστε να αντιμετωπιστούν οι καταστρατηγήσεις.
- ο Αμεσότερη απόδοση των εισφορών οι οποίες καταβάλλονται για την αντιμετώπιση της ανεργίας.
- ο Διαμόρφωση δύο σταδίων/επιπέδων επιδομάτων ανεργίας, ως εξής:
 - Κύρια επιδότηση(επίδομα ανεργίας).
 - Επικουρική Επιδότηση (κοινωνικό επίδομα), δηλαδή χαμηλά ποσά επιδόματος για μακρύ χρόνο θα καταβάλλονται μετά τη λήξη της τακτικής επιδότησης και θα χρησιμοποιούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Αντίστοιχες πρακτικές εφαρμόζονται και στις άλλες χώρες της Ευρώπης.

Αναδιοργάνωση και δραστηριοποίηση των Γραφείων Ευρέσεων Εργασίας, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται με ταχύτητα στην προσφορά και ζήτηση εργασίας σε όλη τη χώρα.

Συντονισμός και νέα προσέγγιση για τη δημιουργία και λειτουργία προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και επανεκπαίδευση ανέργων και εργαζομένων, των οποίων η εξειδίκευση απαξιώνεται.

Η συνολική αναμόρφωση του συστήματος, όπως εκφράζεται παραπάνω πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διαλόγου μεταξύ φορέων και εκπροσώπων εργαζομένων και εργοδοτών, με στόχο την εκπόνηση κοινού πορίσματος το οποίο θα πρέπει να είναι υποχρεωτικό για τη Διοίκηση να το εφαρμόσει μέσα σε τακτό χρονικό διάστημα.

- **Εκπαίδευση και κατάρτιση.**

Η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων περνάει από τη θέσπιση συστημάτων και μεθόδων που θα επιτρέπουν την εξασφάλιση συγχρόνως μιας βασικής κατάρτισης επαρκούς επιπέδου και της σύνδεσης μεταξύ σχολικής κατάρτισης και της ενεργούς επαγγελματικής ζωής. Για την κοινωνία του αύριο δεν αρκεί μόνο να διατηρείται η γνώση και η τεχνογνωσία που αποκτήθηκε σε κάποια δεδομένη στιγμή. Απαιτείται εξίσου ικανότητα μάθησης, επικοινωνίας, ομαδικής εργασίας, αξιολόγηση της προσωπικής κατάστασης. Τα μελλοντικά επαγγέλματα απαιτούν ικανότητες διάγνωσης, διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης, σε όλα τα επίπεδα, αυτονομία, πνευματική ανεξαρτησία και ικανότητα ανάλυσης που προσδίδει η γνώση. Κατά συνέπεια είναι απαραίτητη η προσαρμογή του περιεχομένου της εκπαίδευσης και της δυνατότητας βελτίωσης της κατάρτισης, κάθε φορά που θεωρείται απαραίτητο.

Η αναγκαιότητα της ανάπτυξης της συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχει γίνει αποδεκτή, αλλά απαιτεί και τον αναπροσανατολισμό των διαθέσιμων πόρων προς αυτή την κατεύθυνση και όχι προς παθητικές πολιτικές αντιμετώπισης της ανεργίας. Η δυσκολία ανταπόκρισης του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες έχει σχέση από τη μια με τους χαλαρούς δεσμούς της με την παραγωγή, τους κοινωνικούς στόχους και τις προτεραιότητες και από την άλλη με την αδυναμία προσέγγισης και ικανοποίησης των ατομικών αναγκών, δυνατοτήτων και επιλογών του εργατικού δυναμικού.

- **Αύξηση των επενδύσεων.**

Προκειμένου οι επιχειρήσεις να αυξήσουν τις επενδύσεις τους, να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, πρέπει το θεσμικό πλαίσιο των αγορών προϊόντων να αυξάνει την ανταγωνιστική πίεση πάνω στις επιχειρήσεις και ταυτόχρονα να καθιστά το περιβάλλον φιλικό προς την επιχειρηματική δραστηριότητα. Αυτό μπορεί να γίνει:

Πρώτον, με την προώθηση του ανταγωνισμού, την απλούστευση του ρυθμιστικού και ειδικότερα του φορολογικού περιβάλλοντος, την παροχή κινήτρων και την εξάλειψη των φραγμών στην επιχειρηματικότητα και ιδιαίτερα στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων.

Δεύτερον, με τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση, την ενθάρρυνση της χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και την τόνωση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο και σε έρευνα και ανάπτυξη. Ειδικά πάντως όσον αφορά τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια οικονομία της γνώσης, πρέπει να αυξηθούν οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ. Μέχρι σήμερα όμως, η Ελλάδα κατατάσσεται στην τελευταία θέση μεταξύ των 15 πιο ανεπτυγμένων χωρών της ΕΕ, ενώ εξακολουθεί να υστερεί και στον τομέα της χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, αν και οι σχετικές επενδύσεις και η χρήση προσωπικών υπολογιστών και του Διαδικτύου αυξήθηκαν σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Είναι λοιπόν απαραίτητο να ενθαρρυνθεί η χρήση των τεχνολογιών αυτών, καθώς παίζουν σημαντικό ρόλο στην άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας.

Τρίτον, στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αλλά και στην αύξηση της παραγωγικότητας μπορεί εξάλλου να συμβάλει σημαντικά ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, ώστε αυτή να γίνει πιο αποτελεσματική καθώς και πιο φιλική γενικά προς τους πολίτες, αλλά και ειδικότερα προς τις

επιχειρήσεις και τους εργαζομένους. Παρά την πρόοδο των τελευταίων ετών, μένουν πολλά να γίνουν για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το πρόβλημα της κρατικής γραφειοκρατίας και μια μορφή της, που είναι η υπερβολική ρύθμιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

- **Μείωση του κόστους εργασίας.**

Ένα μέσο για τη μείωση της ανεργίας είναι η ελάττωση του κόστους εργασίας μέσω της μεγαλύτερης σύνδεσης των μισθών με την παραγωγικότητα. Αυτό μπορεί να σημαίνει μέτρα όπως η κατάργηση του κατώτερου μισθού σε ζημιόγones επιχειρήσεις ή σε περιοχές με υψηλή ανεργία. Επίσης η μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για εργαζόμενους και εργοδότες, η χρηματοδότηση από επιδόματα ανεργίας των νέων θέσεων εργασίας, και η παροχή επιδοτήσεων απασχόλησης για αυτούς που προσλαμβάνονται για πρώτη φορά μειώνουν το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας.

Επίσης σημαντική είναι η πολιτική της ελάφρυνσης των επιβαρύνσεων της εργασίας χαμηλής εξειδίκευσης γιατί αυτού του είδους η εργασία συνδέεται άμεσα με την ανεργία μακράς διάρκειας. Πολιτικές που αποσκοπούν σε επιδότηση θέσεων χαμηλής εξειδίκευσης και μισθού μέσω φορολογικών εκπτώσεων μπορούν να προτρέψουν τις επιχειρήσεις να αυξήσουν τις προσλήψεις αυτής της κατηγορίας των εργαζομένων με διπλό όφελος (αύξηση της απασχόλησης, αλλά και αύξηση της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων).

Τέτοιες πολιτικές, εκτός από τα ηθικά, ανθρωπιστικά ή κοινωνικά κίνητρα, ή την άμβλυνση των κοινωνικών εντάσεων και αντιθέσεων, έχουν και θετικά οικονομικά αποτελέσματα, μέσω της αυξημένης κινητοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού και της μείωσης των κοινωνικών παροχών ως συνέπεια της ελάττωσης της ανεργίας και της αύξησης της απασχόλησης

Η εργασία κατέχει τη σημαντικότερη θέση στην ιεραρχία των κοινωνικών και οικονομικών αξιών των ανεπτυγμένων χώρων. Η εργασία δεν είναι μόνο ένα μέσο απόκτησης υλικών και άλλων αγαθών π. χ συνύπαρξη, υγειονομική περίθαλψη, αποταμίευση, διακοπές, είναι ένα μέσο για την ευμάρεια για το οποίο το άτομο δαπανά ένα μεγάλο τμήμα του χρόνου και της ενέργειας του. Είναι, επίσης, ένα μέσο ικανοποίησης του ατόμου, αξιοποίησης των κλίσεων και ιδιαιτεροτήτων του, κοινωνικής καταξίωσης και ανόδου. **Λόγω της σημασίας της εργασίας ως κοινωνικής αξίας, η έλλειψη της εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους τόσο για το άτομο όσο και για την κοινωνία.**

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα στοιχεία που έχει δημοσιοποιήσει ο ΟΑΕΔ, και αφορούν την ανεργία στη χώρα μας έως και τον Νοέμβριο του 2010.

3.4.4 Συνοπτική έκθεση εγγεγραμμένων στο μητρώο του ΟΑΕΔ Νοέμβριος 2010

	Αναζητούντες εργασία	Μη αναζητούντες εργασία	Σύνολο
Εγγεγραμμένοι >= 12 Μήνες	186758	22151	208909
Εγγεγραμμένοι < 12 Μήνες	412970	89790	502760
Σύνολο	599728	111941	711669

	Κοινοί επιδοτούμενοι	Εποχικοί τουριστικών επαγγελμάτων	Σύνολο	Δικαιούχοι που πληρώθηκαν και στο τέλος του μήνα συνεχίζουν να έχουν δικαίωμα επιδότησης	Νέες εγγραφές ανέργων που έχουν δικαίωμα επιδότησης αλλά δεν έχουν πληρωθεί εντός του μήνα
Επιδοτούμενοι	196766	45342	242108	180869	9072

Πίνακας 3.4.4.1 Εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ : Νοέμβριος 2010

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

[1] Εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ οι οποίοι έχουν δηλώσει ότι δεν επιθυμούν να βρουν εργασία μέσω των Υπηρεσιών του ΟΑΕΔ.

[2] Εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ με ενεργό δελτίο για συνεχόμενο διάστημα μεγαλύτερο ή ίσο των 12 μηνών.

[3] Αφορά αριθμό δικαιούχων που πληρώθηκαν εντός του αντίστοιχου μήνα.

[4] Σύνολο δικαιούχων επιδότησης που πληρώθηκαν και στο τέλος του μήνα συνεχίζουν να έχουν δικαίωμα επιδότησης.

[5] Σύμφωνα με την ισχύουσα διοικητική διαδικασία, η πρώτη πληρωμή γίνεται 37 ημέρες μετά την εγγραφή του δικαιούχου επιδόματος ανεργίας.

1. Εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ

Στον πίνακα 1 εμφανίζονται τα στοιχεία των εγγεγραμμένων στο μητρώο του ΟΑΕΔ για τον μήνα Νοέμβριο 2010 στο σύνολο της χώρας. Από τον ανωτέρω πίνακα προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

Το σύνολο των ανέργων με κριτήριο την αναζήτηση εργασίας για τον μήνα Νοέμβριο 2010 ανήλθε σε 627.301 άτομα. Από αυτά 225.034 (ποσοστό 35,87%) είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο του ΟΑΕΔ για χρονικό διάστημα ίσο ή και

περισσότερο των 12 μηνών, και 402.267 (ποσοστό 64,13%) είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο ανέργων του ΟΑΕΔ για χρονικό διάστημα μικρότερο των 12 μηνών.

Το σύνολο των εγγεγραμμένων μη αναζητούντων εργασία για τον μήνα Νοέμβριο 2010 ανήλθε σε 146.043 άτομα όπου 33.608 (ποσοστό 23,01%) είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο του ΟΑΕΔ για χρονικό διάστημα ίσο ή και περισσότερο των 12 μηνών, και 112.435 (ποσοστό 76,99%) εγγεγραμμένα για χρονικό διάστημα μικρότερο των 12 μηνών.

Το σύνολο των επιδοτούμενων ανέργων (αφορά τον αριθμό των δικαιούχων που πληρώθηκαν εντός του αντίστοιχου μήνα) ανέρχεται σε 206.779 άτομα από τα οποία οι 175.716 (ποσοστό 84,98%) είναι κοινοί επιδοτούμενοι και οι 31.063 (ποσοστό 15,02%) είναι εποχικοί τουριστικών επαγγελματιών.

Το σύνολο του αριθμού των δικαιούχων που πληρώθηκαν και στο τέλος του μήνα συνεχίζουν να έχουν δικαίωμα επιδότησης ανέρχεται σε 179.563 άτομα.

Το σύνολο των νέων εγγραφών ανέργων που έχουν δικαίωμα επιδότησης αλλά δεν έχουν πληρωθεί εντός του μήνα Νοεμβρίου (σύμφωνα με την ισχύουσα διοικητική διαδικασία, η πρώτη πληρωμή γίνεται 37 ημέρες μετά την εγγραφή του δικαιούχου επιδόματος ανεργίας) ανέρχεται σε 32.599 άτομα.

2. Εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούντες εργασία ανά Περιφέρεια.

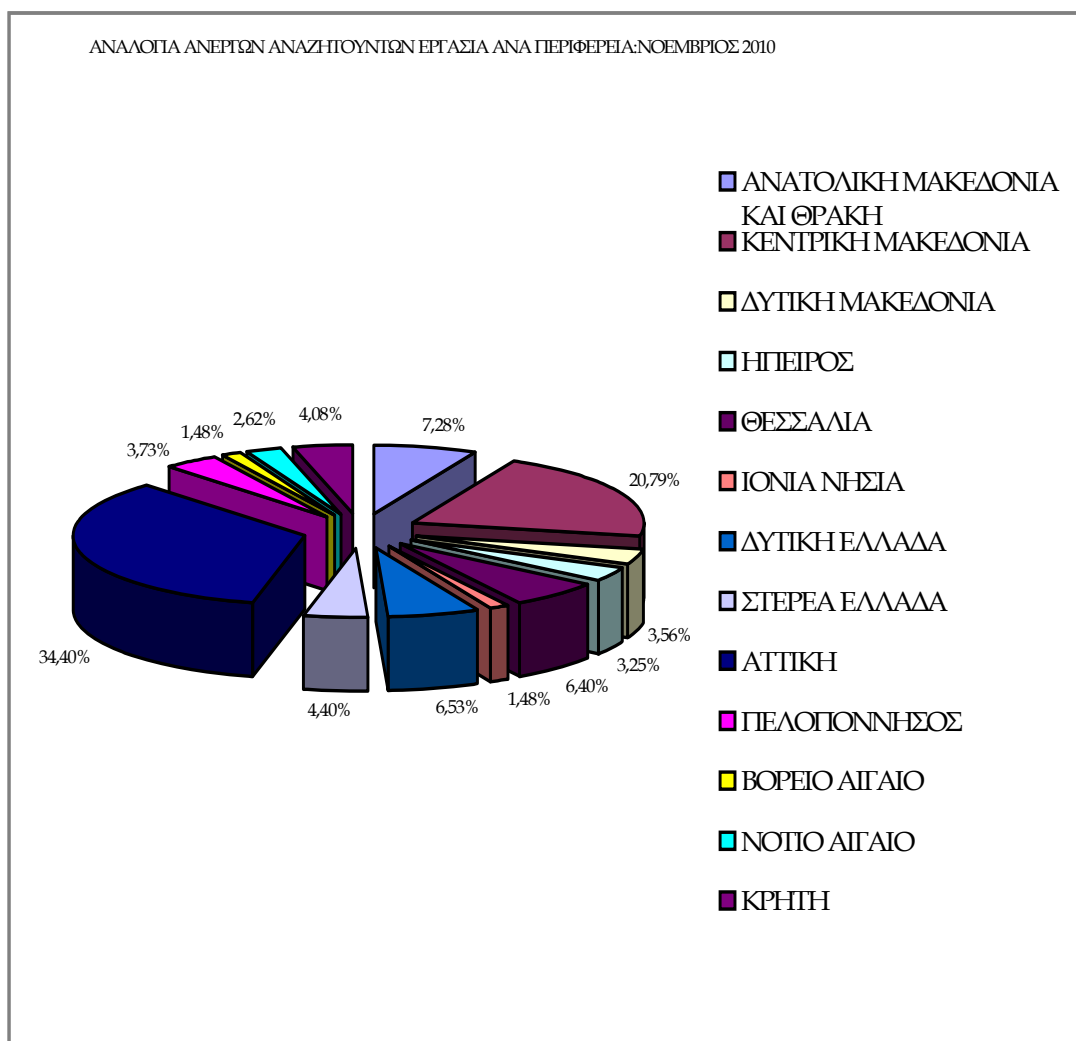
Στον πίνακα 3.4.4.2 εμφανίζεται ο αριθμός ανέργων που αναζητούν εργασία ανά Περιφέρεια και η ποσοστιαία κατανομή του ανά Περιφέρεια για τον μήνα Νοέμβριο 2010.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ: ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010		
	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	45.695	7,28%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	130.446	20,79%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	22.325	3,56%
ΗΠΕΙΡΟΣ	20.376	3,25%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	40.170	6,40%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	9.254	1,48%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	40.975	6,53%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	27.604	4,40%
ΑΤΤΙΚΗ	215.787	34,40%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	23.380	3,73%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	9.267	1,48%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	16.435	2,62%
ΚΡΗΤΗ	25.587	4,08%
ΣΥΝΟΛΟ	627.301	100,00%

Πίνακας 3.4.4.2 Κατανομή ανέργων αναζητούντων εργασία ανά Περιφέρεια: Νοέμβριος 2010

Όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα ο υψηλότερος αριθμός ανέργων που αναζητούν εργασία εμφανίζεται στην Περιφέρεια Αττικής με 215.787 άτομα και στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 130.446 άτομα, καθώς οι δύο αυτές Περιφέρειες συγκεντρώνουν το υψηλότερο πληθυσμό στο σύνολο της χώρας.

Στην Περιφέρεια Αττικής αναλογεί το 34,40% των ανέργων που αναζητούν εργασία από το σύνολο της χώρας και στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας αναλογεί το 20,79%. Στο διάγραμμα 1 εμφανίζεται το ποσοστό των αναζητούντων εργασία που αναλογεί σε κάθε Περιφέρεια για τον Νοέμβριο 2010.

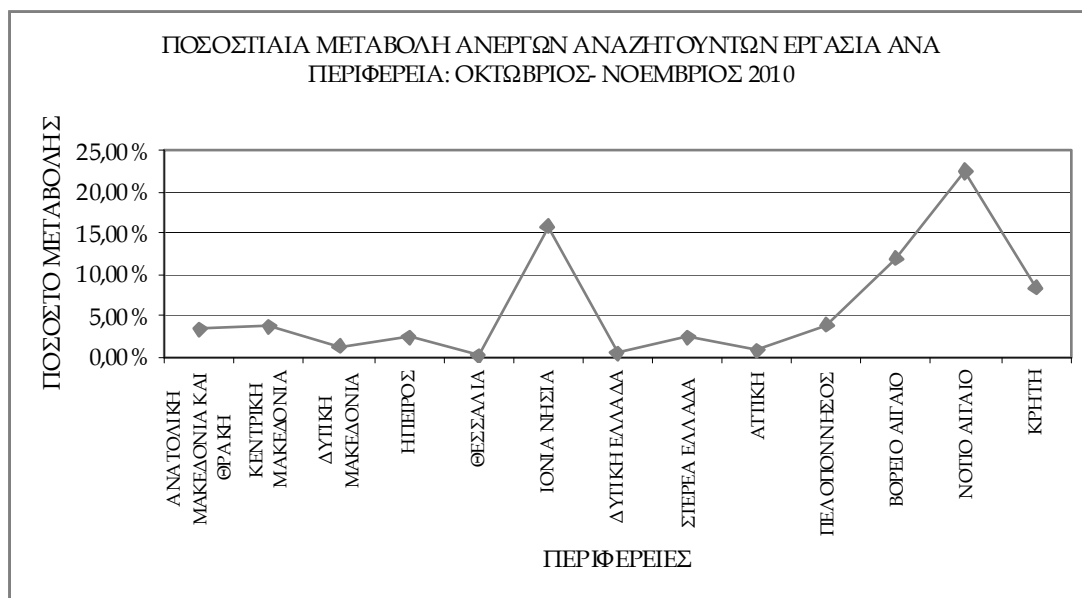

Διάγραμμα 3.4.4.3 Ποσοστιαία κατανομή ανέργων αναζητούντων εργασία ανά Περιφέρεια: Νοέμβριος 2010.

3. Μεταβολές στον αριθμό ανέργων αναζητούντων εργασία.

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ :ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010				
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΕΠΙ ΤΙΣ %
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	44.172	45.695	1.523	3,45%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	125.730	130.446	4.716	3,75%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	22.018	22.325	307	1,39%
ΗΠΕΙΡΟΣ	19.893	20.376	483	2,43%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	40.089	40.170	81	0,20%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	7.987	9.254	1.267	15,86%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	40.750	40.975	225	0,55%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	26.929	27.604	675	2,51%
ΑΤΤΙΚΗ	213.924	215.787	1.863	0,87%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ Σ	22.490	23.380	890	3,96%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	8.274	9.267	993	12,00%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	13.412	16.435	3.023	22,54%
ΚΡΗΤΗ	23.581	25.587	2.006	8,51%
ΣΥΝΟΛΟ	609.249	627.301	18.052	2,96%

**Πίνακας 3.4.4.4: Μεταβολές αριθμού ανέργων αναζητούντων εργασία :
Οκτώβριος-Νοέμβριος 2010**

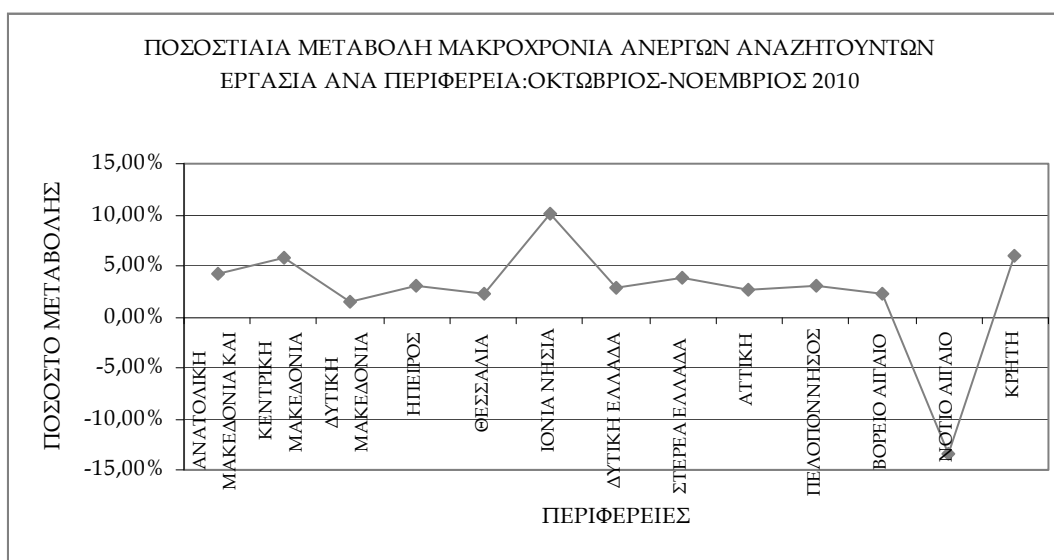
Διάγραμμα 3.4.4.5: Ποσοστιαία μεταβολή αριθμού ανέργων αναζητούντων εργασία: Οκτώβριος-Νοέμβριος 2010

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 3 καθώς και από το διάγραμμα 2 στο σύνολο της χώρας παρατηρείται αύξηση των αναζητούντων εργασία από τον προηγούμενο μήνα σε 18.052 άτομα και με ποσοστιαία μεταβολή 2,96%. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση μεταξύ των Περιφερειών στους αναζητούντες εργασία από τον προηγούμενο μήνα εμφανίζεται στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με ποσοστιαία μεταβολή 22,54%, στη Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με ποσοστιαία μεταβολή 15,86% και στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με ποσοστιαία μεταβολή 12,00%.

4. Μεταβολές στον αριθμό μακροχρόνια ανέργων αναζητούντων εργασία

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ : ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010					
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΕΠΙ ΤΙΣ %	
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	18.342	19.116	774	4,22%	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	48.937	51.805	2.868	5,86%	
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	10.397	10.550	153	1,47%	
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	8.158	8.403	245	3,00%	
ΗΠΕΙΡΟΣ	17.252	17.637	385	2,23%	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.769	1.947	178	10,06%	
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	18.307	18.821	514	2,81%	
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	10.974	11.403	429	3,91%	
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	64.569	66.298	1.729	2,68%	
ΑΤΤΙΚΗ	7.565	7.791	226	2,99%	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	2.400	2.453	53	2,21%	
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	2.450	2.123	-327	-13,35%	
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	6.306	6.687	381	6,04%	
ΚΡΗΤΗ	217.426	225.034	7.608	3,50%	

Πίνακας 3.4.4.6 Μεταβολές αριθμού μακροχρόνια ανέργων αναζητούντων εργασία : Οκτώβριος-Νοέμβριος 2010

Διάγραμμα 3.4.4.7 Ποσοστιαία μεταβολή αριθμού μακροχρόνια ανέργων αναζητούντων εργασία: Οκτώβριος-Νοέμβριος 2010

Σύμφωνα με τον πίνακα 4 καθώς και το διάγραμμα 3 στο σύνολο της χώρας παρατηρείται αύξηση των μακροχρόνια ανέργων σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα σε 7.608 άτομα και με ποσοστιαία μεταβολή 3,50%. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση εμφανίζεται στην Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων με ποσοστό μεταβολής 10,06%. Ποσοστιαία μείωση εμφανίζει μόνο η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με ποσοστό μεταβολής -13,35%.

(« Στοιχεία ανεργίας Νοέμβριος 2010 ». Ανακτήθηκε : 15 Δεκεμβρίου 2010, από http://www.oaed.gr/Pages/SN_1230.pg)

3.5 Καταναλωτισμός

Ορισμός: Είναι η τάση για κατανάλωση όσο το δυνατό περισσότερων αγαθών, πέρα από τις αντικειμενικά υπάρχουσες ανάγκες (Μείζον Ελληνικό Λεξικό). Είναι δηλαδή η τάση των ανθρώπων του «πολιτισμένου» κόσμου να καταναλώνουν όλο και περισσότερα προϊόντα και αγαθά σε μια προσπάθεια εξισορρόπησης του εσωτερικού τους κενού που όλο και διογκώνεται καθώς και πλήρωσης της απληστίας τους, που όλο και κυριαρχεί σαν μόδα σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.5.1 Οι αιτίες που δημιουργούν την καταναλωτική νοοτροπία.

- Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και της βιομηχανίας έχει συμβάλει στο χαρακτηρισμό της κοινωνίας ως καταναλωτικής. Χαρακτηριστικά αυτής της εξέλιξης είναι: η μαζική παραγωγή των προϊόντων, η δημιουργία αγαθών που καλύπτουν τις μη στοιχειώδεις ανάγκες των καταναλωτών, η ποικιλία των προσφερόμενων αγαθών με ιδιότητες που πριν λίγα χρόνια δεν υπήρχαν. Η πρόοδος στο χώρο της τεχνολογίας και της βιομηχανίας εισήγαγε δυναμικά τη μάζα των ατόμων στο χώρο της κατανάλωσης. Έτσι, διαμορφώθηκε μια κοινωνία, όπου οι κάτοχοι των μέσων παραγωγής παράγουν προϊόντα και απαιτούν την κατανάλωση τους διαφορώντας για τις κοινωνικές ανάγκες. Πρόκειται, δηλαδή, για την καπιταλιστική κοινωνία, της οποίας η οικονομική λειτουργία βασίζεται στο κέρδος. Η μεγιστοποίηση όμως του κέρδους επιτυγχάνεται μόνο με την αύξηση της κατανάλωσης.
- Σημαντική είναι η επίδραση της διαφήμισης στην καθιέρωση της καταναλωτικής συμπεριφοράς. Η διαφήμιση γίνεται όλο και πιο ελκυστική με την χρήση συγκινησιακής γλώσσας, την επίκληση στο συναίσθημα και της παραμυθένιες εικόνες που τελικά οδηγούν τους καταναλωτές στο να αγοράζουν αυτά τα προϊόντα. Καθημερινά πλήθος διαφημίσεων επαναλαμβάνονται στις τηλεοράσεις, στον τύπο, στα περιοδικά, στο διαδίκτυο με αποτέλεσμα την άμεση δημοσιοποίηση των νέων ιδιοτήτων των προϊόντων στη μάζα.
- Η καλλιέργεια του υλισμού και του ωφελιμισμού που ταυτίζει την ευτυχία με την αδιάκοπη κατανάλωση και ωθεί στην αδιαφορία για οποιαδήποτε εσωτερική ανάπτυξη του ανθρώπου. Έτσι κυριαρχούν οι έννοιες όπως η πλεονεξία, ο νεοπλουτισμός και η επίδειξη.

3.5.2 Οι επιπτώσεις του καταναλωτισμού.

- Το άτομο κυριαρχείται από αλαζονεία αλλά και ματαιοδοξία αφού ενδιαφέρεται για το επουσιώδες και ασήμαντο. Έτσι μένει ηθικά και πνευματικά ακάλυπτο.
- Ο καταναλωτισμός οδηγεί το άτομο σε πλήρη παθητικοποίηση και τον αχρηστεύει μετατρέποντας τον σε ένα "νωχελικό" όν με αποπλισμένες όλες τις δημιουργικές του δυνατότητες.

- Εφόσον πρωταρχικός στόχος είναι η ύλη και όχι ο άνθρωπος, κυριαρχεί φθόνος μεταξύ των ανθρώπων, που υποδαυλίζει τον ανταγωνισμό και την κρίση της επικοινωνίας. Επιπρόσθετα, υπάρχει εξανθρωπισμός, κυνικότητα και αδιαφορία για τον άλλο.
- Η έντονη επιθυμία για απόκτηση καταναλωτικών αγαθών οδηγεί το άτομο είτε στην υπεραπασχόληση για μεγιστοποίηση των αποδοχών του και συνακόλουθα στην έλλειψη ελεύθερου χρόνου με ότι αυτό συνεπάγεται, είτε στη χρήση της βίας ως μέσου απόκτησης των ποθούμενων αγαθών.
- Ο σύγχρονος άνθρωπος είναι ατομιστής και δεν ενδιαφέρεται για την κοινωνία και τα συλλογικά προβλήματα. Αυτό τον κάνει έναν άχρηστο πολίτη που εύκολα γίνεται αντικείμενο χειραγώγησης και επομένως εκμετάλλευσης.
- Η προσπάθεια των παραγωγών να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση μειώνει τα αποθέματα των πρώτων υλών και αυξάνει το ενεργειακό πρόβλημα. Από την άλλη πλευρά μολύνεται και καταστρέφεται το φυσικό περιβάλλον.
- Αλλάζει η εθνική φυσιογνωμία εξαιτίας της επέκτασης της υπερκατανάλωσης. Είναι γνωστό ότι το καταναλωτικό πρότυπο των δυνατών χωρών διοχετεύεται σε πολλές αναπτυσσόμενες με αποτέλεσμα οι νέοι καταναλωτές να αδιαφορούν σταδιακά για τις παραδοσιακές αξίες τους.

3.5.3 Ο καταναλωτισμός παγκοσμίως σε νούμερα.

Σύμφωνα με την νέα έκθεση του Ινστιτούτου Worldwatch, ο μέσος Αμερικανός καταναλώνει κάθε ημέρα περισσότερα προϊόντα από το ίδιο του το βάρος. Την τελευταία δεκαετία (έως 2006) οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο δαπάνησαν 30,5 τρισεκατομμύρια δολάρια (σε τιμή δολαρίου του 2008) σε αγαθά και υπηρεσίες. Σε αυτές τις δαπάνες συμπεριλαμβάνονται οι βασικές ανάγκες, όπως τα τρόφιμα και η στέγαση, όμως με την αύξηση των εισοδημάτων, οι άνθρωποι δαπάνησαν περισσότερα στα καταναλωτικά αγαθά, σε ακριβότερα τρόφιμα, σε μεγαλύτερα σπίτια, τηλεοράσεις, αυτοκίνητα υπολογιστές καθώς και σε αεροπορικά ταξίδια.

Κατανάλωση.

Μόνο το 2008, οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο αγόρασαν 68 εκατομμύρια αυτοκίνητα, 85 εκατομμύρια ψυγεία, 297 εκατομμύρια ηλεκτρονικούς υπολογιστές και 1,2 δισεκατομμύρια κινητά τηλέφωνα. Η κατανάλωση είχε αυξηθεί εντυπωσιακά τις προηγούμενες πέντε δεκαετίες, σημειώνοντας άνοδο 28% σε σχέση με το 1996 οπότε δαπανήθηκαν 23,9 τρισεκατομμύρια δολάρια, ενώ εξαπλασιάστηκε σε σχέση με το 1960 όπου δαπανήθηκαν 4,9 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Αν ληφθεί ως δεδομένο ότι ένα μέρος αυτής της αύξησης της κατανάλωσης προήλθε από την αύξηση του πληθυσμού, τότε οι καταναλωτικές δαπάνες ανά άτομο έχουν σχεδόν τριπλασιαστεί.

- Η κατανάλωση σε εμφιαλωμένο νερό.

Αυτή η βιομηχανία των 60 δισεκατομμυρίων δολαρίων, πούλησε 241 δισεκατομμύρια λίτρον νερού το 2008, περισσότερο από το διπλάσιο της ποσότητας που πουλήθηκε το 2000. Μέσω των παγκόσμιων διαφημιστικών εκστρατειών, η συγκεκριμένη βιομηχανία συντέλεσε στη δημιουργία της εντύπωσης, ότι το εμφιαλωμένο νερό είναι υγιέστερο, γευστικότερο και πιο μοντέρνο από ότι είναι το νερό δημόσιας χρήσης, παρόλο που το πρώτο κοστίζει 240 εις 10.000 φορές περισσότερο.

- Η κατανάλωση σε fast food.

Σήμερα, το γρήγορο φαγητό αποτελεί μια βιομηχανία των 120 δισεκατομμυρίων δολαρίων στις Ηνωμένες Πολιτείες, με περίπου 200.000 εστιατόρια σε λειτουργία. Αν και στις αρχές του 20ου αιώνα, το χάμπουργκερ ήταν περιφρονημένο στις ΗΠΑ, ως βρόμικη «τροφή για τους φτωχούς», αλλά μέχρι τη δεκαετία του '60 μετατράπηκε σε ένα αγαπημένο γεύμα. Φυσικά, αυτό έγινε με την βοήθεια της διαφήμισης, για την οποία ξοδεύονται ετησίως 1,2 δισεκατομμύρια δολάρια.

- Η κατανάλωση σε προϊόντα μιας χρήσης.

Προϊόντα όπως οι χαρτοπετσέτες και τα πιάτα, οι πάνες και τα μαντηλάκια προσώπου, η βιομηχανία των προϊόντων μιας χρήσης έχει καλλιεργήσει την πεποίθηση ότι παρέχουν την ευκολία και την υγιεινή. Για πολλούς καταναλωτές σε ολόκληρο τον κόσμο, η χρήση αυτών των προϊόντων είναι σήμερα αναγκαία, αν και αυτό είναι μια πεποίθηση που καλλιεργείται ενεργά εδώ και πολλά χρόνια από τη βιομηχανία. Ενδεικτικό είναι ότι οι Κινέζοι το 2008 δαπάνησαν 14,6 δισεκατομμύρια δολάρια σε προϊόντα μιας χρήσης.

- Η κατανάλωση σε αυτοκίνητα.

Από τη δεκαετία του '20, οι βιομηχανίες αυτοκινήτων ακολουθούσαν μια επιθετική τακτική μετατρέποντας τον αμερικανικό πολιτισμό σε «αυτοκίνητο-κεντρικό». Η βιομηχανία αυτοκινήτου είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος διαφημιστής στις ΗΠΑ δαπανώντας 15,6 δισεκατομμύρια δολάρια το 2008. Επιπλέον, την ίδια χρονιά, δαπάνησε 67 εκατομμύρια προκειμένου να ασκήσει παρασκηνακές πολιτικές πιέσεις και 19 εκατομμύρια δολάρια ως χορηγίες σε διάφορες εκστρατείες στις ΗΠΑ.

(« Ο καταναλωτισμός, η μεγαλύτερη απειλή για το περιβάλλον ». Ανακτήθηκε: 12 Νοεμβρίου 2010, από <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=13816&subid=2&pubid=24363156>)

«Η παραγωγή υπερβολικού αριθμού χρήσιμων πραγμάτων οδηγεί στη δημιουργία άχρηστων ανθρώπων.»

Κάρλ Μαρξ .

3.5.4 Προτάσεις για μείωση της καταναλωτικής μανίας.

Για να καταπολεμήσουμε τον καταναλωτισμό πρέπει ο κάθε άνθρωπος από μόνος του να επενδύσει στην παιδεία του ώστε να αποκτήσει κριτική γνώμη. Όμως και η ίδια η οικογένεια καθώς και φορείς όπως το σχολείο, το κράτος θα πρέπει να ενισχύσουν αυτήν την προσπάθεια για μείωση της καταναλωτικής μανίας.

Το άτομο:

- Να συνειδητοποιήσει ότι η ευτυχία του δεν πηγάζει από την υπερκατανάλωση άλλα από άλλες αξίες όπως οι οικογενειακές σχέσεις, και η φιλία.
- Να δημιουργήσει τη συνείδηση του λογικού αγοραστή- καταναλωτή. Έτσι, είναι απαραίτητη η δημιουργία κριτικής ικανότητας για τον διαχωρισμό των χρήσιμων από των πυριτών προϊόντα.
- Πρέπει να είναι απαιτητικός και ενημερωμένος και αυτό θα γίνει με τον έλεγχο των τιμών των προϊόντων σε διάφορα μαγαζιά.

Η οικογένεια:

- Θα πρέπει να προσανατολίσει το παιδί προς ποιοτικές ασχολίες κατά τον ελεύθερα χρόνο. Ο εναλλακτικός τρόπος διασκέδασης όπως το θέατρο, ο κινηματογράφος, τα μουσεία δημιουργούν αντιστάσεις στα παιδιά.
- Θα πρέπει να δώσει στο παιδί τις σωστές αξίες όπως οι ανθρώπινες σχέσεις και όχι τα υλικά αγαθά και το χρήμα.

Το σχολείο και οι πνευματικοί άνθρωποι:

- Με την κατάλληλη καθοδήγηση των καθηγητών, οι μαθητές και αυριανοί καταναλωτές μπορούν να εμπεδώσουν τις σωστές αξίες.
- Η πνευματική ηγεσία θα πρέπει να καταδικάσει την πλεονεξία και τον υλικό ευδαιμονισμό που επικρατεί.

Το κράτος:

- Καταπολέμηση της κερδοσκοπίας.
- Θέσπιση αρχών οι οποίες θα καθορίζουν την ποσότητα και την ποιότητα των τηλεοπτικών διαφημίσεων.
- Το Ινστιτούτο Καταναλωτών έχει χρέος να ενημερώνει τακτικά το καταναλωτικό κοινό με σκοπό την προστασία του, την αποφυγή του αποπροσανατολισμού του από τις διαφημίσεις.

3.6 Τουρισμός

Η κρίση που ξέσπασε το 2008 είχε ως αποτέλεσμα να δεχτεί ένα ισχυρό χτύπημα ο ελληνικός τουρισμός και από το εσωτερικό του αλλά και από το εξωτερικό. Από τη μία πλευρά επηρεάστηκε το εισόδημα του έλληνα ταξιδιώτη και από την άλλη οι κύριοι τροφοδότες του ελληνικού τουρισμού (Αγγλία ,Γερμανία ,Ιταλία ,Γαλλία οι οποίες αποτελούν περίπου το 40% του εισερχόμενου τουρισμού μας) σαφώς επηρεασμένοι από τη κρίση εμφάνισαν αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης την διετία 2008-2010.

Ο τουρισμός είναι μια οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική δραστηριότητα που πραγματοποιείτε παγκοσμίως. Απευθύνεται σε όλες τις κοινωνικές τάξεις και ικανοποιεί την βασική πλέον ανάγκη του ανθρώπου για προσωρινή φυγή από την καθημερινότητα και τη δυνατότητα γνωριμίας μεταξύ των λαών.

Η Ελλάδα δεν ανήκει στο σύνολο των νέων τουριστικών κρατών, είναι επί δεκαετίες τώρα ένας από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς με τη δυναμικότητα σε κλίνες να ξεπερνά το ένα εκατομμύριο. Ουσιαστικά υπάρχει υπερπροσφορά τουριστικών κλινών, όμως οι σχέσεις προσφοράς και ζήτησης σήμερα είναι τελείως διαφορετικές σε σύγκριση με αυτές που υπήρχαν επί δεκαετίες. Στην Ελλάδα ο τουρισμός είναι μία από της σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες καθώς συμβάλει με 10% περίπου στο ΑΕΠ, πάνω από το 10% στην απασχόληση και με 7% στο καθαρό πάγιο κεφάλαιο της οικονομίας.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πηγή: Αλιευτικά Νέα, άρθρο με θέμα: Αλιευτικός Τουρισμός στην Ελλάδα, Φεβρουάριος 2004,σ. 46.

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Σημαντικός τουριστικός προορισμός παγκοσμίως.	Ελλείψεις σε κοινωνικές υποδομές, εξοπλισμό και συναφή υπηρεσίες.
Σημαντικοί πολιτιστικοί και ιστορικοί πόροι.	Κακή οργάνωση επιμέρους τουριστικών κλάδων που οδηγούν σε χαμηλής ποιότητας τουριστικό προϊόν.
Αφθονία και ποικιλομορφία φυσικών πόρων.	Χαμηλή ημερήσια δαπάνη και μικρή διάρκεια παραμονής εισερχόμενου τουρισμού.
Ευρύτατη παραγωγή προϊόντων πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα στο πλαίσιο των τελευταίων τάσεων διατροφής.	Έλλειψη ανταγωνιστικότητας τουριστικού προϊόντος.
Δημιουργία σημαντικών επιχειρήσεων για προσέλκυση ειδικού τουρισμού	Εξάρτηση από μεγάλα πρακτορεία διεθνούς τουρισμού.
Τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 2004.	Έλλειψη κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού.
	Άνιση ανάπτυξη μεταξύ των περιφερειών

Πίνακας 3.6.1 Πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού**3.6.1 Ο τουρισμός στο μεγάλο κραχ του 2008.**

Αρκετά πριν ξεσπάσει η παγκόσμια οικονομική κρίση, ο ελληνικός τουρισμός είχε ήδη δείξει σημάδια παθογένειας με σοβαρά διαθρωτικά προβλήματα που οδηγούσαν στην απώλεια του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε σχέση με τους νέους ανταγωνιστές στην Ανατολική Μεσόγειο, που έχουν χαμηλότερο κόστος παραγωγής και χαμηλότερες τιμές.

Εμφανή συμπτώματα αυτής της παθογένειας είναι η συρρίκνωση της τουριστικής περιόδου, η αυξανόμενη τάση για συμβόλαια 'all inclusive' αλλά και η σταθερή υποβάθμιση του οικονομικού και κοινωνικού προφίλ του μέσου τουρίστα. Δυστυχώς, τόσο οι αναπτυγμένες παραδοσιακές χώρες προέλευσης του ελληνικού τουρισμού όσο και οι αναδυόμενες αγορές βρίσκονται στο επίκεντρο της οικονομικής κρίσης με συνεχώς αυξανόμενη ανεργία, μείωση των εισοδημάτων και υψηλό δείκτη ανασφάλειας και αβεβαιότητας των κατοίκων τους.

Ένα ακόμη πρόβλημα είναι η υποτίμηση των νομισμάτων πολλών από τις χώρες της Ε.Ε, εκτός Ευρωζώνης και της ανατολικής Ευρώπης καθώς επίσης και τον ανταγωνιστών μας στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτό κάνει αυτομάτως ακριβό το τουριστικό προϊόν της Ελλάδος και φθηνότερο αυτό των ανταγωνιστών μας. Αρκετοί τουριστικοί πράκτορες αδυνατούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις σε μας λόγω τους ακριβού πλέον γι' αυτούς Ευρώ.

Σύμφωνα με εμπειρικές μελέτες κατά το διάστημα πριν την εμφάνιση της κρίσης η τουριστική κίνηση στην Ελλάδα κινιόταν με ταχύτερο ρυθμό από τον ευρωπαϊκό και τον παγκόσμιο, καθώς επίσης και οι τουριστικές εισπράξεις αυξανόταν συνεχώς κατά 3% την τετραετία 2000-2004 για κάθε χρόνο. Στη συνέχεια άρχισε να υπάρχει μείωση των αφίξεων καθώς και των εισπράξεων. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 2008 οι βασικοί αγοραστές του προϊόντος μας παρουσίασαν τα εξής :

Αγγλία -5,54%
Γερμανία -5,29%
Ιταλία -5,48%

Και το πόσο επηρεάζουν αυτά τα αποτελέσματα την ελληνική οικονομία και τον τουρισμό μας μπορεί να αναλογιστεί κανείς αν σκεφτεί ότι αυτές οι χώρες μαζί με την Γαλλία αποτελούν το 40% περίπου του εισερχόμενου τουρισμού μας. **Μην ξεχνάμε βέβαια ότι μείωση σε αυτό τον κλάδο οδηγεί και αυτόματα στη μείωση των θέσεων εργασίας.**

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ) η χώρα μας παρουσιάζει μείωση των εσόδων κατά 18,2% που είναι και η μεγαλύτερη από τους ανταγωνιστές μας και ακολουθούν η Πορτογαλία (-17%), η Ισπανία (-15,4%), η Κύπρος (-13%) και η Τουρκία (-11%). Αντίθετα στις μειώσεις των αφίξεων παρατηρούμε τα εξής:

Πορτογαλία -22%
Ισπανία -12%
Κύπρος -9%
Ελλάδα -7,3%
Τουρκία -0,5%

Το ΙΤΕΠ αποδίδει αυτή τη σημαντική μείωση των εσόδων στους εξής λόγους :

- Μείωση των αφίξεων.
- Μείωση του χρόνου παραμονής των επισκεπτών .
- Περιορισμό των δαπανών τους.
- Στις χαμηλότερες τιμές που προσφέρουν τα ξενοδοχεία σε σχέση με προηγούμενα έτη.

Επίσης το 2009 παρατηρείτε χαρακτηριστική μείωση των διανυκτερεύσεων κυρίως των Ελλήνων σε ένα ποσοστό μεταξύ 15-20% σύμφωνα με το ΙΤΕΠ. Αυτό οφείλεται στην 'ιδιομορφία' της συμπεριφοράς των τουριστικών επιχειρήσεων απέναντι στους Έλληνες πελάτες και κυρίως στις υψηλές τιμές που ισχύουν σε αυτούς σε αντίθεση με τους ξένους. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε ένα καλό ξενοδοχείο 4-5 αστέρων ο Έλληνας θα κληθεί να πληρώσει γύρω στα 170 ευρώ ,εν αντιθέσει με τον ξένο που δεν θα δώσει πάνω από 50 ευρώ. Παρ' όλα αυτά **σύμφωνα με τους ιδιοκτήτες των εμπορικών τουριστικών καταστημάτων οι έλληνες τουρίστες ήταν εκείνοι που έδωσαν ζωή στις τουριστικές περιοχές τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο για το 2009 και το 2010.**

Για να αντιμετωπιστούν λοιπόν όλα αυτά τα προβλήματα σε αυτό τον κλάδο και να 'τονωθεί' ο τουρισμός κρίνεται αναγκαίο να εισαχθεί στα κυβερνητικά σχέδια για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, να περιοριστούν οι φόροι που είναι υποχρεωμένοι να καταβάλουν όλοι όσοι δραστηριοποιούνται σε αυτό τον κλάδο, να υπάρξει συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, να ενισχύσουν οι τράπεζες αυτή την προσπάθεια, να υπάρχει συνεχής διαφήμιση της χώρας μας, να βελτιωθεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών κυρίως με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών.

Πρόβλημα ρευστότητας.

Το σύνολο των μονάδων αντιμετωπίζει τεράστιο πρόβλημα ρευστότητας και ήδη εκατοντάδες ξενοδοχεία έχουν βάλει πωλητήριο, αλλά δεν υπάρχουν αγοραστής.

Η κρίση σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα που κυριαρχεί στον τουριστικό κλάδο έχουν οδηγήσει αρκετούς ξενοδόχους να βάλουν «πωλητήριο»στις ξενοδοχειακές τους μονάδες. **Περισσότερα από 400 ξενοδοχεία πωλούνται είτε μέσω αγγελιών ή sites ή μεσιτικών γραφείων, έναντι συνολικού ύψους 2,44 δις ευρώ.** Παράγοντες εκτιμούν ότι ο αριθμός των ξενοδοχείων που προσφέρονται είναι πολύ μεγαλύτερος.

Στο «σφυρί» έχουν βγει ξενοδοχεία σε Αθήνα, Ρόδο, Κρήτη, Κέρκυρα, Χαλκιδική και σε πολλές περιοχές της χώρας. Σε περισσότερα από 400 ξενοδοχεία οι ιδιοκτήτες έχουν βάλει αγγελία για την πώληση τους είτε μέσω διαδικτυακών τόπων ή μεσιτικών γραφείων, έναντι τιμήματος συνολικού ύψους 2,44 δις ευρώ. Μόνο για την πώληση ξενοδοχείων 4 και 5 αστέρων το τίμημα αγγίζει τα 1,5 δις ευρώ. Παράγοντες εκτιμούν πως ο αριθμός των ξενοδοχείων προς πώληση είναι αρκετά μεγαλύτερος και αυτό γιατί οι ιδιοκτήτες δεν έχουν κοινοποιήσει μέσω αγγελίας την πρόθεσή τους να πουλήσουν τις μονάδες τους, είτε έχουν ζητήσει από τα μεσιτικά γραφεία που έχουν αναλάβει να πραγματοποιήσουν την αγοραπωλησία να υπάρξει

«διακριτικότητα» στην όλη διαδικασία. Οι εκτιμήσεις αυτές, ανεβάζουν το συνολικό εκτιμώμενο ποσό πώλησης των ξενοδοχειακών μονάδων στα 5 δις ευρώ!

Αν και ο αριθμός των προσφερόμενων προς πώληση μονάδων είναι αρκετά μεγάλος, δεν είναι αντίστοιχα μεγάλο και το ενδιαφέρον των υποψήφιων αγοραστών. Οι αγοραπωλησίες που πραγματοποιούνται είναι ελάχιστες, και αυτό οφείλεται σε τρεις κυρίως λόγους. Κατ' αρχάς οι υποψήφιοι αγοραστές θεωρούν ότι οι προσφερόμενες τιμές κυμαίνονται ακόμα σε υψηλά επίπεδα. Για αυτό το λόγο θεωρούν ότι οι τιμές αναμένεται να υποχωρήσουν για να μπορέσουν να αγοράσουν φθηνότερα.

Ένας επίσης σημαντικός παράγοντας που δεν βοηθά στην αγορά των μονάδων είναι η έλλειψη ρευστότητας, καθώς οι τράπεζες έχουν «παγώσει» τη χορήγηση δανείων με αποτέλεσμα να μην μπορεί να κινηθεί η αγορά.

Ο τρίτος και σημαντικότερος λόγος είναι ότι υπάρχει διστακτικότητα από την πλευρά των επιχειρηματικών ομίλων του κλάδου που ενδιαφέρονται να επενδύσουν. Η οικονομική κρίση που έχει πλήξει τη χώρα, εμποδίζει τους επιχειρηματίες να προχωρήσουν σε νέες επενδύσεις. Στην πλειοψηφία τους τα ξενοδοχεία που πωλούνται είναι μικρομεσαίες μονάδες και προσφέρονται σε περίπου 80 περιοχές και προορισμούς της χώρας. Ο μεγαλύτερος αριθμός των προς πώληση μονάδων συγκεντρώνεται στην περιοχή των Ιονίων Νήσων όπου φθάνουν τα 81 ξενοδοχεία έναντι συνολικού ποσού 426,3 εκατ. Ευρώ. Ακολουθούν τα Δωδεκάνησα με 66 μονάδες συνολικού ποσού 593,5 εκατ. Ευρώ, οι Κυκλάδες με 50 μονάδες έναντι συνολικού ποσού 189,3 εκατ. Ευρώ και η Κρήτη με 44 μονάδες έναντι 216,5 εκατ. Ευρώ. Στις 41 μονάδες ανέρχεται ο αριθμός των ξενοδοχείων που πωλούνται στην περιοχή της Αττικής έναντι 608,8 εκατ. Ευρώ, ενώ στη Χαλκιδική πωλούνται 34 ξενοδοχειακές μονάδες έναντι 134 εκατ. ευρώ. Τέλος στη Ρόδο έχουν εμφανιστεί 13 πωλητήρια ξενοδοχείων με συνολική τιμή 362 εκατ. Ευρώ με υψηλότερη τιμή πώλησης ξενοδοχειακής μονάδας στο νησί να φθάνει τα 100 εκατ. Ευρώ!

*τα συγκεκριμένα στοιχεία ισχύουν μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2010.

Κρίση και τουριστικές θέσεις εργασίας.

Υπολογίζεται ότι μόνο για την φετινή χρονιά χάθηκαν πάνω από 20.000(!) θέσεις εργασίας στα ξενοδοχεία. Σε αρκετές μάλιστα κύριες τουριστικές περιοχές όπως η Κέρκυρα και η Ρόδος οι εργαζόμενοι στα ξενοδοχεία παραμένουν απλήρωτοι και σε κάποιες περιπτώσεις τους οφείλονται χρήματα από την περσινή χρονιά.

Ανάλογες είναι και οι επιπτώσεις που επήλθαν στο επάγγελμα των ξεναγών με την ανεργία να αγγίζει ποσοστά παλαιότερων εποχών. Ο τρόπος που ασκείται ο ανταγωνισμός φέρνει στην Ελλάδα όλο και πιο χαμηλά εισοδήματα και δεν έχει την δυνατότητα να ζωντανέψει τις τουριστικές περιοχές. Επίσης αρκετά τουριστικά καταστήματα έβαλαν «λουκέτο» μην μπορώντας σε αρκετές περιπτώσεις να καλύψουν ούτε τα λειτουργικά τους έξοδα.

3.6.2 Τα μέτρα που εξάγγειλε η κυβέρνηση για την στήριξη του ελληνικού τουρισμού.

Οι τουριστικοί επιχειρηματίες ζήτησαν μια σειρά άμεσων μέτρων για την στήριξη του τουριστικού τομέα χωρίς παράλληλα να ανακόπτονται τα απαραίτητα μέτρα για την ενίσχυση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος.

Τα μέτρα που εξήγγειλε η κυβέρνηση είναι τα εξής:

- Να αυξηθούν οι δαπάνες για προβολή της χώρας μας κατά 50% με στόχο την συγκράτηση των επισκεπτών μας
- Αναστέλλεται για ένα έτος η καταβολή εισφοράς του Ν. 128/75 για το σύνολο των δανείων των τουριστικών επιχειρήσεων προς τις Τράπεζες
- Οι τουριστικές επιχειρήσεις θα χρηματοδοτούνται στα πλαίσια του «Προγράμματος ενίσχυσης της ρευστότητας της οικονομίας»
- Υλοποιείτε άμεσα και δυναμικά το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, μέσω του οποίου χρηματοδοτούνται δράσεις τουριστικών υποδομών, υπηρεσιών και Επιχειρήσεων.
- Λαμβάνεται μέριμνα για άμεση επιστροφή από τις ΔΟΥ του οφειλόμενου ΦΠΑ.
- Μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων, παρέχεται κεφάλαιο κίνησης, με πλήρη επιδότηση των τόκων, μέχρι του ποσού των 350 χιλ. ευρώ.
- Δίνεται άμεση προτεραιότητα στην καταβολή των οφειλόμενων ποσών των επιχορηγήσεων για όσες επιχειρήσεις έχουν υπαχθεί στον Επενδυτικό Νόμο, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.
- Αντιμετωπίζεται το ζήτημα της λειτουργικής τακτοποίησης ξενοδοχειακών μονάδων που αποτελούσε πάγιο και χρόνιο πρόβλημα.
- Μετατρέπεται το εποχικό επίδομα ανεργίας σε επίδομα εργασίας.
- Αυξάνεται κατά 21% ο αριθμός των εισιτηρίων για τον κοινωνικό τουρισμό, που οργανώνει η Εργατική Εστία.
- Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την τόνωση των ξενοδοχείων και άλλων συναφών επιχειρήσεων στο κέντρο της Αθήνας.

Αυτά τα μέτρα είναι πολύ σημαντικά για την αντιμετώπιση της τουριστικής κρίσης, εφόσον φυσικά εφαρμοστούν. Όμως εξίσου σημαντικά για την τόνωση του τουρισμού είναι και τα εξής μέτρα:

- Βασική προτεραιότητα να είναι να δοθεί η δυνατότητα σε κάθε ελληνική οικογένεια να μπορεί να κάνει διακοπές σε κάποιο από τα τόσα όμορφα μέρη που διαθέτει η χώρα μας. Το όφελος θα είναι διπλό, από τη μία θα αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής των πολιτών και από την άλλη θα τονωθεί η τουριστική δραστηριότητα δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον εσωτερικό τουρισμό ο οποίος δεν θα πρέπει να περιορίζεται τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Κρίνεται πολύ σημαντική η προσέγγιση τουριστών πολύ υψηλών προδιαγραφών και εισοδημάτων που δεν πλήττονται ιδιαίτερα από την κρίση.
- Να ληφθούν μέτρα για την επιβίωση και την ενίσχυση των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της ρευστότητας των τουριστικών επιχειρήσεων με επενδυτικά δάνεια και κεφάλαια κινήσεως, με προσιτά επιτόκια και όρους αποπληρωμής.
- Παροχή κινήτρων που θα ενθαρρύνουν τη δημιουργία ξενοδοχείων υψηλών απαιτήσεων.

- Βελτίωση ειδικών τουριστικών υποδομών για την ικανοποίηση των αναγκών του επισκέπτη, όπως συνεδριακές εγκαταστάσεις, spa, γήπεδα γκολφ.
- Προώθηση του τουρισμού της ενδοχώρας, των νησιωτικών περιοχών και γενικά της περιφέρειας.
- Προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Για να αποκτήσει ο τουρισμός μας την χαμένη του ανταγωνιστικότητα, είναι αναγκαία η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Ελλάδας με την ύπαρξη κατάλληλων εκπαιδευμένων διευθυντικών στελεχών και υπαλλήλων. Θα πρέπει να υπάρχει τουριστική συνείδηση, τουριστική παιδεία και τεχνικές δεξιότητες πρώτης γραμμής.
- Κρίνεται επίσης αναγκαία η αναβάθμιση και η συνεχής χρηματοδότηση των Ανώτατων Ιδρυμάτων (ΑΕΙ και ΤΕΙ) για τη δημιουργία ανώτατων και ικανών στελεχών και για τον τουρισμό.
- Να αυξηθούν τα ποσά που διατίθεται μέσω του αναπτυξιακού προγράμματος ΤΕΜΠΜΕ για την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και κυρίως στον τουριστικό κλάδο.
- Άμεση εφαρμογή του ΕΣΠΑ για την ολοκλήρωση των προγραμμάτων για τη δημιουργία υποδομών στις τουριστικές περιοχές, καθώς επίσης και άμεση καταβολή των επιδοτήσεων των οφειλόμενων ποσών των επιχορηγήσεων στις τουριστικές επιχειρήσεις που έχουν υπαχθεί στον Αναπτυξιακό Νόμο.
- Μείωση των φόρων στα περιφερειακά αεροδρόμια.
- Αύξηση των δικαιούχων κοινωνικού τουρισμού και αύξηση των ημερών στις πενήνήμερες σχολικές εκδρομές για τους προορισμούς του εσωτερικού.
- Συστηματική προβολή του τουριστικού μας προϊόν και εκμετάλλευση του ανταγωνιστικού μας πλεονεκτήματος όπως είναι η Πολιτιστική μας κληρονομία και η ποικιλία των Αρχαιολογικών και Ιστορικών μνημείων μας.
- Προώθηση της μεσογειακής διατροφής.
- Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο Μαθητικός.
- Καθώς επίσης κρίνεται αναγκαία και η ενίσχυση του εσωτερικού τουρισμού.

3.7 Περιβάλλον

Στην προστασία των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος το ελληνικό κράτος ουδέποτε είχε παρουσιάσει υψηλές αποδόσεις. Από τα πλέον χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι εκείνα των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, οι οποίοι υπάρχουν κατ' όνομα. Το παράδειγμα του Ασωπού, ο οποίος έχει μετατραπεί τα τελευταία 40 χρόνια σε αγωγό βιομηχανικών αποβλήτων μολύνοντας ανεπανόρθωτα το περιβάλλον και την υγεία των κατοίκων της περιοχής, δείχνει πόσο σοβαρά παίρνει το ελληνικό κράτος το περιβάλλον. Μετά τις πυρκαγιές του 2007 οι οποίες έκαψαν την Πελοπόννησο, την Πίνδο, και την Πάρνηθα, αποφασίστηκε πριμοδότηση του Φορέα Δασών με 170 εκατ. Ευρώ.

Παρότι οι δασολόγοι εκτιμούν ότι η δασοπροστασία είναι ούτως ή άλλως ανεπαρκής τα χρήματα αυτά αφαιρέθηκαν δίχως δεύτερη σκέψη για να καλύψουν άλλες ανάγκες. Αυτό βέβαια δεν είναι σημερινό φαινόμενο. Τις παραμονές των πυρκαγιών του 2007, η Γενική Διεύθυνση Δασών ζήτησε πέντε εκατ. για να συντηρήσει τους δασικούς δρόμους, χωρίς καμία ανταπόκριση.

Το πρωτόκολλο του Κιότο και η ανταπόκριση της Ελλάδας.

Σε μία προσπάθεια αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών η διεθνής κοινότητα συμφώνησε στη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου υπογράφοντας την σύμβαση πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή γνωστό ως το πρωτόκολλο του Κιότο. Η συμφωνία αυτή επικυρώθηκε με πάνω από 100 χώρες στο Κιότο της Ιαπωνίας το 1997. Εκεί οι ανεπτυγμένες χώρες δεσμεύτηκαν να μειώσουν τις εκπομπές των 6 κύριων αερίων του θερμοκηπίου (διοξείδιο του άνθρακα CO₂, μεθάνιο, υποξείδιο του αζώτου και διάφορα βιομηχανική φθοριούχα κατά 5,2%, μέχρι και το 2012. Το πρωτόκολλο αυτό είναι ένα θετικό βήμα για τη σωτηρία του πλανήτη αλλά και για την προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Έτσι ενώ ο Καναδάς έχει στοχεύσει σε μείωση 6% των εκπομπών του, Γερμανία σε μείωση κατά 21%, η Ελλάδα διεκδίκησε και 'πέτυχε' να της επιτραπεί η αύξηση κατά 25% !!

3.7.1 Πράσινες επενδύσεις κατά της οικονομικής κρίσης.

Στην Αγγλία στο πανεπιστήμιο του Έξετερ και του Πλίμουθ, το 90% των φοιτητών, που παρακολουθούσαν μαθήματα σχετικά με τις καθαρές τεχνολογίες και το περιβάλλον, δεν μένουν άνεργοι για πολύ καιρό μετά την αποφοίτηση: απορροφώνται, άμεσα, κάθε χρόνο στον τομέα της οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Στη Γερμανία, η αυτοκινητοβιομηχανία BMW στέλνει τους ηλεκτρολόγους και τους μηχανολόγους μηχανικούς της πίσω στα θρανία, προκειμένου να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους για να είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις νέες υβριδικές τεχνολογίες.

Και αυτό επειδή η πράσινη οικονομία γίνεται σταδιακά πράξη, χάρη -μεταξύ άλλων- και στα γενναιόδωρα πακέτα 'πράσινων' κινήτρων, ύψους δισεκατομμυρίων ευρώ, που οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ενεργοποίησαν ήδη από πρόπερσι, σε μία προσπάθεια να περιορίσουν τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Τον δρόμο δείχνει η Γερμανία: το ύψος των πακέτων οικονομικών κινήτρων (Νοέμβριο του 2008 και Ιανουάριο 2009) ανέρχεται σε 100 δις ευρώ. Από αυτά, ποσοστό 13,2%, αφορά καθαρές πράσινες επενδύσεις για την πρόληψη της κλιματικής αλλαγής(δράσεις ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιρίων, αυτοκίνητα χαμηλών εκπομπών, φιλικότερα προς το περιβάλλον μέσα μαζικής μεταφοράς κτλ).

Η Γαλλία ενεργοποίησε κίνητρα ύψους 26 δις ευρώ, εκ των οποίων ποσοστό 21,2% κατευθύνεται σε δράσεις ενίσχυσης καθαρά πράσινων επενδύσεων, χρηματοδοτώντας μεταξύ άλλων το σιδηρόδρομο υψηλών ταχυτήτων, εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και υποδομές ηλεκτρισμού.

Στη Βρετανία προγράμματα ανάκαμψης ύψους 22,1 δις ευρώ που προέρχονται για την ενίσχυση της αυτοκινητοβιομηχανίας, περιλαμβάνονται και έργα αντιπλημμυρικής προστασίας.

Τη φορολογική οδό επέλεξε από την πλευρά της η Δανία. Έτσι αν και επισήμως δεν υφίσταται κάποιο πακέτων 'πράσινων' κινήτρων, οι φοροαπαλλαγές που σχετίζονται με περιβαλλοντικά φιλικές δράσεις, ανέρχονται σε περίπου 3 δις ευρώ. Στη δε Εσθονία πακέτο κινήτρων δεν ενεργοποιήθηκε ποτέ, αλλά πρόγραμμα, ύψους περίπου 390 εκατ. ευρώ που αφορά την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και των κτιρίων και την ενίσχυση των εξαγωγών.

«Αν δεν φροντίσουμε τη Γη, θα φροντίσει εκείνη τον εαυτό της, καθιστώντας μας ανεπιθύμητους»

James Lovelock, Η εκδίκηση της Γαίας

3.7.2 Αιολική ενέργεια.

Για την εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας χρησιμοποιούνται ειδικές διατάξεις που εκθέτουν έναν δρομέα (περωτό τύπου έλικας) στο ρεύμα του ανέμου, λαμβάνοντας ένα μέρος της κινητικής ενέργειας του με αποτέλεσμα την περιστροφική κίνηση του δρομέα. Οι διατάξεις αυτές λέγονται αεροκινητήρες ή ανεμογεννήτριες. Η σημαντικότερη εφαρμογή των ανεμογεννητριών είναι η σύνδεση τους στο ηλεκτρικό δίκτυο μιας χώρας. Υπάρχει βέβαια και η δυνατότητα οι

ανεμογεννήτριες να λειτουργούν αυτόνομα, για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε περιοχές που δεν ηλεκτροδοτούνται.

Η αιολική ενέργεια χρησιμοποιείται συνήθως για:

- Την παραγωγή ηλεκτρισμού σε περιοχές συνδεδεμένες στο δίκτυο είτε για την κάλυψη ίδιων αναγκών είτε για την πώληση του ρεύματος στην εταιρεία εκμετάλλευσης του δικτύου (ανεξάρτητη παραγωγή).
- Την παραγωγή ηλεκτρισμού σε περιοχές που δεν είναι συνδεδεμένες στο δίκτυο.
- Την θέρμανση πχ σε θερμοκήπια.

Τα τελευταία 20 χρόνια υπάρχει μεγάλη τεχνολογική εξέλιξη που στοχεύει στην ανάπτυξη νέων υλικών, στη βελτίωση της αεροδυναμικής των πτερυγίων ώστε να επιτυγχάνονται καλύτεροι βαθμοί απόδοσης και στη μείωση των θορύβων. Ειδικά ο θόρυβος που προκαλούν οι ανεμογεννήτριες έχει ελαττωθεί δραστικά. Σε απόσταση 500 μέτρων που είναι η ελάχιστη επιτρεπτή απόσταση από κατοικημένες περιοχές ο θόρυβος δεν γίνεται καν αντιληπτός και αυτό χάρη στην βελτίωση του μηχανολογικού τους εξοπλισμού.

Μάλιστα το κόστος της σχετικής τεχνολογίας είναι πολύ κοντά σε εκείνο της παραγωγής ενέργειας από ορυκτά καύσιμα, γεγονός που ανοίγει το δρόμο για την εξάπλωση της αιολικής ενέργειας παγκοσμίως. Χάρη στην πρόοδο της τεχνολογίας το ειδικό κόστος παραγωγής αιολικής ενέργειας έχει ήδη πέσει στο ήμισυ από το 1990 και αναμένεται μείωση μεταξύ του κόστους παραγωγής αιολικής ενέργειας και του κόστους ενέργειας από ορυκτά καύσιμα.

Επίσης το περιβαλλοντικό όφελος είναι τεράστιο καθώς μία ανεμογεννήτρια ισχύος 1500KW που λειτουργεί επί 20 χρόνια απαλλάσσει την ατμόσφαιρα από 64000 τόνους CO₂ που θα εκλύονταν κατά την καύση λιγνίτη προκειμένου να παραχθεί ισοδύναμη ενέργεια.

3.7.2. Αιολική Ενέργεια στην Ελλάδα.

Στην χώρα μας, οι προσπάθειες για την εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας για παραγωγή ηλεκτρισμού ξεκίνησαν στις αρχές της δεκαετίας του '80 από τη ΔΕΗ οπότε και εγκαταστάθηκε το πρώτο αιολικό πάρκο στην Κύθνο και στα μέσα της δεκαετίας του 1990 δόθηκε μεγάλη ώθηση στους ιδιώτες για τη διευκόλυνση τέτοιων επενδύσεων. Από τότε δεκάδες αιολικά πάρκα έχουν εγκατασταθεί σε περιοχές όπως η Άνδρος, η Λέσβος, η Χίος, η Σάμος και η Κρήτη. Η συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τη λειτουργία των 17 αιολικών πάρκων ανέρχεται σε 360 GWh ανά έτος.

Οι μελλοντικές προοπτικές για την ελληνική αγορά αιολικής ενέργειας είναι ιδιαίτερα ευοίωνες καθώς η κατασκευή ανεμογεννητριών αποτελεί αντικείμενο τεχνολογικά και οικονομικά προσιτό στη Μεταλλοβιομηχανίας μας χωρίς πρόσθετες επενδύσεις σε τεχνικό εξοπλισμό. Επίσης το αιολικό δυναμικό της χώρας μας είναι ιδιαίτερα προικισμένο και αν το εκμεταλλευτούμε σωστά μπορεί να συνεισφέρει ουσιαστικά στο ενεργειακό μας ισοζύγιο. Με απλές εκτιμήσεις η λειτουργία αιολικών μονάδων 3000 MW τόσο στην ενδοχώρα όσο και στο νησιωτικό σύμπλεγμα έχει τη δυνατότητα να καλύψει το 25-35% των αναγκών της χώρας σε ηλεκτρική ενέργεια.

Τα οφέλη υπέρ της τοπικής κοινωνίας.

Τα οφέλη που προκύπτουν δεν αφορούν μόνο το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον σε επίπεδο χώρας αλλά και σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας.

Πιο συγκεκριμένα για ένα τυπικό αιολικό πάρκο 10MW απαιτούνται:

- 120 μήνες απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού στη φάση της κατασκευής του.
- 3-5 μόνιμοι εργαζόμενοι στη φάση λειτουργίας του, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι ντόπιοι.

Επίσης :

- Προσφέρει ένα μόνιμο και σημαντικό ετήσιο έσοδο στους τοπικούς δήμους.
- Κατασκευάζονται ή βελτιώνονται χωρίς κόστος για τους δημότες, σημαντικά έργα υποδομής στη ευρύτερη περιοχή (οδικό δίκτυο, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρικό δίκτυο).
- Προωθούνται νέες εναλλακτικές και ιδιαίτερα κερδοφόρες μορφές τουρισμού στην περιοχή, όπως ο οικοτουρισμός.
- Συντελούν αποφασιστικά στην προστασία του περιβάλλοντος μιας περιοχής, αφού περιορίζουν σε σημαντικό βαθμό τις εκπομπές επιβλαβών για την υγεία ρυπαντικών ουσιών, που προκαλούνται από την καύση ορυκτών καυσίμων (άνθρακα, πετρελαίου).

3.7.3 Το παράδειγμα της Σητείας.

Η Σητεία της Κρήτης έχει καταστεί το πρώτο επίκεντρο ανάπτυξης των αιολικών πάρκων στην Ελλάδα και ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο. Από το 1988 η αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανήκει στις προτεραιότητες του δήμου της Σητείας με πολλαπλά και σημαντικά οφέλη για την Εθνική, Περιφερειακή και Τοπική ανάπτυξη. Το 1989 εγκαταστάθηκε στη Ζήρο της Σητείας η πρώτη μεγάλη Ανεμογεννήτρια στην Ελλάδα με εγκατεστημένη ισχύ 500MW και λειτούργησε με εξαιρετικά αποτελέσματα.

Η ανεμογεννήτρια αυτή μαζί με τις 2 όμοιες ανεμογεννήτριες της ΔΕΗ που έγιναν αμέσως ενθάρρυναν την ανάπτυξη μιας πληθώρας έργων που ακολούθησαν και αφορούσαν εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Μέσω αυτών των πρώτων επενδύσεων αποκτήθηκε πολύτιμη εμπειρία που βοήθησε στην καλύτερη επίλυση των τεχνικών προβλημάτων και επιπλέον δοκιμάστηκαν στην πράξη οι τοπικές συνθήκες παραγωγής ηλεκτρισμού από τον άνεμο σε εμπορική βάση.

Τα οφέλη του τόπου από τα έργα αυτά ήταν τα εξής :

- Δημιουργήθηκαν 20 μόνιμες νέες θέσεις εργασίας και 200 προσωρινές κατά την κατασκευή των έργων.
- Δημιουργήθηκαν πολλά νέα εισοδήματα στον τόπο σε ιδιοκτήτες γης, μηχανικούς, εργολάβους, εργάτες, συμβολαιογράφους, δικηγόρους, ξενοδόχους, εμπόρους κτλ.

- Επιτεύχθηκε σοβαρή βελτίωση του ενεργειακού ισοζυγίου της Κρήτης και τώρα αποφεύγονται οι διακοπές ρεύματος που είχαν ολέθριες συνέπειες στον τουρισμό και την οικονομία.
- Επήλθε τεχνολογικός εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της περιοχής, αφού μαζί με τους Έλληνες και ξένους μηχανικούς εκπαιδεύτηκαν πολλοί ντόπιοι μηχανικοί και τεχνίτες και βρήκαν δουλεία.
- Υπήρξε επίσης ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και οικονομικής ζωής. Δημιουργήθηκαν σοβαρά έσοδα στους Δήμους της περιοχής (πάνω από 100.000.000. δρχ. ετησίως) αφού το 2% των ακαθάριστων εσόδων των εταιριών Αιολικών Πάρκων αποδίδεται σ' αυτούς.

Αιολικό πάρκο στη Σητεία

3.8 Εγκληματικότητα

Οι μέρες που διανύουμε στην Ελλάδα μας θυμίζει χώρες της Λατινικής Αμερικής. Εκβιασμοί, ληστείες, δολοφονίες, απαγωγές. Παντός είδους κακοποιοί δρουν ανεξέλεγκτα στις γειτονίες της Ελλάδας με την αστυνομία να είναι ανήμπορη να τους σταματήσει, τη δικαιοσύνη να δουλεύει αργά και όταν δουλεύει να τους αφήνει ελεύθερους μέχρι να δικαστούν με αποτέλεσμα να συνεχίζουν το εγκληματικό τους έργο. Τα θύματα μέρα με τη μέρα πολλαπλασιάζονται, οι πολίτες είναι απροστάτευτοι στις ορέξεις του κάθε κακοποιού και οι συνθήκες ασφαλείας χειροτερεύουν με γοργό ρυθμό.

Οι συμμορίες Ελλήνων και Αλλοδαπών κακοποιών στρατολογούν καθημερινά νέα μέλη εκπαιδώντας τους σε κάθε είδους εγκληματικών πράξεων, τους μαθαίνουν να μην υπολογίζουν την ανθρώπινη ζωή, να μην σέβονται ούτε τους ηλικιωμένους αλλά ούτε και τα παιδιά. Εκμεταλλευόμενοι τα παραθυράκια των νόμων εφευρίσκουν τρόπους άμυνας και προσπαθούν με κάθε τρόπο να εκμεταλλευτούν και να παραπλανήσουν τη δικαιοσύνη ώστε να αποφύγουν τις συνέπειες των εγκληματικών πράξεων τους.

Η καταστροφή της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας από νέους ταραξίες αποδίδεται, συχνά σε αίτια όπως η ανεργία και η φτώχεια, που αναμφίβολα αυξάνονται με τη σημερινή οικονομική κρίση. Η εξήγηση ωστόσο αυτή δεν είναι απόλυτη. Και αυτό γιατί οι νέοι που επιδίδονται σε καταστροφές δεν ανήκουν απαραίτητα στις χαμηλές τάξεις. Η πραγματικότητα είναι ότι στη χώρα μας έχει καλλιεργηθεί η νοοτροπία πως όσοι προχωρούν σε πράξεις βίας πολύ σπάνια συλλαμβάνονται και σχεδόν ποτέ δεν τιμωρούνται. Αυτή η κουλτούρα της ατιμωρησίας είναι που ωθεί πολλούς να καταστρέφουν δημόσιες και ιδιωτικές περιουσίες.

3.8.1 Εγκληματικότητα 2009-2010.

Εάν οι δείκτες εγκληματικότητας κατά τη διάρκεια του 2009 έδειξαν να σπάνε όλα τα αδικήματα ρεκόρ ανόδου, τότε το 2010 τα ποσοστά αυτά θα φαίνονται ασήμαντα.

Μερικά από τα στοιχεία αυτά που ανακοίνωσε το αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ για το 2009:

- 388 ληστείες στην Αττική μόνο το Δεκέμβρη 2009, 43,91% παραπάνω από το 2008
- 7100 κλοπές-διαρρήξεις πανελλαδικά μόνο το Δεκέμβρη του 2009

Αυξήσεις το 2009 σε σχέση με το 2008 σε:

- Ληστείες 42,92% σε όλη τη χώρα
- Κλοπές οχημάτων 13,38%
- Κλοπές-διαρρήξεις 7,14%
- Σεξουαλική εκμετάλλευση 67,18%

Για τη δυτική Ελλάδα οι ληστείες αυξήθηκαν κατά 87,72% ενώ οι ανθρωποκτονίες 150%. Για τα ναρκωτικά κατηγορήθηκαν πανελλαδικά 16.079

άτομα, αύξηση κατά 3,5% ενώ κατασχέθηκαν 7 περίπου τόνοι ινδική κάνναβη, 419 κιλά ηρωίνη και 78 κιλά κοκαΐνη. Βλέποντας αυτά τα στοιχεία θεωρείτε σίγουρο ο πολίτης να νιώθει όλο και πιο ανασφαλής.

3.8.2 Οικονομική κρίση και εγκληματικότητα.

Η οικονομική κρίση (ανάλογα πάντα με το βάθος, την έκταση και τη διάρκεια της) μπορεί να έχει τουλάχιστον τρεις επιπτώσεις.

Σε περιπτώσεις οικονομικής κρίσης κάποια άτομα βρίσκονται σε χαμηλότερη οικονομική κατάσταση απ' ό τι ήταν πριν. Τότε αναγκάζονται να μειώσουν τις απαιτήσεις τους, να περιορίσουν τις ανάγκες τους και να κάνουν μεγαλύτερο αυτοέλεγχο. Κάτι τέτοιο επηρεάζει όπως είναι φυσικό της ψυχολογία του ατόμου, γιατί θα πρέπει ξαφνικά να μάθει σε ένα τρόπο ζωής διαφορετικό από αυτό που ζούσε πριν και να στερηθεί συνήθειες που για εκείνο είναι σημαντικές.

Η κερδοσκοπία των κυκλωμάτων. Η παράνομη δράση μεταμορφώνεται σε business αλλά και η business δεν μπορεί να αποφύγει την παράνομη αυτή δράση. Υπερβαίνοντας τη 'φαιά ζώνη' των οικονομικών δραστηριοτήτων ορισμένοι επιχειρηματίες δημιουργούν μια πραγματική 'αγορά του εγκλήματος', μια πολιτική οικονομία της κρίσης. Συνυφασμένη με το οικονομικό έγκλημα είναι και η διαφθορά στο δημόσιο τομέα, η απορρόφηση παραγωγικών πόρων για την καταστολή και η κυκλοφορία «βρώμικου» χρήματος.

Η ανεργία και γενικότερα η οικονομική κρίση οδηγεί ορισμένα άτομα στο έγκλημα. Μολονότι η σχέση ανεργία-εγκληματικότητα είναι μεταβλητή και δύσκολα μετριέται (αφού παρεμβάλλονται παράγοντες όπως ηλικία, κοινωνική θέση, υγεία κτλ) δεν θα μπορούσε εύκολα κανείς εγκληματολόγος να παραβλέψει την ψυχοκοινωνική επίδραση που ασκεί στην προσωπικότητα η έλλειψη εργασίας.

3.8.3 Αναγκαία η αντιμετώπιση του φαινομένου.

Η ασφάλεια δικαίου και η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του (φτωχού) πολίτη στην Πολιτεία συνιστούν τις βάσεις της κοινωνικής προστασίας και της μη-διάρρηξης της κοινωνικής συνοχής σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Η ανακατανομή των εισοδημάτων και η λήψη πρόσφορων φιλελεύθερων μέτρων υπέρ των φτωχότερων στρωμάτων συνδέεται άρρηκτα με την ουσιαστική κοινωνική δικαιοσύνη και τη 'δικαιωματοκρατία'. Αυτός ίσως είναι ο καλύτερος τρόπος κοινωνικής διαχείρισης της οικονομικής κρίσης πριν αυτή γίνει 'εγκληματογόνος'.

Προκειμένου να προληφθεί μια μελλοντική έξαρση της εγκληματικότητας στη χώρας θα πρέπει –μεταξύ άλλων- να μειωθεί η ανεργία, να αυξηθεί το βιοτικό και το εκπαιδευτικό επίπεδο των πολιτών, να αναβαθμιστεί το κοινωνικό κράτος, να δοθούν ευκαιρίες στους νέους ανθρώπους και να διασφαλιστούν τα μέσα για την επίτευξη τους, να μειωθεί το άνοιγμα της ψαλίδας μεταξύ πλουσίων και φτωχών, να ενσωματωθούν οι μειονοτικές ομάδες του πληθυσμού (με πρώτη και κύρια τους οικονομικούς μετανάστες), να στηριχθούν οι θεσμοί της οικογένειας και του σχολείου. Πρέπει, δηλαδή, να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να εκλείψουν οι παράγοντες παθογένειας που ενδημούν στις σύγχρονες κοινωνίες.

Για το σχεδιασμό μιας ορθολογικής αντεγκληματικής πολιτικής και για την καλύτερη κατανομή των κονδυλίων του εθνικού προϋπολογισμού για τη δημόσια τάξη και την ασφάλεια των Ελλήνων πολιτών, απαιτούνται:

- Ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου και της λειτουργίας της Ελληνικής Αστυνομίας ως κατεξοχήν φορέα παροχής ασφάλειας.
- Μεταρρύθμιση στη δομή και την οργάνωση του σώματος
- Αποκατάσταση της σχέσης εμπιστοσύνης και συνεργασίας των πολιτών με τους θεσμικούς φορείς ελέγχου του εγκλήματος.
- Ποσοτική και ποιοτική καταγραφή της εγκληματικότητας στις πραγματικές της διαστάσεις.

Στις προσπάθειες που καταβάλει η Πολιτεία για τον εκσυγχρονισμό των διωκτικών αρχών και την καλύτερη αντιμετώπιση της εγκληματικότητας είναι απαραίτητα:

- Η προσαρμογή των διεθνών προτύπων στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της Ελληνικής περίπτωσης.
- Η δημιουργία ειδικών ομάδων δίωξης με εξειδίκευση σε ιδιαίτερα εγκλήματα.
- Η ενίσχυση των πεζών αστυνομικών περιπολιών.
- Η πάταξη της διαφθοράς στους κόλπους της Αστυνομίας και η ενίσχυση των μηχανισμών αυτοκάθαρσης.
- Η πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού.
- Η ορθολογική κατανομή του έμψυχου δυναμικού στην Ελληνική Επικράτεια με βάση τις ανάγκες της κάθε περιοχής για αστυνόμευση.
- Η ενδυνάμωση της συνεργασίας των σωμάτων δίωξης του εγκλήματος.
- Η ενημέρωση του προσωπικού στις νέες τεχνολογίες και τις σύγχρονες κατευθύνσεις της αντεγκληματικής πολιτικής.

Παράρτημα 1

«Η οικονομική κρίση με τα μάτια των νέων»

1 Ταυτότητα έρευνας.

Τύπος έρευνας : Τηλεφωνική έρευνα – συλλογή στοιχείων μέσω προσωπικών συνεντεύξεων με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου.

Εταιρία δημοσκόπησης : Pulse Research and Consulting- Σ. Δημητρίου & Σία Ε.Ε.

Επωνυμία Διενεργήσαντος : ONNEΔ

Σκοπός έρευνας : Συλλογή στοιχείων για τις απόψεις των νέων σχετικά με την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, καθώς και για θέματα που τους απασχολούν, γενικότερα.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά δείγματος : Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δείγματος της συγκεκριμένης δημοσκόπησης είναι τα εξής : Νέοι ηλικίας 18 έως 32 χρόνων.

Μέγεθος δείγματος : Αρχικό δείγμα γενικού πληθυσμού : 3.481 ενήλικοι

Δείγμα έρευνας νέων : 752 νέοι, ηλικίας 18 έως 32 χρόνων.

Χρονικό διάστημα συλλογής στοιχείων : Από 3η/9ου/2010 έως 8η/9ου/2010

Μέθοδος δειγματοληψίας : Επελέγη δείγμα με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας. Ως δειγματοληπτικό πλαίσιο χρησιμοποιήθηκαν τα τηλεφωνικά κέντρα του ΟΤΕ από όλη την Ελλάδα. Για την επιλογή του δείγματος χρησιμοποιήθηκε τυχαία δειγματοληψία τηλεφωνικών αριθμών με χρήση γεννήτριας τυχαίων αριθμών(List-Assisted Random Digit Dialing (RDD) sampling). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε πρωινές και απογευματινές ώρες.

Μέθοδος συλλογής στοιχείων : Χρησιμοποιήθηκαν εξελιγμένα τηλεφωνικά συστήματα (C.A.T.I enhanced C.A.T.I.)

Χαρακτηριστικά : Η έρευνα είναι δημοσιοποιήσιμη.

Τυπικό Στατιστικό σφάλμα : Το δειγματοληπτικό σφάλμα με βαθμό βεβαιότητας 95% βρίσκεται εντός του +/- 3,6%(για την έρευνα των νέων).

2 Συνοπτικά για την έρευνα.

Σχεδόν όλοι οι νέοι δηλώνουν ότι η ζωή τους έχει επηρεαστεί από την προσφυγή της χώρας μας στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τα μέτρα που τη συνοδεύουν. Η πλειοψηφία τους έχει περιορίσει, τους τελευταίους έξι μήνες, «Αρκετά» έως «Πολύ» τα προσωπικά οικονομικά έξοδα.

Μεγάλο άγχος για πιθανή απώλεια της εργασία τους έχουν 2 στους 3 (από όσους εργάζονται) ενώ η συντριπτική πλειοψηφία όσων αναζητούν ή αναζήτησαν πρόσφατα εργασία, χαρακτηρίζουν την εύρεση ικανοποιητικής εργασίας ως «δύσκολη» υπόθεση. Ο 1 στους 3 επιθυμεί, η επαγγελματική του αποκατάσταση να γίνει στο Δημόσιο τομέα, κάτι λιγότερο από 1 στους 3 στον Ιδιωτικό τομέα και 1 στους 3 επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί ως ελεύθερος επαγγελματίας ή επιχειρηματίας.

Μόνο 1 στους 3 δηλώνει ικανοποιημένος από τη σημερινή του οικονομική κατάσταση, ενώ οι 2 στους 3 απαντούν ότι τα πράγματα στην Ελλάδα πηγαίνουν σε λανθασμένη κατεύθυνση. Αντίθετα 1 στους 4 απαντά σε «Σωστή» κατεύθυνση.

Σχεδόν μοιρασμένοι στις τρεις απαντήσεις: «Μάλλον θετικά», «Μάλλον αρνητικά», «Σίγουρα Αρνητικά», βρίσκονται οι νέοι, στο ερώτημα: «Πως αξιολογείτε

μέχρι σήμερα τη συμμετοχή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην οικονομία της χώρας μας;». Ούτε 1 στους 10 απαντά «Σίγουρα θετικά».

Όσον αφορά τα οικονομικά μέτρα που συνοδεύουν το μνημόνιο, περισσότεροι από 8 στους 10 νέους «φωνάζουν» ότι οι επιπτώσεις και οι περικοπές δεν κατανέμονται δίκαια στους πολίτες, ενώ κάτι λιγότερο από 8 στους 10 εκφράζουν παράπονο για τη στάση της κυβέρνησης σε θέματα που τους αφορούν.

Απαισιόδοξοι εμφανίζονται οι νέοι για την πορεία της οικονομικής κατάστασης της οικογένειάς τους, στους επόμενους έξι (6) μήνες: πάνω από τους μισούς απαντούν ότι θα είναι «χειρότερη», ενώ ούτε 1 στους 10 ελπίζει σε καλύτερη οικονομική κατάσταση. Οι 3 στους 10 θεωρούν «Πολύ πιθανό» να συνεχίσουν τις σπουδές τους ή να αναζητήσουν εργασία στο εξωτερικό. Άλλοι 3 στους 10 το θεωρούν από «Μέτρια έως Αρκετά πιθανό».

Η κατάσταση που θα βρίσκεται η χώρα, όταν θα βγει από το μνημόνιο και τα οικονομικά μέτρα που το συνοδεύουν, θα είναι «χειρότερη», ενώ σύμφωνα με τους 4 στους 10 θα είναι «ή ίδια» (1 στους 4). Αντίθετα 1 στους 4, πιστεύει ότι η κατάσταση της χώρας θα είναι «καλύτερη».

Άγχος είναι το κυρίαρχο συναίσθημα που νοιώθουν οι νέοι όταν σκέφτονται το μέλλον τους και σε περίπου παρόμοια ποσοστά ακολουθούν οι απαντήσεις: «Αισιοδοξία», «Απαισιοδοξία», «Φόβο» και «Οργή»!

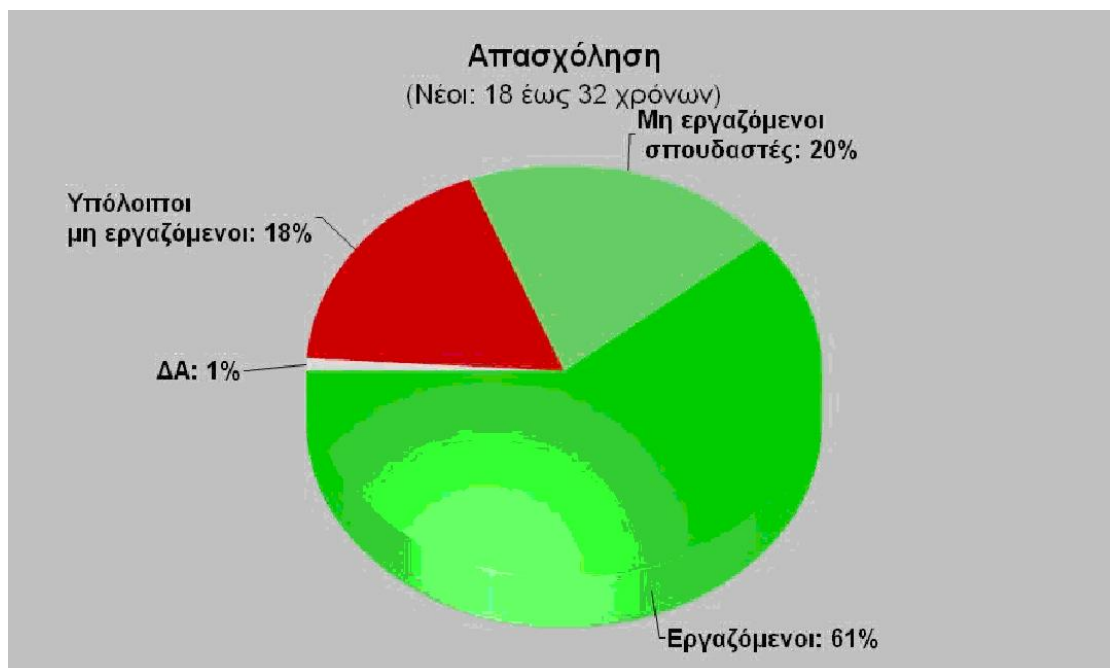
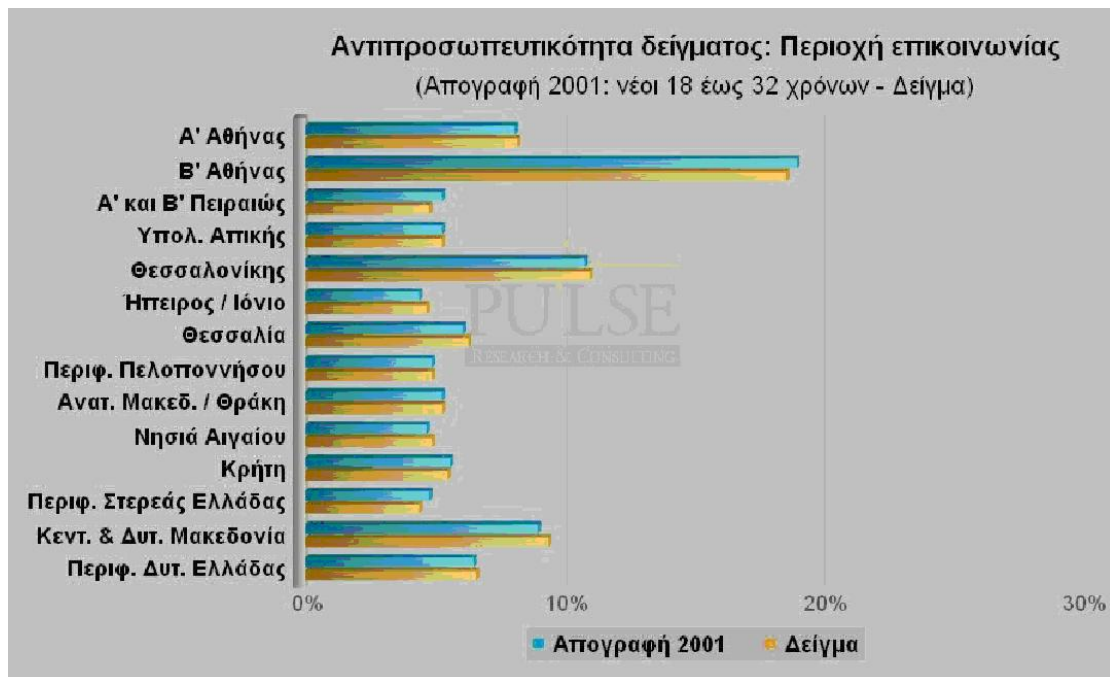
Είναι εμφανείς ο προβληματισμός και η αγωνία των νέων απέναντι στο μέλλον τους και στην οικονομική κρίση που διέρχεται η χώρα μας. Η τελευταία φαίνεται να έχει επιδράσει στη ζωή τους, ιδιαίτερα σε κάποιες υπο-ομάδες νέων:

ΑΝΤΡΕΣ ↔ ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις. Πάντως, οι νέοι άντρες προτιμούν, για την επαγγελματική τους απασχόληση, τα ελεύθερα επαγγέλματα και τις επιχειρήσεις, ενώ οι νέες γυναίκες το δημόσιο. Επίσης, οι νέες γυναίκες καταγράφονται λιγότερο ικανοποιημένες από την οικονομική τους κατάσταση και λιγότερο αισιόδοξες.

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ↔ ΜΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ / ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ↔ ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ ΜΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ: Οι «μη εργαζόμενοι – σπουδαστές» εμφανίζονται ελαφρά πιο αισιόδοξοι για το μέλλον τους και τη χώρα μας - είναι άλλωστε πιο ικανοποιημένοι από την οικονομική τους κατάσταση και έχουν περιορίσει λιγότερο τα έξοδά τους από τους «εργαζόμενους» και του υπόλοιπους «μη εργαζόμενους». Όμως και αυτών η ζωή έχει αλλάξει από την άφιξη του Δ.Ν.Τ. και αυτοί θεωρούν ότι τα πράγματα στη χώρα μας πάνε «στραβά», οι περικοπές και οι επιπτώσεις των μέτρων δεν κατανέμονται δίκαια και «παραπονιούνται» για τις επιδόσεις της κυβέρνησης στα θέματα που τους απασχολούν. Τέλος, αυτή είναι η ομάδα που σκέπτεται περισσότερο να συνεχίσει (σπουδές ή εργασία) στο εξωτερικό!

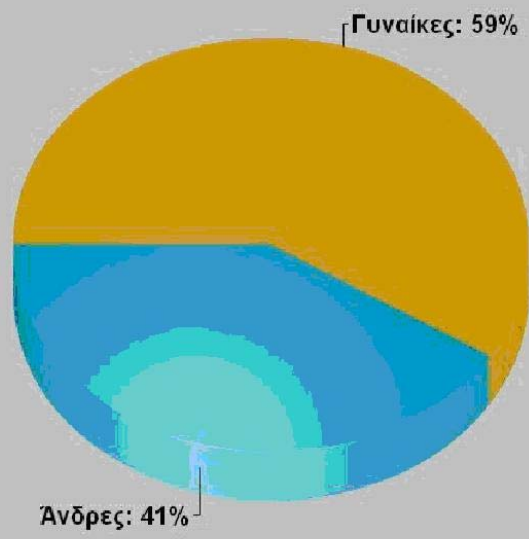
18 – 25 ΧΡΟΝΩΝ ↔ 25 – 32 ΧΡΟΝΩΝ: Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις. Στους νέους 18 – 25 χρόνων περιλαμβάνονται λιγότεροι εργαζόμενοι και περισσότεροι σπουδαστές με αποτέλεσμα να έχουμε παραπλήσιες (αλλά όχι στον ίδιο βαθμό) διαφοροποιήσεις με την προηγούμενη ομαδοποίηση. Οι ηλικίες 18 – 25 χρόνων, αν και ελαφρά πιο αισιόδοξες και με λιγότερο φόβο ή οργή, είναι αυτές που σκέφτονται περισσότερο την λύση του εξωτερικού!

3 Αποτελέσματα – Γραφήματα.

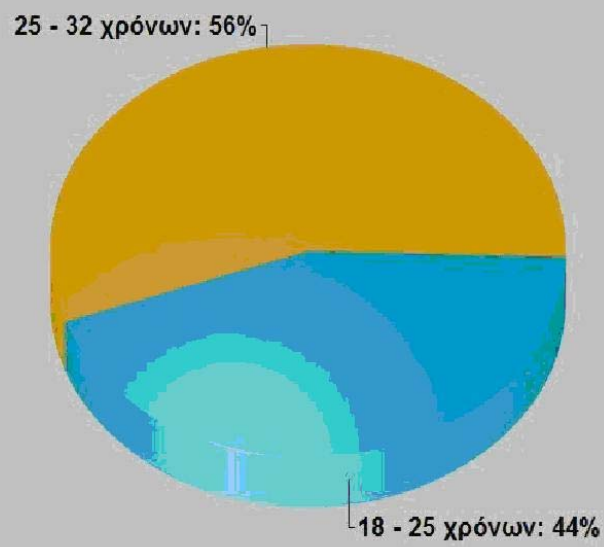
Φύλο

(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

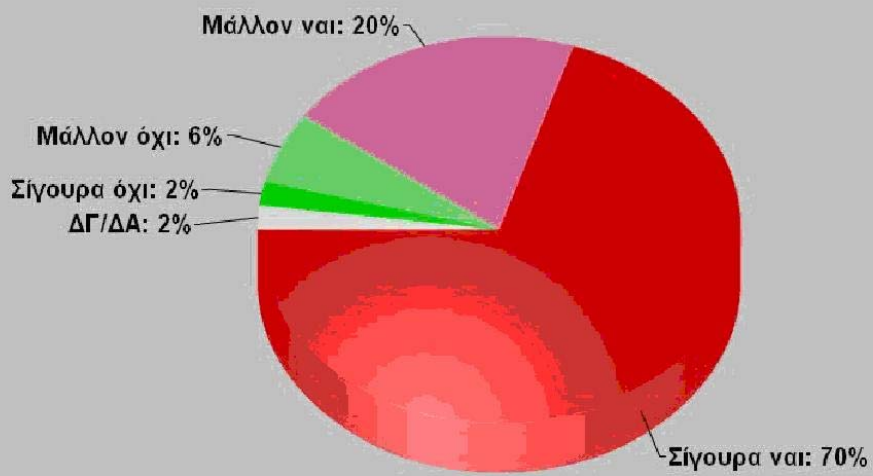

Ηλικία

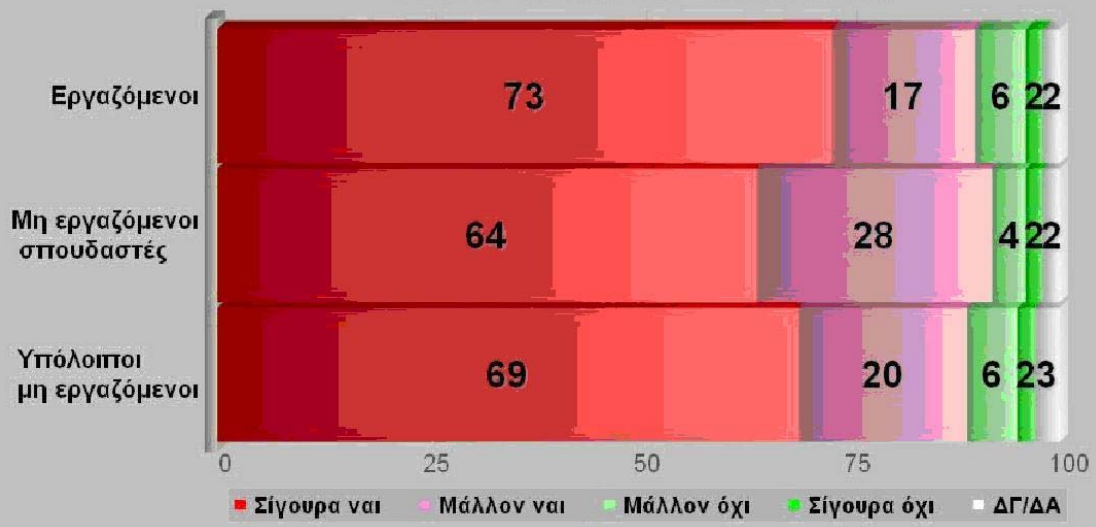
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

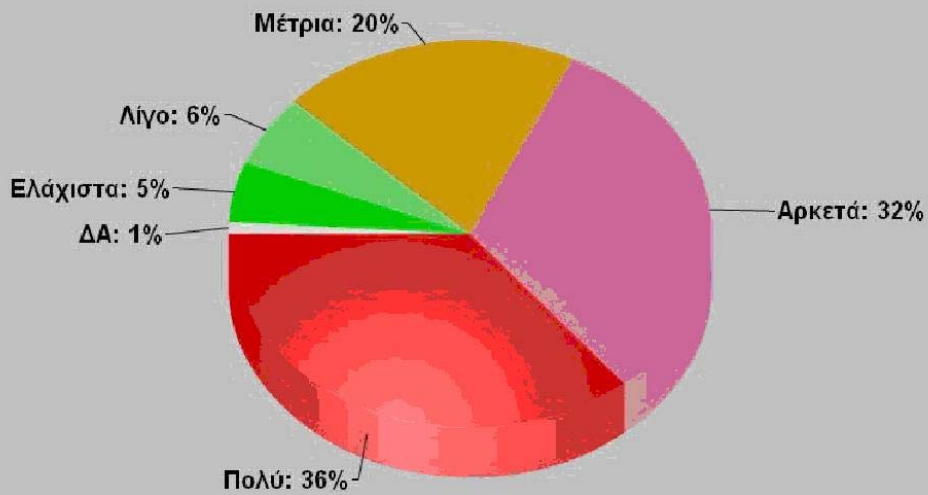
Θεωρείτε ότι έχει επηρεαστεί η ζωή σας από την προσφυγή της χώρας μας στο Δ. Ν. Τ. και τα μέτρα που τη συνοδεύουν;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

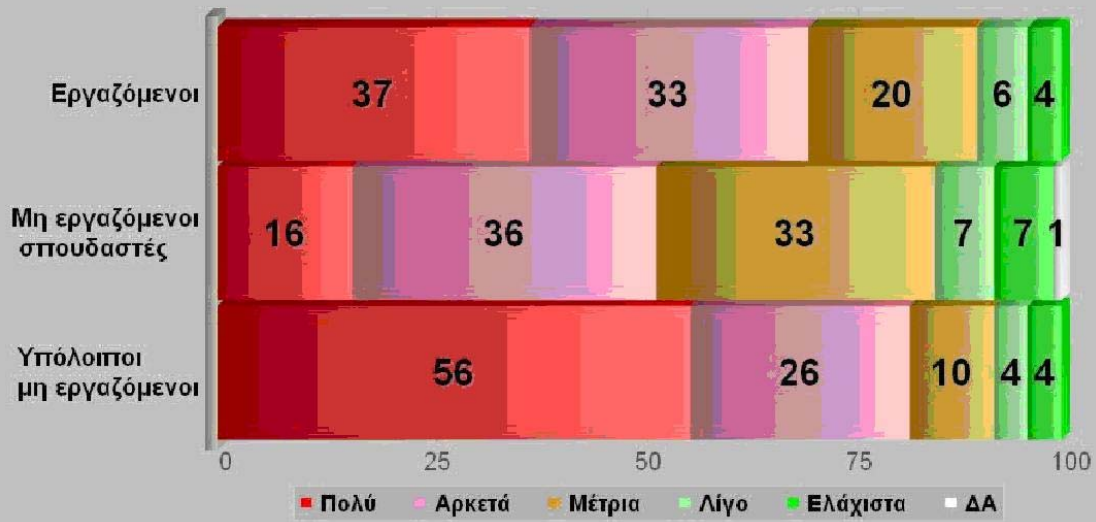
Θεωρείτε ότι έχει επηρεαστεί η ζωή σας από την προσφυγή της χώρας μας στο Δ. Ν. Τ. και τα μέτρα που τη συνοδεύουν;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

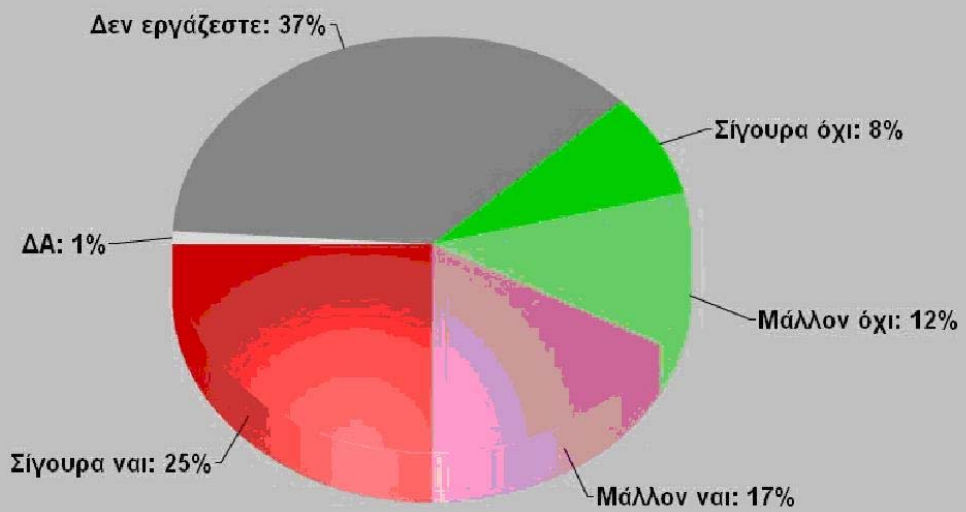
Έχετε περιορίσει και πόσο, τα προσωπικά οικονομικά σας έξοδα τους τελευταίους έξι μήνες;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

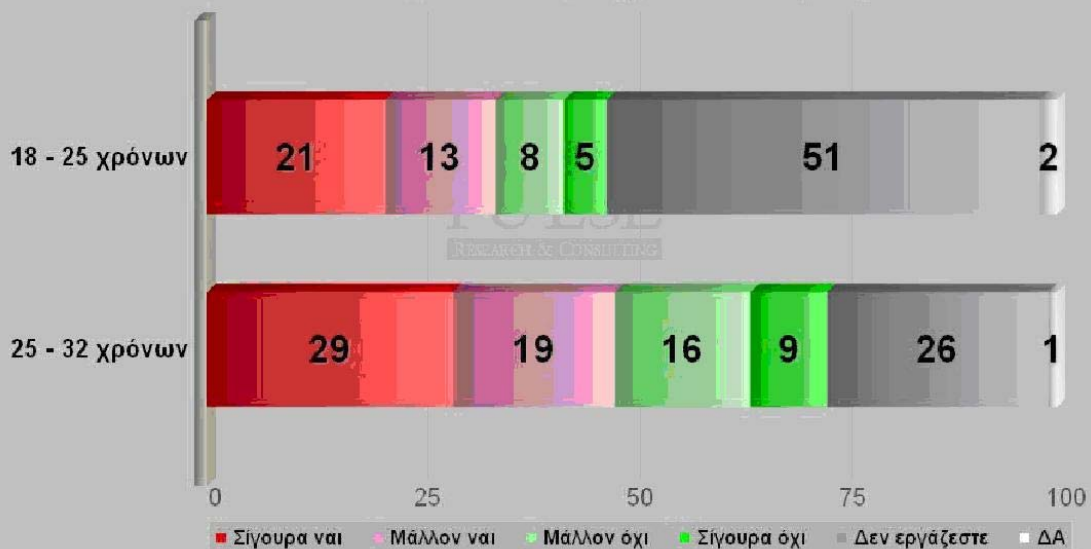
Έχετε περιορίσει και πόσο, τα προσωπικά οικονομικά σας έξοδα τους τελευταίους έξι μήνες;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

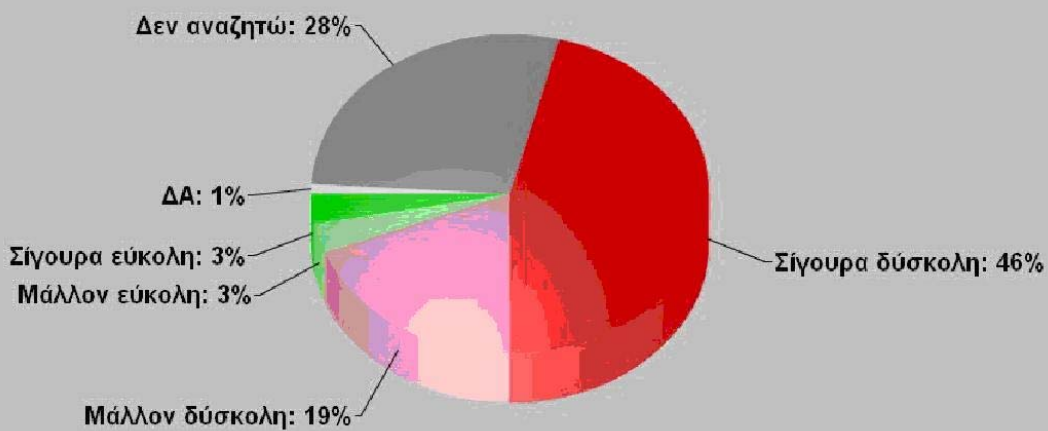
Αν εργάζεστε, έχετε άγχος για πιθανή απώλεια της εργασίας σας;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

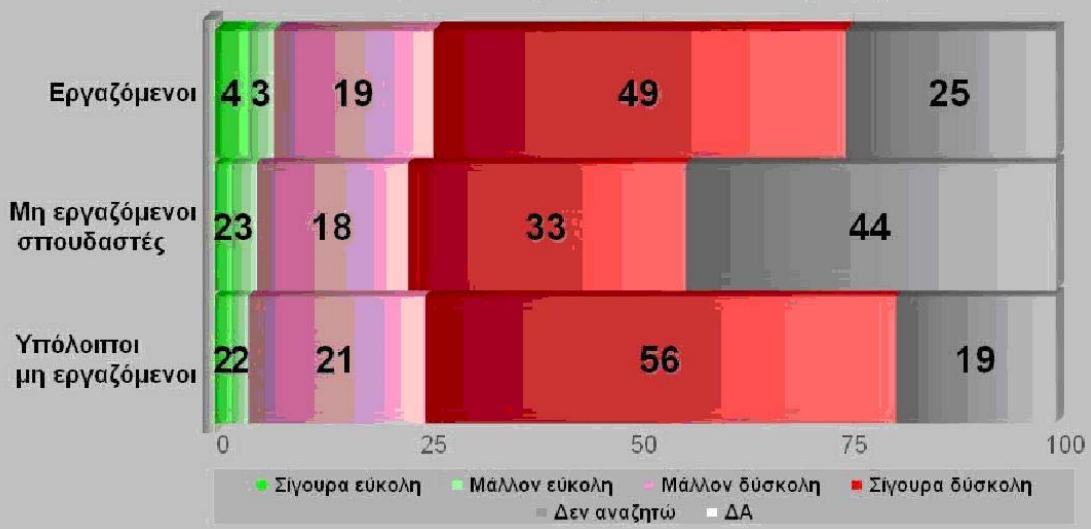
Αν εργάζεστε, έχετε άγχος για πιθανή απώλεια της εργασίας σας;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά ηλικία)

Αν αναζητάτε εργασία ή αν έχετε αναζητήσει πρόσφατα, η εύρεση ικανοποιητικής εργασίας είναι εύκολη ή δύσκολη υπόθεση;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

Αν αναζητάτε εργασία ή αν έχετε αναζητήσει πρόσφατα, η εύρεση ικανοποιητικής εργασίας είναι εύκολη ή δύσκολη υπόθεση;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

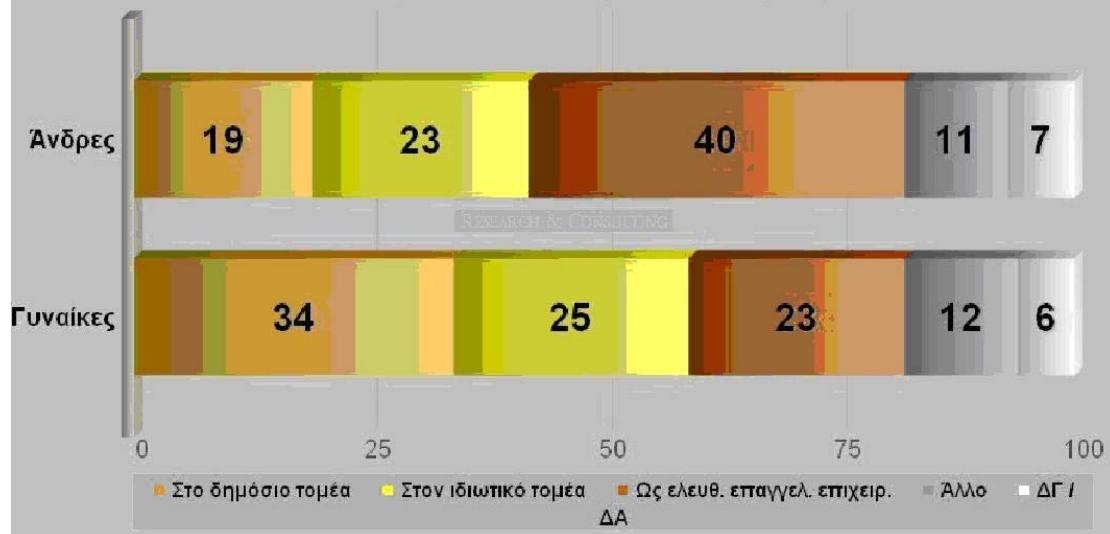
Ανεξάρτητα από τη σημερινή σας εργασία ή από το αν εργάζεστε ή όχι, επιθυμία σας είναι, η επαγγελματική σας αποκατάσταση να γίνει...

(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

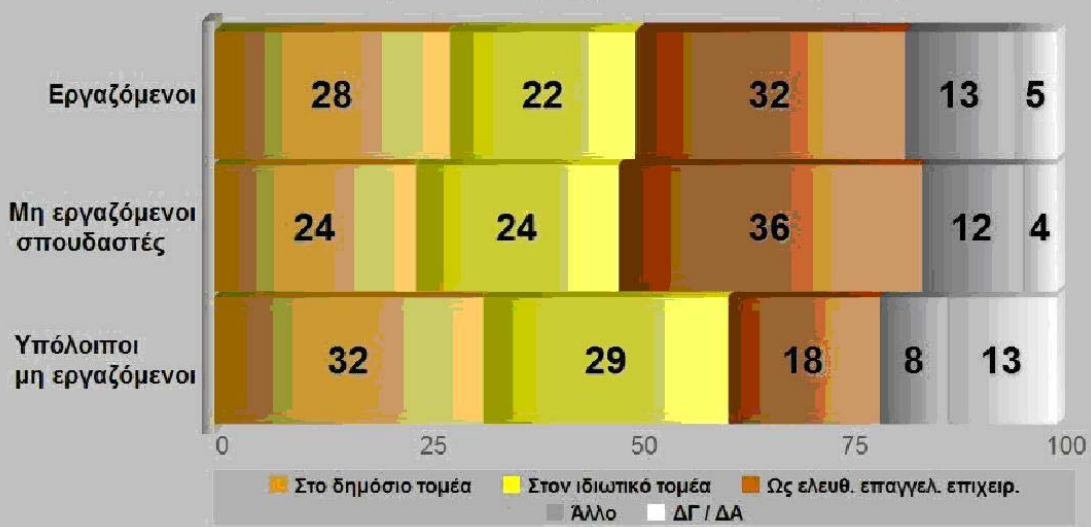
Ανεξάρτητα από τη σημερινή σας εργασία ή από το αν εργάζεστε ή όχι, επιθυμία σας είναι, η επαγγελματική σας αποκατάσταση να γίνει...

(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά φύλο)

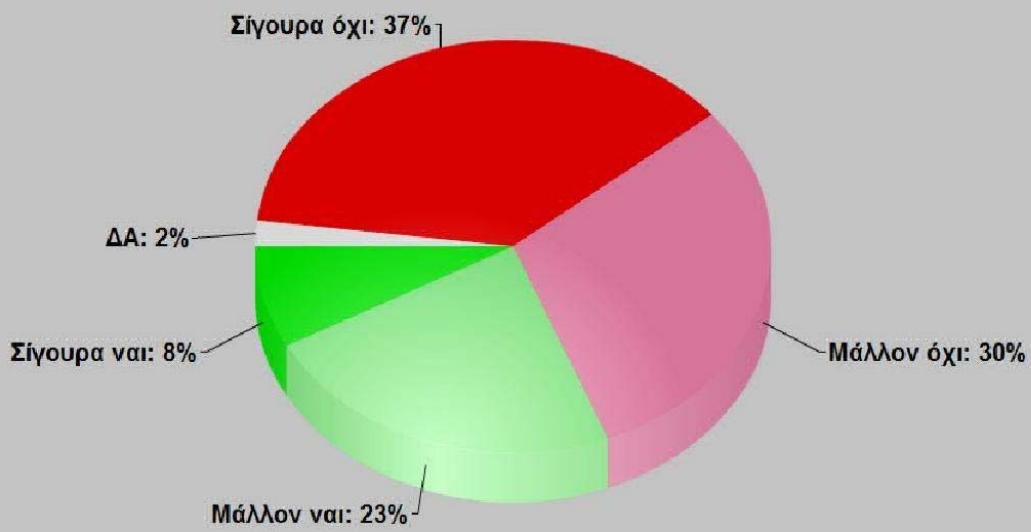

Ανεξάρτητα από τη σημερινή σας εργασία ή από το αν εργάζεστε ή όχι, επιθυμία σας είναι, η επαγγελματική σας αποκατάσταση να γίνει...

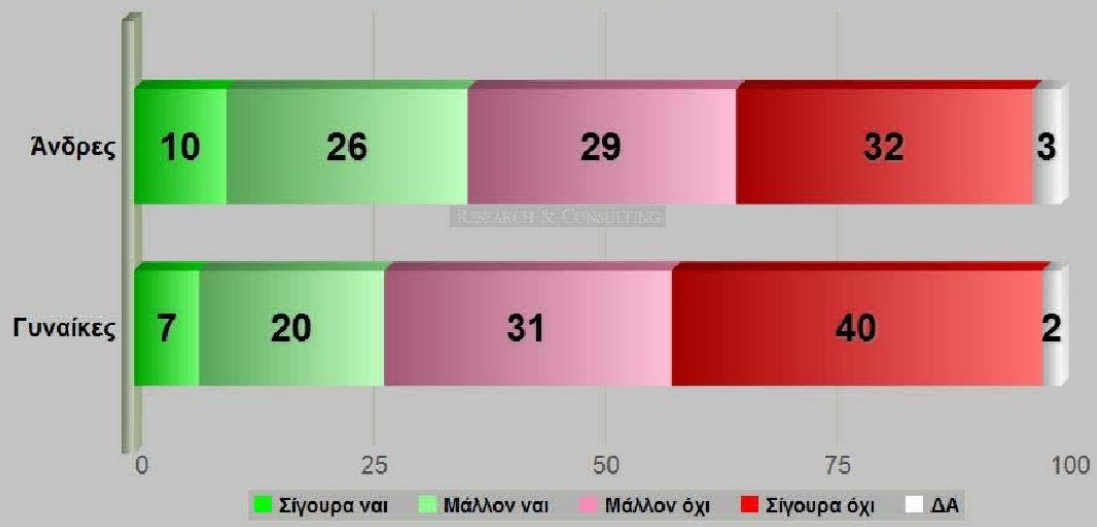
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

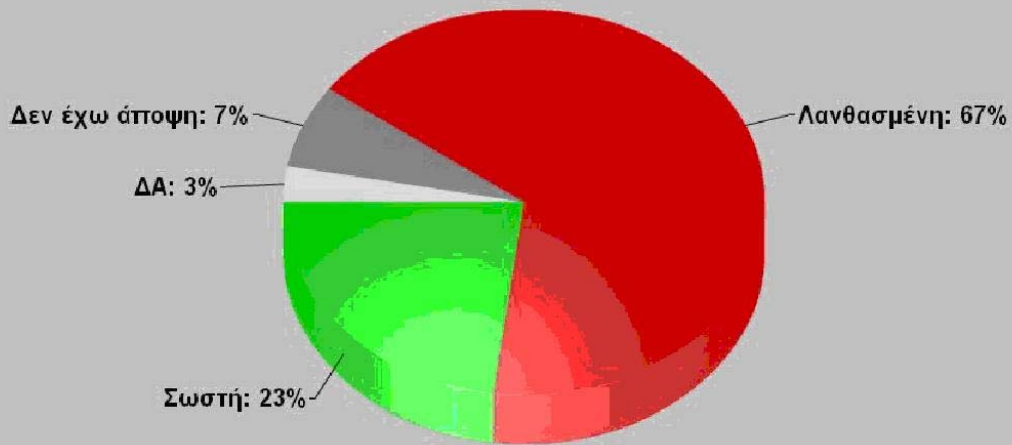
Είστε ικανοποιημένοι από τη σημερινή σας προσωπική οικονομική κατάσταση;
 (Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

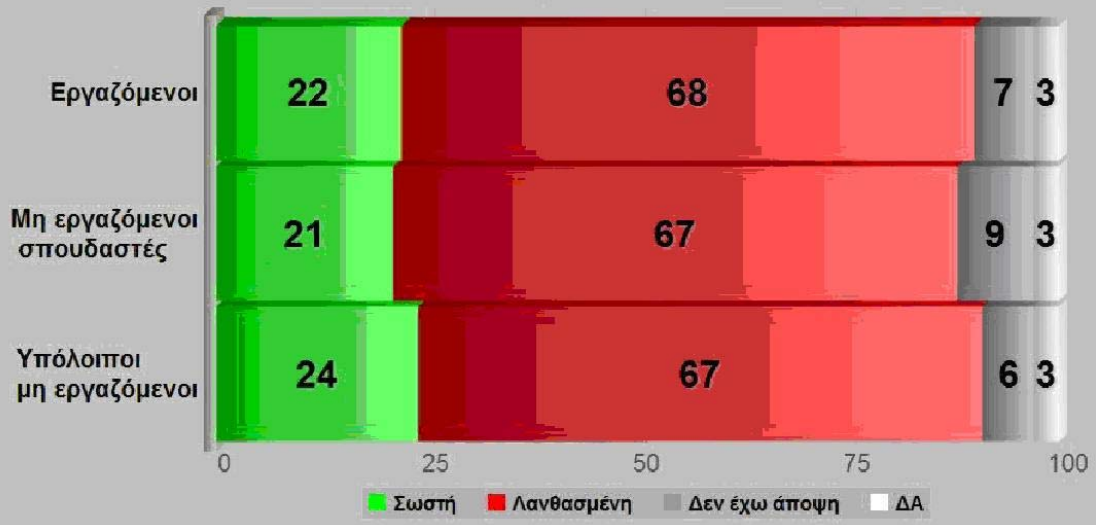
Είστε ικανοποιημένοι από τη σημερινή σας προσωπική οικονομική κατάσταση;
 (Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά φύλο)

Σε γενικές γραμμές, πιστεύετε ότι τα πράγματα στην Ελλάδα, τους τελευταίους έξι μήνες, πηγαίνουν προς κατεύθυνση...
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

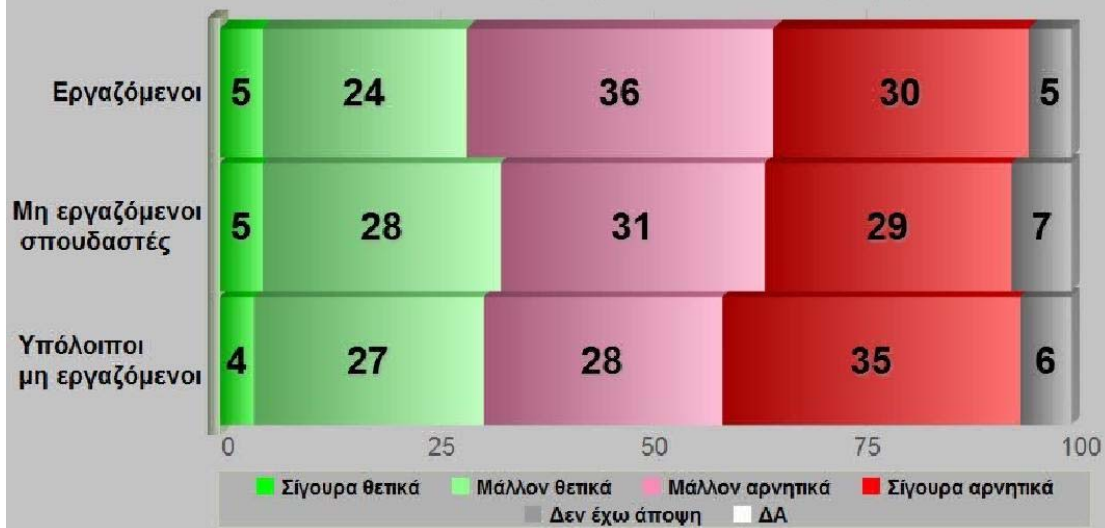
Σε γενικές γραμμές, πιστεύετε ότι τα πράγματα στην Ελλάδα, τους τελευταίους έξι μήνες, πηγαίνουν προς κατεύθυνση...
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

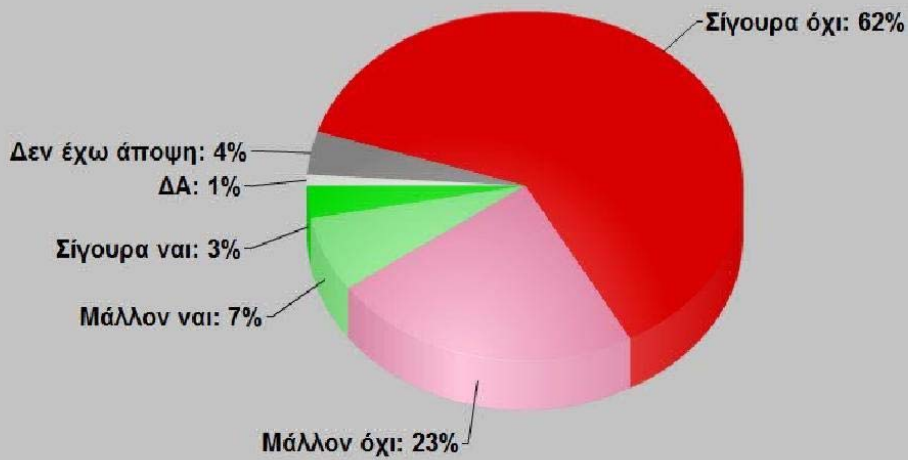
Πως αξιολογείτε μέχρι σήμερα τη συμμετοχή του Δ.Ν.Τ. στην διαχείριση της οικονομίας της χώρας μας;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

Πως αξιολογείτε μέχρι σήμερα τη συμμετοχή του Δ.Ν.Τ. στην διαχείριση της οικονομίας της χώρας μας;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

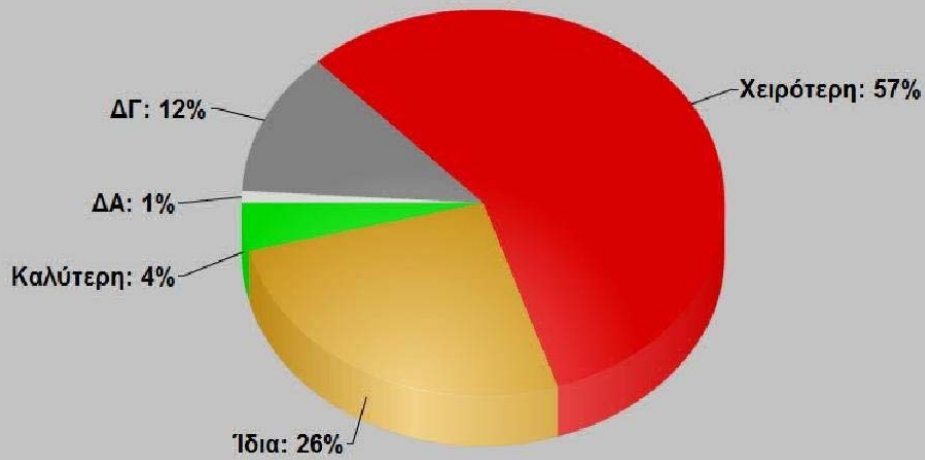
Όσον αφορά τα οικονομικά μέτρα που συνοδεύουν το μνημόνιο, θεωρείτε ότι οι επιπτώσεις και οι περικοπές κατανέμονται δίκαια στους πολίτες;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

Όσον αφορά τα οικονομικά μέτρα που συνοδεύουν το μνημόνιο, θεωρείτε ότι οι επιπτώσεις και οι περικοπές κατανέμονται δίκαια στους πολίτες;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

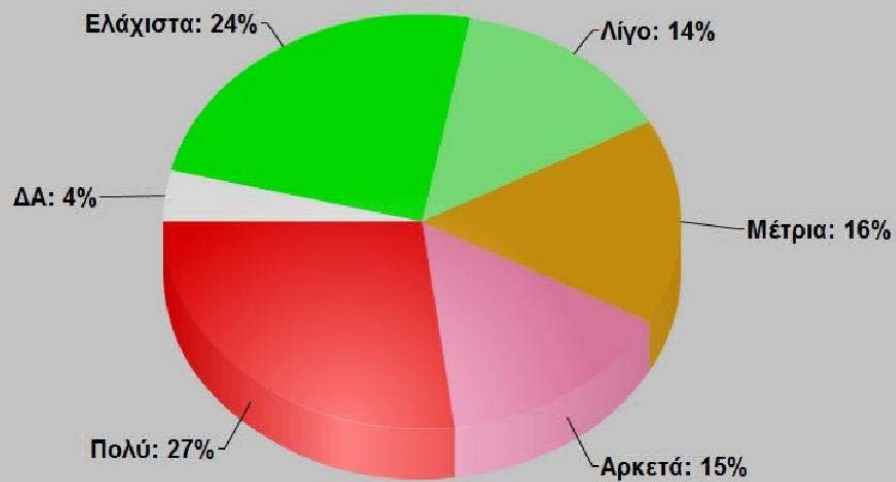
Θεωρείτε ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας, στους επόμενους 6 μήνες θα είναι ...
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

Θεωρείτε ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας, στους επόμενους 6 μήνες θα είναι ...
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

Πόσο πιθανό είναι να συνεχίσετε σπουδές ή να αναζητήσετε εργασία στο εξωτερικό;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων)

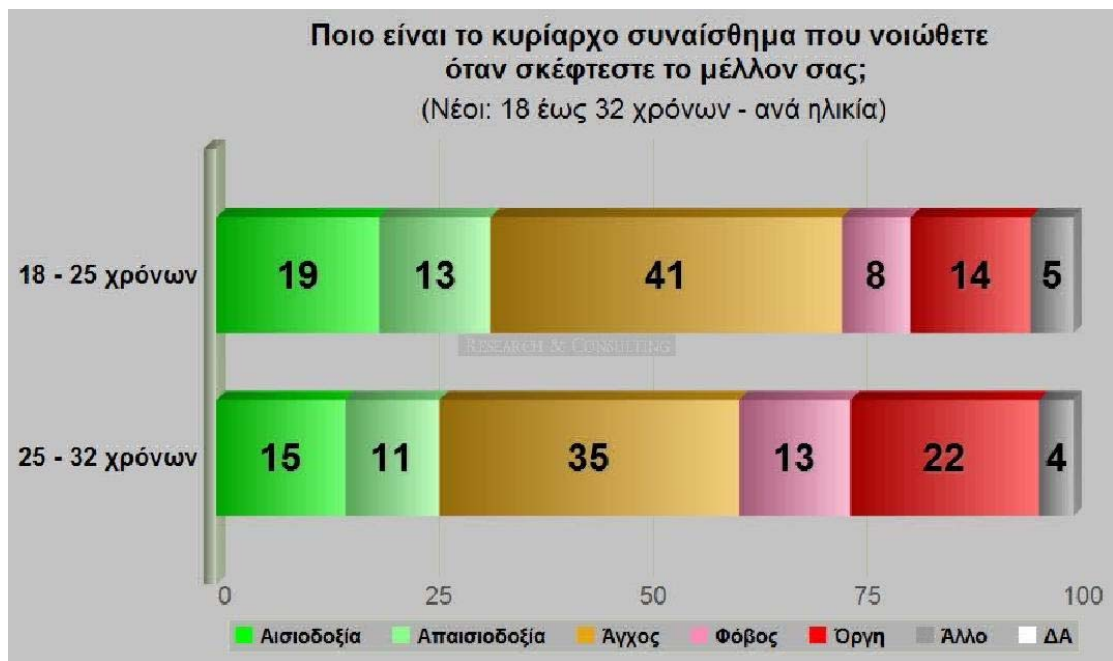

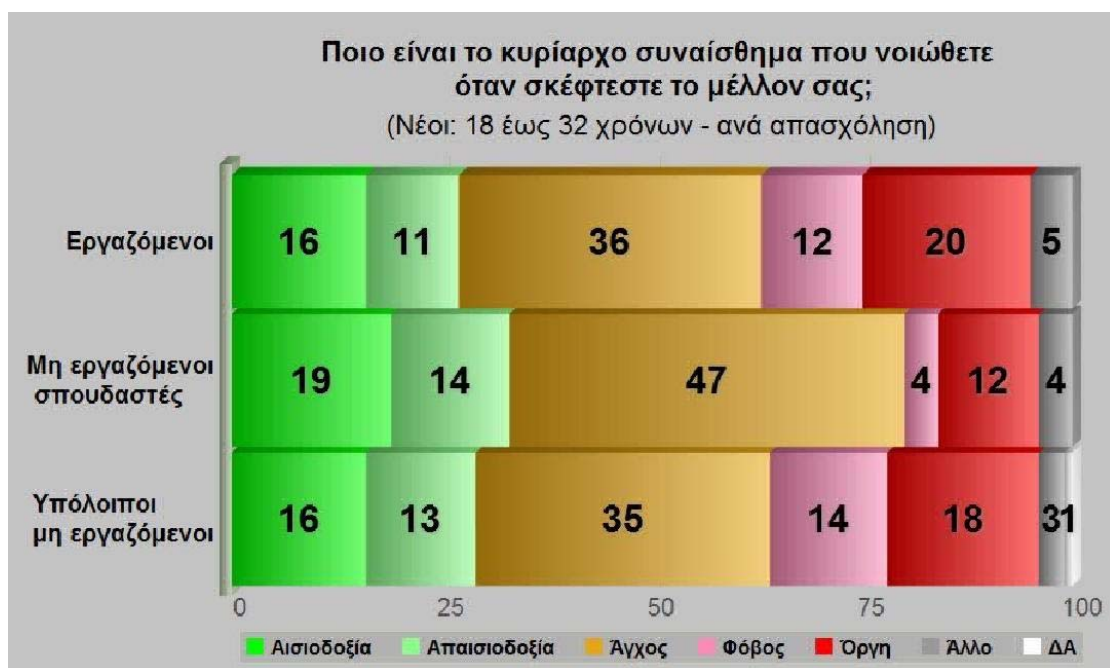
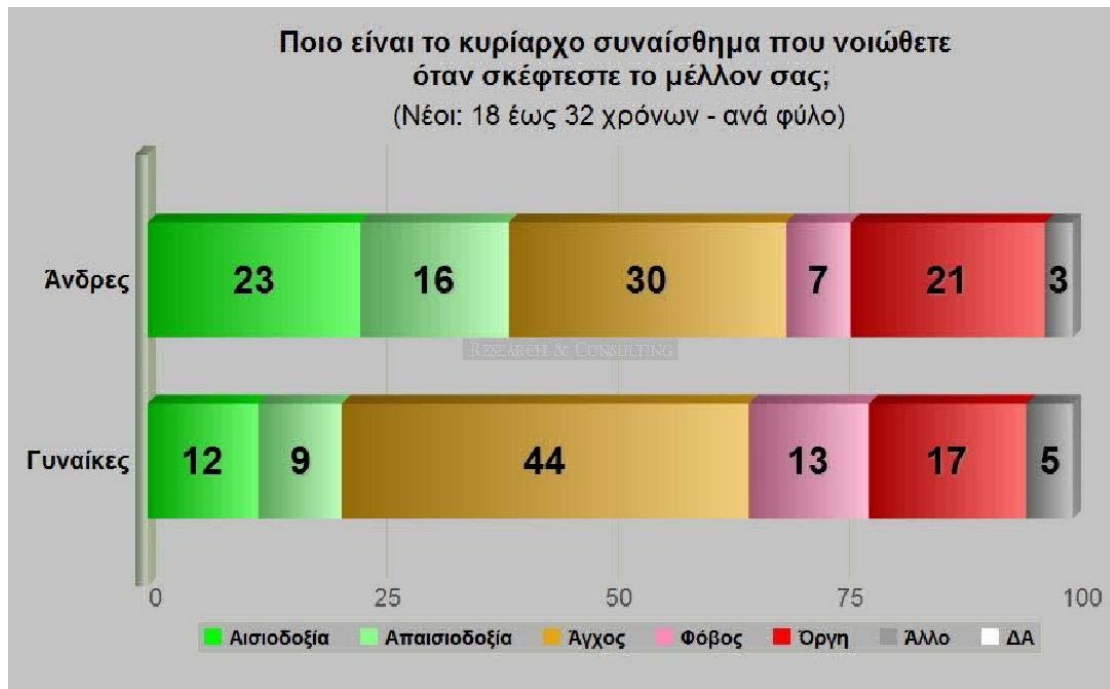
Πόσο πιθανό είναι να συνεχίσετε σπουδές ή να αναζητήσετε εργασία στο εξωτερικό;
(Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά ηλικία)

Πόσο πιθανό είναι να συνεχίσετε σπουδές ή να αναζητήσετε εργασία στο εξωτερικό;
 (Νέοι: 18 έως 32 χρόνων - ανά απασχόληση)

4 Συνοπτικό ερωτηματολόγιο.

- Θεωρείτε ότι έχει επηρεαστεί η ζωή σας από την προσφυγή της χώρας μας στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τα μέτρα που τη συνοδεύουν;
- Έχετε περιορίσει και πόσο, τα προσωπικά οικονομικά σας έξοδα τους τελευταίους έξι μήνες;
- Αν εργάζεστε, έχετε άγχος για πιθανή απώλεια της εργασίας σας;
- Αν αναζητάτε εργασία ή αν έχετε αναζητήσει πρόσφατα, η εύρεση ικανοποιητικής εργασίας είναι εύκολη ή δύσκολη υπόθεση;
- Ανεξάρτητα από τη σημερινή σας εργασία ή από το αν εργάζεστε ή όχι, η επιθυμία σας είναι η επαγγελματική σας αποκατάσταση να γίνει: στο δημόσιο τομέα, στον ιδιωτικό, ως ελεύθερος επαγγελματίας – επιχειρηματίας;
- Είστε ικανοποιημένος από τη σημερινή σας προσωπική οικονομική κατάσταση; Σε γενικές γραμμές, πιστεύετε ότι τα πράγματα στην Ελλάδα πηγαίνουν σε σωστή ή σε λάθος κατεύθυνση;
- Πως αξιολογείτε μέχρι σήμερα τη συμμετοχή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στην οικονομία της χώρας μας;
- Όσον αφορά τα οικονομικά μέτρα που συνοδεύουν το μνημόνιο, θεωρείτε ότι οι επιπτώσεις και οι περικοπές κατανέμονται δίκαια στους πολίτες;
- Πως αξιολογείτε την κυβέρνηση όσον αφορά τα θέματα που αφορούν τους νέους;
- Θεωρείτε ότι η οικονομική κατάσταση της δικής σας οικογένειάς, στους επόμενους έξι (6) μήνες θα είναι καλύτερη, η ίδια, χειρότερη; Πόσο πιθανό είναι να συνεχίσετε σπουδές ή να αναζητήσετε εργασία στο εξωτερικό;
- Σε τι κατάσταση πιστεύετε ότι θα βρίσκεται η χώρα όταν θα βγει από το μνημόνιο και τα οικονομικά μέτρα που το συνοδεύουν;
- Ποιο είναι το κυρίαρχο συναίσθημα που νοιώθετε όταν σκέφτεστε το μέλλον σας;

Ανακεφαλαίωση

Ανακεφαλαιώνοντας, στην παρούσα πτυχιακή εργασία αναλύθηκε η κατάσταση της ελληνικής οικονομίας και οι παθογένειες αυτής, ένα θέμα που στις μέρες μας απασχολεί σε μεγάλο βαθμό το κοινωνικό σύνολο και το οικονομικό σύστημα.

Στην πρώτη ενότητα αναπτύχθηκε η τάση της οικονομικής δραστηριότητας για συνεχή μείωση ως ορισμός της οικονομικής κρίσης, τα στοιχεία που την χαρακτηρίζουν καθώς και τα στάδια ζωής της στα οποία εμφανίζονται τα συμπτώματα της κρίσης, η κορύφωση αυτής, οι επιπτώσεις στο σύστημα αλλά και η ομαλοποίηση αυτού μετά την εισήγηση τρόπων επίλυσης του προβλήματος. Εν συνεχεία παρουσιάστηκαν οι φάσεις του οικονομικού κύκλου, μια ιδιαίτερα σημαντική ενότητα για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνεται η οικονομία μέσα σε μεγάλες χρονικές περιόδους.

Η Διεθνής Οικονομική Κρίση που εμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα το 2007 δηλώνει τη συνεχή ύφεση των χρηματοπιστωτικών και τραπεζικών ιδρυμάτων μέσα από την διόγκωση των τιμών ακινήτων στις ΗΠΑ, την υπερβολική δανειοδότηση στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου σε νοικοκυριά που δεν είχαν την απαραίτητη πιστοληπτική ικανότητα με αποτέλεσμα αργότερα να αυξηθούν τα επιτόκια και έτσι να μην είναι εφικτή η αποπληρωμή των δανείων και τέλος την μεταφορά ρίσκου από τους ισολογισμούς των τραπεζών στο κοινό και στους επενδυτές μέσω τιτλοδοτήσεων.

Στη δεύτερη ενότητα αναφέρεται το πόσο επηρέασε η διεθνής οικονομική κρίση την Ελλάδα. Όλη αυτή η κρίση δεν άφησε ανέγγιχτη την ελληνική οικονομία, μια οικονομία η οποία δανείζεται για να καλύψει τις ανάγκες του Δημοσίου και τόκους του εξωτερικού της χρέους. Με την κρίση να πλησιάζει την Ελλάδα, οι πιστώσεις αρχίζουν να σταματάνε και το Ελληνικό Δημόσιο αδυνατεί να εξοφλήσει τα δανεικά της ποσά και οι τράπεζες παίρνουν θέση στην αύξηση των επιτοκίων και στην κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών αφού δεν είναι σε θέση να καταβάλουν τις δόσεις τους.

Όλα τα παραπάνω ήταν η αιτία για την ανάπτυξη των παθογενειών της ελληνικής οικονομίας. Οι παθογένειες αυτές αφορούν το δημόσιο χρέος, τη φοροδιαφυγή, την κατάρρευση των ασφαλιστικών ταμείων, την ανεργία, τον καταναλωτισμό, τον τουρισμό, το περιβάλλον και την εγκληματικότητα. Αυτές είναι οι παθογένειες που αναπτύξαμε στην τρίτη ενότητα της εργασίας και δόθηκαν κάποιες ενδιαφέρον προτάσεις για το πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν.

Αρχικά έγινε αναφορά για το δημόσιο χρέος το πώς αυτό διογκώθηκε τα τελευταία κυρίως χρόνια και πως έφτασε η Ελλάδα να είναι υπερχρεωμένη στα ξένα κράτη.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε η φοροδιαφυγή και με ποιους τρόπους εμφανίζεται στην Ελλάδα καθώς επίσης και οι συνέπειες που έχει. Στο τέλος του κεφαλαίου δόθηκαν κάποιες σημαντικές προτάσεις για την αντιμετώπιση της ίσως πιο σημαντικής παθογένειας της Ελληνικής οικονομίας.

Στο επόμενο κεφάλαιο έγινε λόγος για το ασφαλιστικό στην Ελλάδα. Ποιοι ήταν οι λόγοι δηλαδή που τα ασφαλιστικά ταμεία έφτασαν να είναι σήμερα υπερχρεωμένα. Κύριοι λόγοι σε αυτό είναι η κακή διαχείριση τους, η πρόωρη συνταξιοδότηση και το φαινόμενο της εισφοροδιαφυγής από την πλευρά των επιχειρήσεων.

Στη συνέχεια αναφέραμε την ανεργία ως ένα από τους σημαντικότερους παράγοντες της ελληνικής οικονομίας. Στο τι προβλήματα δηλαδή δημιουργεί στην κοινωνία και στο ίδιο το άτομο και με ποιους λόγους μπορεί εκείνη να αντιμετωπιστεί. Στο τέλος τους κεφαλαίου δόθηκαν και κάποια στοιχεία που αφορούν την ανεργία ως και το 2010.

Στο κεφάλαιο 3.5 παρουσιάσαμε το φαινόμενο του καταναλωτισμού, ποιες είναι δηλαδή οι αιτίες που το δημιουργούν, ποιες επιπτώσεις έχει και πως αυτές μπορούν να αντιμετωπιστούν από το κράτος αλλά κυρίως από την ίδια την οικογένεια και το άτομο.

Στο επόμενο κεφαλαίο έγινε λόγος για τον τουρισμό και τις τεράστιες ελλείψεις που είχε τα τελευταία κυρίως χρόνια στη χώρα μας και ποιές ήταν οι συνέπειες αυτών κυρίως στην απασχόληση. Δόθηκαν λοιπόν κάποιες προτάσεις ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα και τα εκμεταλλευτεί η Ελλάδα το αρκετά προικισμένο της τουριστικό προϊόν.

Στη συνέχεια έγινε αναφορά για το περιβάλλον και το πώς αυτό συνδέεται με την ελληνική οικονομία. Προτείναμε λοιπόν με τους τρόπους μπορεί η χώρα μας να το εκμεταλλευτεί ώστε να βγει κερδισμένη από αυτό.

Στο τελευταίο κεφάλαιο αναφέραμε την εγκληματικότητα ως μια σημαντική παθογένεια, τι παρατηρήθηκε δηλαδή τα τελευταία χρόνια σχετικά με αυτή και ποια σχέση μπορεί να έχει με την οικονομική κρίση.

Επίλογος

Έχουν περάσει ήδη δύο χρόνια από τότε που εμφανίστηκε η οικονομική κρίση, η οποία όπως βλέπουμε καθημερινά είχε δυσάρεστες συνέπειες για τη χώρα μας και κυρίως για την οικονομική της κατάσταση. Από τότε όσες πολιτικές και μέτρα και αν έχουν εφαρμοστεί δεν επαρκούν ώστε να επανέλθει η χώρα μας στην κατάσταση των προηγούμενων ετών.

Η έλλειψη έλεγχου από τον κρατικό μηχανισμό ήταν η κύρια αιτία για να φτάσουμε στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα. Συνέπεια αυτού ήταν να πραγματοποιούνται τεράστιες άσκοπες σπατάλες με χρήματα του δημοσίου, οι οποίες ουσιαστικά δεν πρόσφεραν τίποτα στον ελληνικό λαό όπως και θα έπρεπε παρά μόνο την εξυπηρέτηση ατομικών συμφερόντων. Επίσης βλέπουμε καθημερινά να έρχονται στο φως της δημοσιότητας όλο και περισσότερα περιστατικά φαινομένων φοροδιαφυγής κυρίως από κρατικά ιδρύματα όπως είναι τα νοσοκομεία.

Επίσης με το να προσπαθεί η πολιτική ηγεσία τις χώρες μας να καλύψει το έλλειμμα αλλάζει συνεχώς το σύστημα φορολόγησης. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην μπορούν οι περισσότερες επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, να απολύουν καθημερινά εργαζόμενους, να μην πραγματοποιούν επενδύσεις και κάποια στιγμή να φτάσουν στο σημείο να κλείσουν. Χρειάζονται λοιπόν μέτρα που να στηρίζουν τις ελληνικές επιχειρήσεις στηρίζοντας με αυτό τον τρόπο το προϊόν και την απασχόληση.

Όσο αναφορά βέβαια και το ίδιο το άτομο μην ξεχνάμε ότι τα τελευταία χρόνια είχε εμφανιστεί και στη χώρα μας το μοντέλο της υπερκατανάλωσης, που οδήγησε ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων, σχεδόν τους περισσότερους δηλαδή, στο να ξοδεύουν τα χρήματα τους άσκοπα και έφτασαν στο σημείο να είναι σήμερα όλοι υπερχρεωμένοι σε δάνεια και πιστωτικές κάρτες, αδυνατώντας όμως να καλύψουν τις απαιτήσεις τους.

Επίσης, το κάθε άτομο ξεχωριστά πρέπει να αποκτήσει μια φορολογική συνείδηση και να καταλαβαίνει ότι με το να φοροδιαφεύγει δε κλέβει μόνο το κράτος αλλά και τους ίδιους τους πολίτες. Καθώς στερεί πόρους από το κράτος που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για έργα κοινής ωφέλειας όπως κατασκευή νέου σχολείου, δρόμων.

Ευχόμαστε λοιπόν όλοι η σημερινή κατάσταση της χώρας μας να μας γίνει μάθημα χωρίς άλλα παθήματα. Θα πρέπει λοιπόν να παρθούν ώριμες αποφάσεις, να ακολουθηθούν σωστές πολιτικές με γνώμονα πάντα το δημόσιο συμφέρον και να υπάρχει διαφάνεια σε όλες τις διαδικασίες με συνεχής ελέγχους. Επίσης κρίνεται αναγκαίο να ενισχυθούν οι ελληνικές επιχειρήσεις με παροχή κινήτρων σε αυτές στο να πραγματοποιούν επενδύσεις συμβάλλοντας επίσης με αυτό τον τρόπο στην καταπολέμηση της ανεργίας.

Με σωστά μέτρα λοιπόν θα μπορέσει η χώρα μας και συγκεκριμένα η οικονομία μας να αντιμετωπίσει τις παθογένειες της, να ακολουθήσει δικές της πολιτικές και να μην εξαρτάται από τις αποφάσεις άλλων κρατών. Έτσι θα υπάρχει μεγαλύτερη αισιοδοξία για το μέλλον της σημερινής γενιάς αλλά και των επόμενων.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ

M.M.E	Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.
Mortgage equity withdrawal	Υποθήκη, απόσυρση των Ιδίων Κεφαλαίων.
Subprime	Χρηματοδότηση μέσω λήψης δανείου που είναι τα πιο επικίνδυνα στην κατηγορία των καταναλωτικών δανείων.
Fed Funds Rate	Είναι το επιτόκιο ομοσπονδιακών κεφαλαίων στο οποίο ιδιωτικά ιδρύματα, ιδίως τράπεζες, δανείζουν ομοσπονδιακά κονδύλια στην τράπεζα των ΗΠΑ. Είναι δηλαδή το επιτόκιο που χρεώνουν οι τράπεζες μεταξύ τους για τα δάνεια.
Equity portion	Μετοχικό κεφάλαιο.
Margin call	Περιθώριο ασφάλειας μελλοντικής εκπλήρωσης που πρέπει να κατατεθεί για κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλομένου.
Bear-Stearns	Είναι παγκόσμια τράπεζα επενδύσεων και χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου με έδρα την Νέα Υόρκη.
ΑΕΠ	Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.
E.E	Ευρωπαϊκή Ένωση.
Accreditation	Διαπίστευση.
ΔΕΠ	Διδακτικό-Ερευνητικό Προσωπικό.
ΑΣΛ	Ατομικοί συνταξιοδοτικοί λογαριασμοί.
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας.
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.
ΚΕΠΕ	Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.
ΙΟΒΕ	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.

ΣΕΒ	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών.
ΥΠΕΕ	Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων.
ΔΟΥ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία.
ΓΓΠΣ	Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων.
ΑΚΙΟΕ	Ανεξάρτητη Κίνηση Οικονομολόγων Ελλάδας.
ΙΚΑ	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
ΟΓΑ	Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων.
ΟΑΕΕ	Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών.
ΤΣΜΕΔΕ	Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων.
ΤΣΑΥ	Ταμείο Σύνταξης και Ασφάλισης Υγειονομικών.
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνίας Ελλάδος.
ΤΕΑΔΥ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων.
ΣΕΠΕ	Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας.
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού.
ΦΚΑ	Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης.
ΕΤΑΥ	Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Υγείας
ΕΣΥ	Εθνικό Σύστημα Υγείας.
ΕΛ.ΑΣ	Ελληνική Αστυνομία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Αλεξανδρίδης Μ. Α., (2006), *“Ελληνική Οικονομία”*, Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική ΕΠΕ.

Αλεξανδρίδης Μ. Α., (2007) *“Οικονομική της Ανάπτυξης”* Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική ΕΠΕ.

Γελεγένης Ι.,(2005), *“Πηγές ενέργειας : Συμβατικές και ανανεώσιμες”*, Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.

Κατσέλη Λ., Μαγουλά Χ., (2005) *“Μακροοικονομική ανάλυση και Ελληνική οικονομία”*, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω - Δάρδανος Γιώργος.

Κώττης Γ. Χ. ,(1994) *“Οικολογία και οικονομία”*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

Παλυβός Θ., (2006) *“Πολιτικές απασχόλησης και ανεργία”*, Αθήνα: Εκδόσεις Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική-Πληροφορική Α.Ε.

Διαδικτυακά άρθρα και δελτία τύπου.

(« Δελτίο Δημόσιου Χρέους ». Ανακτήθηκε : 22 Οκτωβρίου 2010, από http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/cb/9f/e1/cb9fe18249b0ea1510cf35bbf6d5d60a167a60a6/application/pdf/100819_debt_gr.pdf)

(«Ανάπτυξη είναι η μόνη λύση: Δεκαεπτά προτάσεις για μία νέα αναπτυξιακή στρατηγική». Ανακτήθηκε: 18 Ιανουαρίου 2011, από <http://greekeconomistsforreform.com>)

(«Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μία κρίσιμη συγκυρία». Ανακτήθηκε στις 26 Δεκεμβρίου 2011, από <http://greekeconomistsforreform.com>)

Πίου Μ.,«Στα 30 δισ. ευρώ η φοροδιαφυγή. Τι φόρους πληρώνουν πολίτες και επιχειρήσεις». Ανακτήθηκε : 6 Δεκεμβρίου 2010, από <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12336&subid=2&pubid=20559140>

Νικολάου Ν.,« 51 Προτάσεις Κατά Της Φοροδιαφυγής ». Ανακτήθηκε: 16 Δεκεμβρίου 2010, από www.taxheaven.gr/news/news/view/id/2416/print/pdf

(« Το 25% αγγίζει η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα ». Ανακτήθηκε: 19 Ιανουαρίου 2011, από <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/6951>)

(« Στοιχεία ανεργίας Νοέμβριος 2010 ». Ανακτήθηκε : 15 Δεκεμβρίου 2010, από http://www.oaed.gr/Pages/SN_1230.pg)

Σαράντης Π., « Ο καταναλωτισμός, η μεγαλύτερη απειλή για το περιβάλλον ». Ανακτήθηκε: 12 Νοεμβρίου 2010, από <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=13816&subid=2&pubid=24363156>

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

www.statistics.gr

www.oaed.gr

www.bankofgreece.gr

www.kathimerini.gr

www.tovima.gr

www.iobe.gr

www.imerisia.gr

www.kepe.gr

www.iobe.gr

www.sev.org.gr

www.naftemporiki.gr